

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו — תער"ב

קכט. שמור את יום השבת

קל. ויענך וירעיבך

קלא. ראה אנכי

קלב. שופטים

— העת"ר —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זבוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

— הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות —

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, ניו יורק.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחזות המאמר	דבור המתחזיל
א'תפו	ואתחנן	למעלה ה' המשכת המן בשבת דוקא –	קכט. שמור את יום השבת כו'
א'תצז	עקב	ג' בחי' רצוא ג"ס דשבת –	קל. ויענך וירעיבך כו'
א'תקח	ראה	רצון ועונג בכריה"ע –	קלא. ראה אנכי כו'
א'תקיח	שופטים	העונג שבכריה"ע הוא מבחי' חכמה –	קלב. שופטים כו'

B'SHAAH SHEHKDIMU 5672
DISCOURSES I 29-I 32

Copyright © 2022
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

ORDER DEPARTMENT:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch®.

ISBN 978-0-8266-6115-9

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת ל"ה של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: ד"ה שמור את יום השבת דש"פ ואתחנן; ד"ה ויענך וירעיבך דש"פ עקב; ד"ה ראה אנכי דש"פ ראה; ד"ה שופטים דש"פ שופטים – העת"ר.

י"א ניסן, ה'תשפ"ב
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ ואתחנן, העת"ר

שמור¹ את יום השבת לקדשו כו'.² וצ"ל מהו"ע שמירת השבת, דמש"א³ שמור את יום השבת, הרי שבת צריך שמירה, וכן כתי"י את שבתותי תשמורו, שצריכים לשמור את השבת כו', מהו"ע השמירה הזאת כו'. גם צ"ל, דממ"ש שמור את יום השבת משמע שההמשכה היא מעצמה, רק שצריכים לשמור בלבד, וכשאומר אח"כ לקדשו משמע שצריכים לקדש את השבת, דהיינו להמשיך כו'. גם, מפני מה במשנה תורה נא' שמור, דבבברות הראשונות נא'⁵ זכור, ובמשנה תורה נא' שמור כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁶ הטעם שהמן לא ירד בשבת, מפני ששרשו הוא מבחי' טלא דבדולחא⁷, בחי' גבו' דעתיק המלוכש במו"ס, שזהו בחי' פנימיות ח"ס. דכל ההשפעות הן מבחי' חיצוניות ח"ס כו', כי ח"ס הוא מקור האצי' בכלל כו', וכן המדידה בע"ס דאצי' הן מבחי' ח"ס כו', וכ"ז הוא מבחי' חיצוניות ח"ס כו', אבל המן שרשו מבחי' פנימיות ח"ס כו'. ועצם שרשו הוא מבחי' ג"ר דעתיק, רק שירד בח"ס כו'. ולכן המן דוקא לא ירד בשבת, כי העליות דשבת הן בפנימיות דוקא, והוא גם בפנימיות ח"ס שעולה בבחי' עצמות עונג העליון כו', ולכן, כל ההשפעות שהן מבחי' חיצוניות לבד נמשכים גם בשבת, כי העלי' בחיצוניות אינו בבחי' הבדלה לגמרי כו', רק המן, להיות שרשו בבחי' פנימיות כו', והפנימיות עולה בבחי' עלי' לגמרי כו', ע"כ לא ירד למטה בשבת כו'.

א'פו

ומעתה צ"ל החילוק הב' שבין המן לשארי השפעות, שנא' בו⁸ דבר יום ביומו, דכל ההשפעות מותר להכין מיום א' לחברו, ואפי' על כמה ימים, וכמו בלחם הארץ, הרי האדם קוצר ביום א' על זמן רב כו', ומובן מזה שגם ההמשכה מלמעלה הוא שנמשך מיום א' לחבירו כו', משא"כ במן כתי"י⁹ לקטו ממנו איש לפי אכלו כו', היינו לפי אכלו של אותו היום, וכאשר הותירו ממנו עד בקר, וירם תולעים ויבאש כו'¹⁰ (ולכאו' אינו מובן מה שהרים תולעים, שזה שייך בדבר שיש בו פסולת, כי התולעים הן מסט"א, וכמ"ש המאו"א¹¹ מע' ת' אות י"ב, תולע טמא יסוד דקליפה, ובפע"ח¹² בכוונת עולת תמיד, עולת אותיות תולע, והוא, דעולת תמיד הוא תיקון התולע טמא כו', וכמ"ש בלקו"ת ד"ה זאת חקת התורה¹³ ובהבי' בענין תולעת שני¹⁴, וכ"ז שייך במקום שיש פסולת וצריך בירור

(6) ד"ה ראשי המטות וד"ה אלה הדברים – תרע"ה (ס"ע א'תסח ואילך. ע' א'תפב ואילך).

(7) זח"ג מט, א.

(8) בשלח טז, ד.

(9) שם, טז.

(10) שם, כ.

(11) = המאורי אור.

(12) שער עולם העשי' פ"ד. וראה גם יאיר נתיב למאו"א

שם.

(13) חוקת נז, ב.

(14) שם נח, סע"ד ואילך.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה ביאור הדברים ע"פ ויאמר משה באוה"ת בשלח ע' תרלו ואילך. ד"ה זח"ג תזריע כו' ואיש כי ימרט ראשו באוה"ת תזריע ע' רטו ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

ד"ה ויענך וירעייבך (הא') דש"פ עקב תשכ"ג (סה"מ תשכ"ג ע' קפג ואילך) מיוסד, כנראה, על מאמר זה.

(2) ואתחנן ה, יב.

(3) = דמה שאומר.

(4) תשא לא, יג. קדושים יט, ל. בהר כו, ב.

(5) יתרו כ, ח.

ש"פ ואתחנן, העת"ר

א'תפז

ותיקון כו', אבל המן שלא הי' בו פסולת כלל¹⁵, איך הרים תולעים והבאיש. וכ' הרמב"ן ז"ל¹⁰, שזה הי' בדרך נס, לא ע"פ הטבע, כי דרך המתליעים בטבע להבאיש תחלה ואח"כ מתליעים, כמ"ש רש"י ז"ל¹⁰, וזה שהתליע תחלה הי' זה בדרך נס כו'. וצ"ל למה המן הי' צ"ל דוקא דבר יום ביומו כו'.

ולהבין זה צלה"ק תחלה מה שהמשכת המן למעלה הי' דוקא בשבת, דאע"ג שהמן לא ירד למטה בשבת, וכמשנת"ל¹⁶, עיקר המשכתו למעלה הי' בשבת דוקא, שז"ע ברכו במן כו'¹⁷, וכדאי' במדרש¹⁸ ובמכילתא¹⁹ ע"פ²⁰ ויברך אלקים את יום השביעי, ברכו במן כו', והוא שהמשכת המן למעלה הי' בשבת דוקא כו'. וכדאי'²¹ בזהר בשלח דס"ג ע"ב ע"פ²² איש אל יותר ממנו עד בקר, אר"י²³ בכל יומא ויומא מתברך עלמא מההוא יומא עילאה, דהא כל שיתא יומין מתברכאן מיומא שביעאה, וכל יומא יהיב מההוא דקביל ביומא דילי', וע"ד²⁴ משה אמר איש אל יותר כו', בגין דלא יהיב ולא יוזיף יומא דא לחברי' כו'. ומובן מזה, דהא בהא תליא, דמפני שכולהו יומין מתברכין מיומא שביעאה, משו"ז לא יהיב ולא יוזיף כו', וצ"ל מהו השייכות זל"ז כו'. וגם, הרי גם בשארי ההשפעות הוא מיום השבת, וכמו שאומר בכל יומא ויומא מתברך עלמא כו', ולמה במן דוקא אל יותר כו'. ובזהר יתרו דפ"ח ע"א אי', רי"צ א'²⁵, כתי'²⁰ ויברך אלקים את יום השביעי, וכת' במן²⁶ וביום השביעי לא יהי' בו, כיון דלא משתכחא בי' מזונא, מאי ברכתא אשתכח בי', אלא הכי תנא, כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין כו'. הרי דעיקר המשכת המן הי' בשבת דוקא.

והענין הוא, דהנה, שבת הוא יום השביעי, דהיינו בחי' בינה²⁷. וכנודע²⁸ דהששה ימים הם ששה מדות, וכמ"ש²⁹ ששת ימים עשה ה' כו'. ובפרטי' הן ששה מדות דמל', דשרש התהוות העולמות הוא מבחי' מל', כנודע³⁰. ונת"ל (ד"ה ראשי המטות³¹) דששת ימי המעשה הן ו"ק³² דיצי"ב³³, מט"ט שרו ש"ע³⁴, שזה מט"ט דיצי"ב³⁵, וידוע דבו התלבשות בחי' המל'³⁶, וזהו שנק' עה"ד טו"ר³⁷ כו' (דז"א הוא בחי' עה"ח³⁸ כו'), וכמ"ש במ"א³⁹.

א'פז

15) יומא עה, ב.
16) ד"ה וידבר וגו' פנחס תרע"ה (ע' אתנא ואילך).
17) ראה לעיל שם הערה 23.
18) ב"ר פי"א, ב. הובא בפרש"י בראשית ב, ג.
19) יתרו כ, יא. הובא בפרש"י.
20) בראשית שם.
21) בהבא לקמן – ראה אוה"ת בשלח שבהערה 1.
22) בשלח טז, יט.
23) = אמר ר' יהודה.
24) = ועל דא.
25) = ר' יצחק אמר.
26) בשלח שם, כו (ושם: וביום השביעי שבת לא יהי' בו).
27) ראה זח"ב שהובא בפנים (סג, ב. פת, א). זח"א מז, ב.
לקו"ת צו יא, א. אוה"ת בראשית ח"ג תקיב, סע"ב ואילך.
תקיג, ב.
28) ראה זחר ח"א רמז, א. ח"ג צד, ריש ע"ב. חצר, ב. וראה

סה"מ תרל"ד ע' נד ואילך. תש"ח ע' 272 ואילך. ובכ"מ.
29) יתרו כ, יא. תשא לא, יז.
30) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קל, ב ואילך).
31) ס"ע א'תסט ואילך.
32) = ו' קצוות.
33) ראה זח"ג צד, ב ובהגהות מהרח"ו שם. וראה אוה"ת שמיני ע' נ. סה"מ תרל"ט ח"א ע' כב.
34) = של עולם (ראה יבמות טז, ב ובתוד"ה פסוק זה).
35) ראה פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"א. פ"ד. עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ו. ביאורי זוהר לאדמור"ר האמצעי נו, ד ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קיג.
36) ראה זח"א רכא, סע"א ואילך ובאור החמה (רא"ג) שם. קונטרס עץ החיים פ"ה (ע' 27 ואילך).
37) בראשית ב, ט; יז.
38) = עץ החיים.
39) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) ספ"א. רמ"ז

ובד"כ⁴⁰ הן בחי' המדות דז"א, שנק' ששת ימי בראשית כו'. ועז"נ⁴¹ שאל נא לימים הראשונים, בחי' יומין דז"א, שנק' ימים הראשונים מפני שהאירו בששת ימי בראשית, והיינו קודם החטא שהעולם הי' במעלה העליונה, היו הששה מדות מאירים בגילוי כו', וכמא'⁴² עיקר שכונה בתחתונים היתה כו', דלהיות הגילוי למטה, זהו מבחי' ז"א דוקא, שהרי בחי' מל' ענינה הוא להעלים ולהסתיר את האור כו'. וזהו דבחי' מל' היא שרש ומקור בי"ע שבאצי, לפי שהיא בחי' העלם כו'. וז"ע המל' שהיא בבחי' רוממות והתנשאות, וידוע דההתנשאות הו"ע ההבדלה וסילוק⁴³, שע"ז הוא ההעלם כו'. והיינו בבחי' המל' גם כמו שהיא באצי' כו', וכ"ש כשירדת לבי"ע שהיא בחי' העלם כו'. וזהו דבנין המל' הוא מהגבו' כו'⁴⁴, וכמשנת"ל באורך⁴⁵. והגם דמל' שבכל ספי' הוא הגילוי של הספי' כו'⁴⁶, הרי הגילוי הוא בחי' הישות של הספי' כו', וכמו שנת"ל (ד"ה ויגש אליו⁴⁷), וגם המשכה זו היא ע"י התעלמות ההתנשאות כו', ואין זה גילוי אור כו', והיינו דבהמשכה זו הוא הסתר והעלם למטה כו'. ובכדי שיהי' הגילוי למטה, זהו מבחי' ז"א דוקא, שהוא סוף עולם הא"ס⁴⁸, והוא בחי' גילוי כו'. וגם נק' ימים הראשונים, מפני שהחכ' הנק' ראשית⁴⁹ מאירה בהם כו', שהרי גם בחי' החכ' נמשך בהתהוות העולמות, וכמ"ש⁵⁰ כולם בחכ' עשית כו', הרי שבהמדות יש בהם גם הארת החכ' כו'. ועמ"ש הפרדס ש"ב פ"ה בענין עשרה מאמרות⁵¹, שהן הע"ס עצמיים דאצי' כו'. וזהו בראשית ברא⁵², בחוכמתא ברא כו'⁵³, דבראשית נמי מאמר הוא כו'⁵⁴. גם י"ל, שנק' ימים הראשונים מפני שמאיר בהם בחי' אני ראשון⁵⁵, והו"ע האור שנברא ביום הראשון⁵⁶, שזהו בחי' הכתר⁵⁷, שהי' מאיר בששת ימי בראשית כו', דאדם הי' מביט בו מסוף העולם כו'⁵⁸. ועל כל אלו המדר' נא'⁴¹ שאל נא לימים הראשונים, דכמו שמאירים בבחי' המדות שייך בהם שאלה כו'. וזהו דבאברהם כתי'⁵⁸ ויטע אשל, וארו"ל⁵⁹ שאל מה תשאל⁶⁰, והיינו, דבחי' האורות עליוני' כמו שהן במדות (שז"ע אברהם מדת החסד⁶¹), שייך בהם שאלה, שהוא בחי' ידיעה

- לזח"א קסה, ב (ד"ה ויצה"ט). מקדש מלך לזח"א קצד, א (ד"ה ות"ח שהוא נהר). מאורי אור אות ע סעיף יז. לקו"ת במדבר ד, סע"ב. שה"ש בה, ב.
- (40) כבהא לקמן – ראה אוה"ת תזריע שבהערה 1.
- (41) ואתחנן ד, לב. וראה סה"מ תרמ"ב ע' קפח ואילך.
- מאמרים שצויינו בהערה 60.
- (42) שהש"ר פ"ה, א.
- (43) ראה תו"א ויקהל פט, ד.
- (44) ראה עץ חיים שער לד (שער תיקון הנוקבא) פ"ה.
- מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קפו. תקס"ה ח"ב ס"ע תתפ"ה ואילך. ע' תתצז. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' שצו ואילך. ד"ה כבוד מלכותך תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' קג ואילך).
- (45) פש"ה ואילך (ח"ג ע' תתקלד ואילך).
- (46) ראה אוה"ת שה"ש ח"א ע' רצא ואילך. ד"ה ויגש שצויין לקמן בפנים.
- (47) תרע"ה – פש"פ"ח (ח"ד ע' א"עח ואילך).
- (48) ראה תו"א תרומה פא, ב. סה"מ"צ להצ"צ ד, ב. פו, ב. מקומות שצויינו בהערה 62.
- (49) ראה לקו"ת שה"ש כו, ד. לעיל פ"ו. פש"ה (ח"א ע' יג. ח"ג ע' תתמט). וש"נ.
- (50) תהלים קד, כד.
- (51) אבות פ"ה מ"א.
- (52) בראשית א, א.
- (53) זח"א לא, ריש ע"ב (ושם דתרגם יונתן בראשית בחכמתא). תרגום ירושלמי עה"פ (ושם: בחוכמא).
- (54) ר"ה לב, א.
- (55) ע"פ ישעי' מד, ו. מה, יב.
- (56) חגיגה יב, א.
- (57) ראה אוה"ת בראשית ח"ג תצב, א. תצד, א ואילך. ואתחנן ע' שסא. לעיל פמ"ח. פק"ו. פק"ג (ח"א ס"ע קט. ע' ערה. ע' רצז). ד"ה וידבר וגו' כל הדברים האלה (לעיל ע' אי"ס).
- (58) וירא כא, לג.
- (59) ב"ר ספנ"ד.
- (60) ראה אוה"ת וירא ח"ד תשסא, א ואילך. תשסה, א. בשלח ע' תקעא. מאמרי אדמו"ר הצ"צ (הנחות) וירא ע' רמז ואילך. המשך מים רבים תרל"ז ספקמ"ב. סה"מ תרמ"ב ע' רסה. תרע"ח ע' רעז. תרפ"א ע' רפד.
- (61) ראה זח"א מז, ב. ובכ"מ.

והשגה כו'. והענין הוא, כידוע דז"א נק' זעיר אנפין⁶², דהיינו מה שנתצמצם מבחי' א"א⁶³, וכמו הקטן שיש בו כל ציור האברים כמו בגדול, רק שהן בקטנות, וכמו"כ הוא בחי' ז"א, שזהו סוף עולם הא"ס, היינו שיש בזה כל מה שיש בא"א, רק שהוא בבחי' קטנות וצמצום, באופן שיהי' באפשר שיתקבל בעולמות כו', דא"א⁶⁴ הוא בחי' בל"ג, וא"א⁶⁵ שיתקבל בעולמות, וכאשר בא בבחי' צמצום וקטנות בז"א, אפשר לעולמות לקבל את האור כו'. וע"כ, גם כאשר מאיר בחי' החכ' והכתר בז"א, שזהו בחי' גילוי עליון יותר הרבה מבחי' הז"א בעצמו כו', כי הגילוי הוא בחי' חכ' וכתר, והוא דרך מעביר הז"א כו', וכמ"ש במ"א⁶⁶, מ"מ, להיות שזהו ע"י הז"א, יכול להיות הגילוי בעולמות כו'.

אמנם, בבחי' בינה כתי'⁶⁷ שלח תשלח את האם, ואי' בזהר יתרו דצ"ג ע"א, דלא אתייהב בי' רשו לאסתכלא, ואיצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא בי' כו'. והגם⁶⁸ דבהתחלת הזהר ד"א ע"ב אי', מי דקיימא לשאלה, ובגין דאיהו באורח סתים ולא אתגלי' אקרי מי כו', תי' הפרדס שער מהות והנהגה⁶⁸ פט"ו, דבבחי' בינה השייכה למדות, והיינו בחי' המדות הכלולים בנינה, ובד"כ הוא בחי' חיצוני' המוחין השייכים אל המדות כו', שייך שאלה, אבל בעצם הבינה אינו שייך שאלה כו'. וכ' שם⁶⁹, דחב"ד הם עצמותו ממש. והיינו, בחי' כחות השייכים רק אל העולמות כו', וכמו המדות שהן רק לצורך העולמות, וכמ"ש⁷⁰ זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, וכידוע⁷¹ בהמדות למטה שהן רק להזולת, ואינו שייך לאהוב א"ע⁷² או לרחם על עצמו כו', אבל המוחין שייכים גם בלא זולת כו', ובהמוחין שייך שמשגי ויודע א"ע, משא"כ במדות שאינו שייך שאוהב א"ע כו' (ואהבה עצמיות אינו מדה כו'), וכמו"כ הוא בחי' מוחין חו"ב למעלה, שהן עצמיים כו', וע"כ אינו שייך ידיעה והשגה במהותם כו', רק בבחי' המדות שהן לצורך העולמות שייך בהם ידיעה כו'. וי"ל שזהו דפנימי' בינה היא בחי' השגת השליה לבד, לא השגת החיוב כו'.

וז"ש בזח"ג דמ"ז ע"ב, שיתא יומין לעילא ושביעאה עילאה עליהו, דבינה היא בחי' שביעאה עילאה, היינו מדרי' עליונה ומובדלת מן הששה מדות, עד שלא קיימא לשאלה כלל כו' (ומ"מ או' שביעאה עילאה עליהו, היינו בשבת, שהוא עליית ז"א בבחי' פנימי' בינה כו'). וזהו⁷³ ג"כ מה שהבינה נק' שביעאה, דהרי במספר מלמטלמ"ע מן המל', הבינה היא ספי' השמינית⁷⁴, וכן נק' הבינה לפעמים תמינאה⁷⁵, ומהו הענין שהבינה

(70) תהלים כה, ו (ושם: רחמיך הוי' וחסדיך. ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 82. וש"נ).

(71) ראה לקו"ת מסעי צג, ריש ע"א. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתקסג. סה"מ תרכ"ח ע' ו ואילך. תרל"ז ח"ב ע' תמח ואילך. לעיל פמ"ג. פמ"ו ואילך (ח"א ע' צו. ע' קה ואילך). וש"נ.

(72) = את עצמו.
(73) בהבא לקמן – ראה אוה"ת תזריע שבהערה 1 (ע' רסז).
(74) ראה זח"ג רמה, ב (רע"מ) ובאור החמה שם. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) מערכת שמינית. לקו"ת שמע"צ פד, ג.
(75) ראה זח"א ריו, ב.

(62) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקסה. אוה"ת משפטים ע' א'שט. סה"מ תרנ"ב ע' קיד ואילך.

(63) = אריך אנפין.
(64) = דאריך אנפין.
(65) = ואי אפשר.
(66) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' תקלג ואילך. אוה"ת ויקרא ח"ב ע' תסב ואילך. וראה גם לעיל פ"ב (ח"א ס"ע ד ואילך). ד"ה שמיני תרע"ה (ח"ד ע' ארפח).
(67) תצא כב, ז.
(68) שער ת.
(69) בפרדס הנ"ל בפנים.

היא שביעאה, וזהו כאשר מחשבין מיסוד, אז הבינה היא שביעאה מלמטלמ"ע, והמל' אינה נחשבת. ומפני מה אין המל' נחשבת. וע"פ פשוט הוא מפני שהמל' יורדת לבי"ע, וכמ"ש במ"מ להב"י ז"ל בש' הרמב"ן⁷⁶, שהיא עמהם באחדות ואינה עמהם באצ"י כו', ולהיות שהמל' יורדת לבי"ע, מתחילים המנין מיסוד כו'. אך זהו דוחק, שהרי זהו רק הארתה בלבד שמתלבשת בבי"ע, אבל עצמותה הרי נשאר באצ"י, ולמה אינה נמנית. אך הענין הוא, כדאי' בזהר פ' בא דל"ח ע"ב, ובאתר דאשתכח דכר ונוק' לית שבחא אלא לדכורא כו', והיינו שהמל' טפלה לז"א כו'. והו"ע את הטפל⁷⁷, דאת הוא בחי' מל' הטפל לז"א כו'. וזהו ואהבת את ה' אלקיך⁷⁸, דאת כולל יראה, והוא טפל לאהבה, דהעיקר הוא העבודה דאהבה, דלית פולחנא כפולחנא דרחימותא⁷⁹, וצ"ל ג"כ יראה, אבל זהו בבחי' טפל אל אהבה כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה וידעת דרוה"ב⁸⁰, וכמ"ש במ"א⁸¹. והיינו לפי שמל' טפלה לז"א כו'. ובאמת כשיש יחוד זו"נ, אז הם נק' אדם א', וכדאי' בזהר ויקרא ד"ז ע"ב, מהו אחד⁸², דא כנס"י דאחיד בקוב"ה כו', כי דכר בלא נוק' פלג גופא איקרי, וכד מתחברין כחדא תרין פלגא, אתעבידו חד גופא, וכדין אקרי אחד. והמובן שם, שזהו בבחי' יחוד פנימי דזו"נ כו'⁸³. ולפ"ז י"ל, דמה שהבינה נק' תמינאה, היינו בבחי' חיצוני' הספי', דז"א ומל' הן מדרי' בפ"ע כו', שהרי כללות ההתהוות וכן המשכת האור בעולמות הכל הוא ע"י אמצעות בחי' ז"א ומל', ומ"מ, ז"א הוא סוף עולמות הא"ס, ומל' היא שרש ומקור דבי"ע⁸⁴, וה"ה מדרי' מחולקות זמ"ז כו'. אבל בבחי' יחוד ז"א ומל' לצורך לידת והתהוות הנשמות, שזהו בבחי' הפנימי' שלהם, ה"ה בבחי' אדם א' כו'. וי"ל שזהו תמתי⁸⁵, תאומתי⁸⁶, לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני⁸⁷, והיינו בחי' פנימי' המל' שמתאחדת בבחי' ז"א כו'. ואז הבינה נק' שביעאה, והיינו בבחי' הפנימי' כו'. וזהו דשבת הוא יומא שביעאה, היינו בבחי' פנימי' בינה כו'.

ובאמת⁸⁸ א"ז בחי' בינה לבד, אלא כללות ג"ר כח"ב⁸⁹ כו', שהרי הבינה נק' קדה"ק⁹⁰, דקדש זהו בחי' הכתר, וקדשים חו"ב, והכל נכלל בבינה כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי תבאו כו' ושבתה⁹¹), והיינו לפי שהתגלות שלהם הוא ע"י הבינה כו'. וכמו בהיכלות, שיש ז' היכלות, הגם שהספי' הן עשר כו', אלא שהיכל קדה"ק, שהוא היכל הז', ה"ה כולל כל הג"ר כו'. וכמו"כ מה ששבת נק' יום השביעי, היינו דבחי' בינה כוללת כל

א'פ"ט

(82) ואתחנן ו, ד.

(83) ראה גם אוה"ת סידור ע' ל. תשא ע' א'תקתי.

(84) ראה תו"א ס"פ תרומה (פא, ב).

(85) שה"ש ה, ב.

(86) ראה גם חז"ג רצו, א (אדרא זוטא).

(87) שהש"ר פ"ה, ב (ב). וראה ד"ה לעיל ד"ה נר תנוכה

תרע"ה (ח"ד ריש ע' א"סח).

(88) בהבא לקמן – ראה אוה"ת בשלח שבהערה 1 (ס"ע

תרלו ואילך).

(89) – ג' ראשוניות כתר חכמה בינה.

(90) ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' רלט. ח"ב ע' תשפד.

(91) תרע"ה (ח"ד ע' א'שלג).

(76) – במגיד מישרים להבית יוסף ז"ל [פ' בראשית ד"ה

שנת ה'רצ"ו אור ליום א' ד' ניסן. הובא בשל"ה לה, א] בשם

הרמב"ן. וראה לקו"ת שה"ש ח, סע"ב ואילך. אוה"ת וירא ח"ד

תשטב, ב. חיי שרה ח"ז תתשצז, א. שלח ע' תרי. תהלים (יהל

אור) ע' קלג. שה"ש ח"א ע' ח. סה"מ תרנ"ט ס"ע קטו. תרס"ט

ס"ע קנג ואילך. תער"ב ס"ע ה. תרפ"ט ע' טו.

(77) ראה ברכות לו, ב. פסחים כב, ב. וש"נ.

(78) ואתחנן ו, ה.

(79) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסו, א. לקו"ת שלח מב, ג.

קונטרס העבודה פ"א. פ"ג ואילך. ד"ה לא תהי' משכלה

תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' ריט).

(80) – דרוש הבי' (אתחנן ו, סע"א).

(81) ראה אמרי בינה שער הק"ש פמ"ד (עא, ב ואילך).

ש"פ ואתחנן, העת"ר

א'תצא

הג"ר, דחו"כ ה"ה תרדל"מ⁹², וגם התגלות עתיק הוא בבינה כו'⁹³. ובפרט בחי' פנימי' בינה, הרי פנימי' בינה הוא פנימי' עתיק, כמו פנימי' אבא כו'⁹⁴. וז"ש ג"פ ביום השביעי בפ' ויכולו, דכתי'⁹⁵ ויכל אלקים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלקים את יום השביעי, נגד ג' בחי' כח"ב הכלולים בבינה, המאירים ומתגלים ביומא שביעאה כו'.

גם י"ל⁹⁶ דג"פ ביום השביעי הוא ע"ד מ"ש בזהר פקודי דר"ס סע"ב בהיכל השביעי שהוא היכל קד"ק דברי, הכא איהו רעותא דלבא לאתכוונא ולסלקי רעותא מתתא לעילא עד אין סוף, ולקשרא שביעאה בשביעאה דא בדא, ולבתר מעילא לתתא לאמשכא ברכאין בכולהו עלמין ממקורא דחיי כו'. דהנה נת"ל⁹⁷ דכללות ההשתל' נבחן בג' מדרי', הא' בי"ע, הב' אצי', הג' מה שלמע' מאצי'. והנה, בכל א' יש בחי' שביעאה, והיינו בבי"ע הוא בחי' היכל קד"ק דברי' (וידוע⁹⁸ דבהיכל ק"ק הוא התחברות האצי' עם הברי' כו', וכמ"ש בע"ח שמ"ז פ"א⁹⁹, דנקודת המל' בוקעת המסך שבין אצי' לברי', ומתלבשת בכח"ב דברי', ועי"ז מתחבר אצי' עם הברי' כו'. דהע"ס דברי' זה מה שמתנוצץ מע"ס דאצי' ע"י ההכאה בהמסך כו', וה"ז רק הארה לבד כו', אבל נקודת המל' שבוקעת המסך זהו עצמו' נקודת המל', הרי בזה הוא התחברות אצי' עם ברי' כו'. וכן בכל עולם ועולם, ההתחברות שלהם הוא בהיכל ק"ק של העולם כו', כן מובן בסש"ב פנ"ב. ואפשר דהיכל ק"ק דברי' זהו בחי' מרכבה דברי', וכמ"ש בע"ח שער כסה"כ פ"ה¹⁰⁰ על מ"ש בזהר בא דמ"ג ע"א שית דרגין לכורסי' וד' רגלין אית לכורסי' כו', שהד' רגלין זהו היכל הז', הנק' היכל דק"ק, שבו כח"ב דברי', שבהן מתלבשת נקודת המל', ובה ג' אורות המתנוצצין מכח"ב דאצי' כו', וידוע דרגלין הן בחי' מרכבה, והן ג' אבות, ודוד רגלא רביעאה כו'¹⁰¹ (ובזהר שם משמע שזהו בחי' הכסא עצמה, ולבד זה יש בחי' מרכבה כו'), דענין מרכבה הוא ביטול שמתבטל מעצמותו (לא רק ביטול שע"פ טו"ד כו'), וכמו מרכבה שבטל אל הרוכב כו'. וביטול זה הוא שנעשה ע"י גילוי אור עליון כו', וכמ"ש בסש"ב פכ"ג¹⁰², שהיד הנותנת צדקה ורגלים ההולכים לדבר מצוה ופה ולשון המדברים בתו' נעשים בחי' מרכבה כו', והוא ע"י המצוה, שהיא גילוי רצה"ע, עי"ז נעשה הביטול בבחי' מרכבה כו'. אח"כ ראיתי בהבי' דואני נתתי בהוספות דתו"א¹⁰³, דהשבטים הו"ע הארת האצי' שבהיכל קד"ק דברי', וזהו בחי' מרכבתא תתאה דברי' כו', והיינו דהארת אצי' המתחבר עם הברי' ועושה הביטול דברי' שמתבטלת מעצמותה, זהו בחי' מרכבה כו'. וי"ל דכמו"כ כל בחי' שביעאה הוא התחברות דבחי' העליונה עם

92) = תרין ריעין דלא מתפרשין (ראה זהר ח"ב נו, א. ח"ז).

ד, א.)

93) ראה זח"ג קצח, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב. לקו"ת

דרושים לר"ה נו, א.

94) ראה הגהת מהר"ן לאוצרות חיים (שער עתיק פ"ד

לח, ב – בהוצאת קארעץ, תקמ"ג) בשם האריז"ל. וראה

אוה"ת שמות ע' סב. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תיא. תרמ"ד ע' קצג.

לעיל פ"פ (ח"א ע' רג). ד"ה כי תבאו כו' ושבתה תרע"ה (ח"ד

ע' אשלא). סה"מ הש"ת ע' 50. וש"נ.

95) בראשית ב, ב"ג (בדילוג).

96) בבא לקמן – ראה אוה"ת בשלח שבהערה 1 (ע'

תרלז).

97) ד"ה אלה הדברים תרע"ה (ס"ע א'תעה ואילך).

98) ראה לעיל ד"ה כי תבאו גו' ושבתה תרע"ה (ח"ד ע' אש"לד).

99) בע"ח שמ"ז פ"א: = בעץ חיים שער מז פ"א (כ"ה בעץ

חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פ"ו).

100) בע"ח שער כסה"כ פ"ה: = בעץ חיים [שער מן] שער

כסא הכבוד פ"ה.

101) ראה זהר ח"א קמת, ב. ח"ג רי, סע"ב. רסב, ב.

102) כח, ב.

103) קג, ב. אוה"ת וישב ח"ו תתרו, ב.

המדרי' התחתונה, והיינו המשכת הארה מהמדרי' העליונה להיות המדרי' התחתונה בבחי' העלאה וביטול כו', ועי"ז יהי' ההמשכה והגילויים כו'. וזהו דשביעאה היא בחי' בינה שנק' שכינה¹⁰⁴, שמשכנת וממשכת את האור דמדרי' העליונה בהמדרי' התחתונה (כו'). והבחי' הב' דשביעאה זהו בחי' בינה דאצי', שכוללת ג"ר כח"ב כו'. והבחי' הג' היא למע' מאצי', שם ג"כ שייך בחי' שביעאה, שהוא ג"כ בחי' בינה דעתיק הכוללת ג"ר דעתיק כו' (וי"ל שז"ע ג' שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה¹⁰⁵, וידוע¹⁰⁶ שהן ג"ר דעתיק, וזהו שיושב ועוסק בבחי' אתעדל"ע מצ"ע כו', כמ"ש במ"א¹⁰⁶. שניות יושב ודן¹⁰⁵, י"ל שזהו בחי' בינה, שנק' ב"ד הגדול¹⁰⁷, ועמ"ש במ"א¹⁰⁸ בענין הוא עשך ויכוונך¹⁰⁹, הוא וב"ד נמנו כו'¹¹⁰, הוא דא עתיקא¹¹¹, וב"ד חב"ד דאצי' כו'. ושלישית יושב וזן¹⁰⁵, י"ל שזהו בחי' מל' היורדת בבי"ע כו').

א'צ

והנה⁹⁶ בשבת הוא עליות העולמות, שהברי' עולה באצי' עד בחי' בינה דאצי' (דבתחלת ברה"ע שהיו העולמות למע' ממקומן כמו שהן עתה, כנודע¹¹², וכשנברא אדה"ר ונכנס לג"ע, וזה הי' אחר חצות¹¹³, נעשה עלי' בהעולמות, והוא שהברי' נתעלה במקום בינה דאצי', ועי"י החטא שירדו העולמות, הנה העלי' במנחה דשבת, דאז העלי' היותר גדולה, הוא כמו שהי' בתחלת הברי' אחר חצות דיום ע"ש¹¹⁴, וכמ"ש במא' הפסיעות להרח"ו ז"ל¹¹⁵), והאצי' עולה למע' מאצי', עד שגם א"ק עולה למע' יותר כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דאת שבתותי¹¹⁶, שז"ע כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא¹¹⁷, דהיינו דא"ק אדם דברי' עולה בבחי' אצי' דכללות כו'. וז"ע לקשרא שביעאה בשביעאה¹¹⁸, היינו העלי' עד המדרי' היותר עליונות כו' (והיינו בבחי' היותר עליונה במדרי' שביעאה, שזהו בחי' ג"ר דעתיק כו'. וי"ל שבזה נכלל גם העלי' דא"ק באצי' דכללות, כדאי' במ"ח¹¹⁹ דא"ק הוא בחי' אריך דכללות העולמות, והעלי' הוא בבחי' אצי', שזהו בחי' כדוגמת עתיק דלעילא מגולגלתא דא"ק כו'¹²⁰, ועמ"ש בלק"ת בהבי' דמוצאיהם למסעיהם¹²¹, דאצי' דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפה"צ כו'. ולפ"ז י"ל דגם בחי' שביעאה דג"ר דעתיק עולים למע' כו'. וז"ש בזהר פקודי הנ"ל, לסלקא רעותא מתתא לעילא עד א"ס כו').

ע' קעח.
 113) ראה פרקי דר"א פ"א. אדר"נ פ"א, ת. פסיקתא דרב כהנא פסקא כג' (בחוודש השביעי).
 114) = ערב שבת.
 115) נדפס בשער מאמרי רז"ל (אה"ק, תשמ"ה) ע' מ. מאמר פסיעותיו של אברהם אבינו (אה"ק, תשנ"ח) ע' יא.
 116) לקו"ת בהר מד, ריש ע"ד.
 117) בראשית ב, ג.
 118) זהר פקודי שהובא לעיל.
 119) = במשנת חסידים (מסכת כללות העולמות רפ"ב). הובא בלקו"ת מסעי צה, ב. וראה לעיל פ"א (ח"א ע' ג).
 120) עץ חיים שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ו.
 121) מסעי צה, א ואילך.

104) ראה תקו"ז בהקדמה (א, ב). פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פכ"א. זהר הרקיע א, א. אוה"ת ר"ה ע' א'ר"ח. ח"ו ע' ביתסו.
 105) ע"ז ג, ב.
 106) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תקנו. תרל"ז ח"ב ע' תקסא. לעיל סקע"ד (ח"ב ע' תפג).
 107) ראה זח"ג ערה, ב. מקומות שצויינו בהערה הבאה.
 108) ראה אוה"ת חנוכה ח"ה תתקנב, סע"א ואילך. סה"מ תרנ"ו ס"ע שכא ואילך.
 109) האזינו לב, ו.
 110) ב"ר פ"ב, א.
 111) זח"ג קעח, ב. וראה תו"א לך לך יא, סע"ב.
 112) ראה שער מאמרי רשב"י פ' קדושים (אה"ק, תשמ"ה)

וע"פ הנ"ל יובן מה שהמשכת המן הי' בשבת דוקא. דהנה נת"ל¹²² דהמן הוא מבחי' טלא דנטיף מעתיקא¹²³, בחי' פנימי' עונג העליון דג"ר דעתיק כו'. והנה, המשכתו למטה הי' ע"י הששה מדות דז"א דאצי', וז"ע לחם מן השמים⁸, דשמים הוא בחי' ז"א דאצי' כו'¹²⁴, כי בכדי שתהי' ההמשכה למטה, שהרי המן נתלבש ג"כ למטה בלבוש גשמי עד שטחנו אותו במדוכה ובשלו אותו בפרור כו'¹²⁵, וזהו ע"י המשכה מבחי' מדות העליונות כו' (וי"ל, דבבחי' המל' הי' בבחי' מעביר לבד, ועיקר המשכתו הי' מבחי' ז"א, בחי' ש' מ"ה, והיינו להיות דשרש המשכתו הוא מלמע' מבחי' מ"ה וב"ן, שה"ה מזונא דחוכמתא¹²⁶, שזהו בחי' ש' ע"ב כו', ובפרט כמשנת"ל¹²⁷ שזהו רק שהוא בחי' מזון למקור החכ', א"כ ה"ה למע' מבחי' מ"ה וב"ן כו', ע"כ המשכתו למטה הי' ע"י ש' מ"ה דז"א כו'. דמה שנמשך ע"י ש' ב"ן דמל', הוא בחי' חיצוני' השפע שבא בהגשמה ממש וצריך בירור, וכמו לחם מן הארץ כו', אבל בחי' פנימי' השפע בא ע"י ש' מ"ה, ולכן, הגם שבא בלבוש גשמי, הוא מאכל רוחני בעצם שא"צ בירור כו'). אמנם, להיות דשרש המשכתו הוא מבחי' פנימי' העונג, הרי בחי' זו אינה באה בצמצומים כ"כ שירד ויתלבש בבחי' מדות דז"א דאצי' כו'. וגם א"א דבחי' ז"א יוכל לקבל בחי' אור וגילוי זה כו', וכמשנת"ל¹²⁸ דז"א הוא שנתצמצם מבחי' א"א, שזהו דוקא ע"י הצמצום, שבא בבחי' קטנות כו', וגם ההמשכה היא רק מבחי' א"א, שהוא שרש ומקור הנאצלים, ע"כ יכול להיות בזה הצמצום באופן שיתלבש בז"א כו' (ואחר שנתצמצם בחי' ז"א מבחי' א"א, יכול להיות גם גילוי בחי' א"א בז"א כו'). אבל ההמשכה מבחי' ג"ר דעתיק, אינו בא בצמצומים, וא"א שיתלבש בבחי' ז"א כו'. אך ביומא שביעאה, שהוא עליית המדות שעולים בבינה, ולקשרא שביעאה בשביעאה הוא שהעלי' היא עד בחי' בינה דעתיק הכוללת כל הג"ר כו', וגם למע' מזה, בבחי' עצמו' אוא"ס כו', כנ"ל. וזהו דשבת הוא למע' מהזמן, דבכל שבוע אנו מונין יום ראשון יום שני כו', אע"פ שכבר חלפו ועברו כמה ימים ושנים כו'¹²⁹, והיינו מפני ששבת הוא יומא שביעאה, דהששה ימים עולים בבינה, דבינה היא למעלה מזמן, וכידוע¹³⁰ דסדר זמנים¹³¹ היא בז"א, ובינה הוא למעלה מהזמן כו', אמנם העלי' היא עוד למעלה מעלה בבחי' ג"ר דעתיק, שזהו למע' מהזמן כו', ואחר השבת מתחיל הזמן, דהיינו בס' ההשתל' שהוא בבחי' זמן כו'. וזהו דהמשכת המן הי' בשבת דוקא, דהיינו כאשר המדות עליונות עולים בבחי' ג"ר דעתיק, ה"ה מקבלים שם השפע דבחי' פנימי' עונג העליון כו', כי בעלייתם לשם גם הם אינם בבחי' מדה וגבול כו', דבכל עלי' הרי המדרי' התחתונה נעשית כמו המדרי' העליונה כו', וכמו בעליית כלים דברי' באצי', הרי נעשים אלקו' ממש, דאל"כ א"א להם להיות באצי' כו', וכמו"כ בעליות דז"א שאינו בבחי' מדה וגבול כו' (וזהו דגבי יצחק לא נא' ב"פ¹³² יצחק, לפי שבעליות לא יש חילוקי

א'צא

(128) ע' א'תפט.

(129) ראה לקו"ת שה"ש כה, א.

(130) ראה אוה"ת בשלח שבהערה 1 (ע' תרגל). וראה מאמרי אדמו"ר הזקן נביאים ע' קטז. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' קמח ואילך. ע' רנז. סהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פ"א ואילך (נז, ב ואילך). ועוד.

(131) ראה ב"ר פ"ג, ז.

(132) = ב' פעמים.

(122) ד"ה וידבר גו' המטות תרע"ה (לעיל ע' א'תסד).

(123) ראה זהר ח"ב סא, ב. סב, ב. פג, א. פח, א. ח"ג (אד"ז)

רפח, א.

(124) לקו"ת עקב טו, א.

(125) ע"פ בהעלותך יא, ת. יומא עה, א.

(126) זח"ב סא, ב ואילך.

(127) ד"ה וידבר גו' המטות תרע"ה (לעיל ס"ע א'תסז

ואילך).

מדרי', מפני שהתחתון נעשה כמו העליון כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה אלה תולדות¹³³, וכמבו' במ"א¹³⁴), וע"כ ביכולתם לקבל אז בחי' פנימי' עונג העליון כו'. וזהו דעיקר המשכת המן הוא דוקא בשבת, כי א"ל המשכתו משרשו ומקורו בימות החול, משום דאור זה א"א שיתצמצם שיומשך בס' השתל' כו' (והגם דגבו' דעתיק הוא שרש קו המדה כו', הרי נתל'¹³⁵ שזהו רק שבכחו באה המדידה, והיינו שעושה דבר שחוץ לעצמו, אבל בעצמו אינו בבחי' מדידה כו'. והגם דגבו' דעתיק היא ג"כ בבחי' מדה רק שהיא מדה שבלתי מדידה כו', וכמו"כ הוא מדידת המן כו' וכמשנתל'¹³⁵, י"ל, דבכדי שתהי' המשכה זו בהשתל', זהו דוקא ע"י עליית ההשתל' שבאה בהשתל' במדידה כזו, ע"ה¹³⁶ שהמדידה באופן כזה הוא משום תגבורת העצמי, מ"מ זהו ע"י עליית ההשתל' כו'. וי"ל דלכן מ"ת הי' בשבת דוקא, וכמא'¹³⁷ הכל מודים כו', והיינו מטעם הנ"ל), כ"א בעליית המדות ביומא שביעאה ה"ה מקבלים את האור. ובשבת גופא לא הי' המשכת המן, מפני שאז הוא העלי' בפנימי', ולא בבחי' המשכה למטה בס' השתל', רק כאשר המדות דז"א עולים בשבת בבחי' ג"ר דעתיק, ה"ה מתמלאים בבחי' השפע דפנימי' עונג העליון כו', ואח"כ בירידת המדות בס' השתל' אחר השבת, יורד המן למטה כו' (והנה, גם חיצוני' השפע מקור ההמשכה הוא בשבת, וכמא' הזהר פ' יתרו¹³⁸, דכל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תלי' כו', דכל ההשפעות נמשכים בשבת. וגם ידוע¹³⁹ דחיצוני' תלוי בפנימי', ולהיות דבשבת הוא המשכת פנימי' השפע, ע"כ אז דוקא נמשך גם בחי' חיצוני' השפע כו', רק שהמשכה זו נמשך גם למטה ביום השבת, משא"כ הפנימי' אינו נמשך למטה בשבת, לפי שהוא בבחי' עלי', רק ההמשכה היא בהשעה ימים כו').

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² שמור את יום השבת כו'¹⁴⁰. דהנה, בחי' שבת במדרי' הנ"ל בחי' פנימיות עונג העליון, יתבאר לקמן שזהו בבחי' מתנה, שע"ז ארוז¹⁴¹ מתנה טובה יש לי בבית גנזי כו'. ועז"א שמור את יום השבת, להיות דבחי' זו א"א להיות בבחי' המשכה ע"י העלאת מ"ן, ובאה בבחי' מתנה מלמעלה, רק צריכים לשמור שלא יהי' דבר המונע ומעכב אל ההמשכה, ואז תהי' ההמשכה בדבר ממילא כו'. והשמירה היא שיתרחק האדם מן הרע עד קצה האחרון, אפי' בדברים שאדם דש בעקביו¹⁴², וכמו השמירה מדבר שקר, דדובר שקרים לא יכון נגד עיני כו'¹⁴³, וחותרו של הקב"ה היא אמת כו'¹⁴⁴. גם¹⁴⁵ ענין דובר שקרים הוא כמארוז¹⁴⁶ כשתגיעו לאבני שיש טהור א"ת¹⁴⁷ מים מים שנא'

(130) יז, ג. בהבא לקמן – ראה אוה"ת בהר ע' תרטז' ואילך.

וראה גם לקו"ת בהר מג, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע ע' פז. ע' צד. סה"מ תרמ"ב ע' קטב ואילך. פ"ת ע' רסב ואילך.

(141) שבת י, ב. ביצה טז, א.

(142) ע"פ ע"ז יח, א.

(143) תהלים קא, ז (ישם: לנגד).

(144) שבת נה, א.

(145) ראה אוה"ת בהר שם. סה"מ תרמ"ב ופר"ת שם.

(146) חגיגה יד, ב. וראה גם אוה"ת תולדות קמת, ב. בלק

ע' אי"ו ועוד.

(147) = אל תאמרו.

(133) יז, ג.

(134) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקכב. תורת חיים תולדות קמו, ד ואילך. אוה"ת תולדות תתי, ב ואילך. סה"מ תרנ"ב ע' פו ואילך. תרס"א ס"ע קעא. המשך תרס"ו ס"ע מו ואילך.

(135) ד"ה אלה הדברים תרע"ה (ע' א'תפא).

(136) = עם היות.

(137) שבת פו, ב.

(138) הובא לעיל בפנים.

(139) ראה אוה"ת בחוקותי ע' קצד. לעיל פנ"ח (ח"א ע' קמב).

וש"נ. וראה סה"מ תר"ן ע' ש.

ש"פ ואתחנן, העת"ר

א'תצה

דובר שקרים לא יכון כו', והיינו שלא להפריד מ"ע ממ"ת¹⁴⁸, דמ"ת הוא בחי' המקור להעולמות, ומ"ע הוא שלמעלה ממקור לעולמות כו', ולא יפריד ביניהם כו'. דהנה, האמגושא אמר לאמימר מפלגך לעילא דהורמיז, ומפלגך לתתא דאהורמיז¹⁴⁹, והיינו שרצה לומר שהן ב' רשויות ח"ו, והאמת אינו כן, דהכל הוא אלקות כו'. ובפנימיות הוא הענין שלא יחשוב את הדבר הגשמים לעיקר, כ"א שהעיקר הוא האלקו' שבכל דבר, והדבר הגשמי הוא רק כלי שבזה מתלבש האור האלקי כו'. ובמו בעסק מו"מ כתי¹⁵⁰ וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, שהעיקר הוא ברכת ה', והיא תעשיר כו', ועצם העסק הוא רק כלי שעיי"ז באה ההשפעה בהגשמה לפי אופן מהותו, שיוכל לחיות בזה, אבל ההשפעה היא השפעה אלקי' כו'. וממילא לא יהי' נתון כ"כ בעצם העסק, ולא יטריד ויבלבל אותו מתו' ועבודה כו', אדרבא, יתפלל למי שהעושר והנכסים שלו כו', וגם יהי' עסקו בתכלית ההכשר כו'. אבל כאשר¹⁵¹ את הגשמי לעיקר, ומוטרד בזה כו', ה"ז שקר כו' (וזהו אחד באחד יגשו ורוח לא יעבור ביניהם¹⁵², דכאשר תופס את האמת שהעיקר הוא האלקו', והוא בטל לאלקו', שזהו אחד דיחוד כו', אז אחד באחד יגשו ורוח לא יעבור כו', שבאים עיי"ז לבחי' יחו"ע, שזהו יחוד וחיבור ב' בחי' מים הנ"ל). וכמו"כ שלא יהי' גסה"ר, דאין אני והוא יכולים לדור כו'¹⁵³. וזהו השמירה מהדברים המונעים, וההמשכה תהי' ממילא בבחי' מתנה כו'. וזהו כענין מל"ת, דידוע¹⁵⁴ דמל"ת הן למעלה ממ"ע, דשמי¹⁵⁵ עם י"ה שס"ה, וזכרי¹⁵⁵ עם ו"ה רמ"ח¹⁵⁶, דמ"ע הן בחי' ו"ה, ומל"ת הן י"ה כו'¹⁵⁷, והיינו דו"ה זהו המשכה שעיי' אתעדל"ת, וז"ע מ"ע, שהו"ע עשיית הכלים, ועיי"ז הוא ההמשכה כו', אבל מל"ת הוא רק העדר העשי', ועיי"ז הוא ההמשכה מבחי' ומדרי' שלמע' מאתעדל"ת, ורק העדר הכלי הוא הכלי לזה כו'. וזהו ג"כ ענין שמור את יום השבת, דשמור הוא ל"ת, כנודע¹⁵⁸. וזהו ג"כ מה שבדברות האחרונות שבמשנה תורה נא' שמור. דהנה נת"ל (סד"ה אלה הדברים¹⁵⁹), דמשנה תורה הוא ההמשכה וההתגלות בב"ע כו', ומשו"ז באמת יש יתרון במש"ת¹⁶⁰ על הד' ספרים, דשרש ההמשכה היא מלמע' יותר כו'. וכמו בכללות המשכת התו' עיי' משה שהמשיך התו' בב"ע, הרי ידוע שיש בזה יתרון בשרש ההמשכה לגבי האבות כו', וכמ"ש בתו"א¹⁶¹ בהבי' דמשה ידבר, על מ"ש באד"ר¹⁶² תלת עלמין דנפקין מתיקונא קדמאה, דתלת עלמין הן ג' עולמות ב"ע, ובכדי שתהי' ההמשכה בב"ע, צ"ל שרש ההמשכה מהתיקון הראשון מי"ג ת"ד כו'. וכמו"כ במשנה תו' לגבי הד"ס¹⁶³, דשרש ההמשכה הוא ממדרי' גבוה יותר, והיינו

(148) = מים עליונים ממים תחתונים.

(149) סנהדרין לט, א.

(150) פ' ראה טו, ית. ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמח ואילך. סהמ"צ להצ"צ קו, א ואילך. קונטרס ומעין מאמר יז ואילך. סה"מ עת"ר ע' קג ואילך. לעיל פפ"ז (ח"א ע' רכה).

(151) כאשר: אוצ"ל: כאשר יחשוב.

(152) איוב מא, ת. וראה אוה"ת שה"ש ח"ג ע' א' סה"מ תרכ"ט ע' טז. תרל"ג ח"ב ע' תז. תרל"ד ע' צד. תרמ"ג ס"ע נז.

(153) סוטה ה, א. ערכין טו, ב.

(154) ראה לקו"ת פקודי ג, ב ואילך.

(155) שמות ג, טו.

(156) ראה תקו"ז בהקדמה (ד, סע"ב. ה, א).

(157) ראה תקו"ז ולקו"ת שם.

(158) ראה זבחים קו, א, וש"נ. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ט ה"ל.

(159) ע' א'תפד.

(160) = במשנה תורה.

(161) יתרו סח, ד.

(162) = באדרא רבא (זח"ג קלב, א).

(163) = הד' ספרים.

ממדרי' שלמע' מאתעדל"ת כו'. וע"כ, בדברות הראשונות נא' זכור את יום השבת, שזהו מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע, ובדברות שניות נא' שמור, שזהו המשכה שבבחי' מתנה, למע' מאתעדל"ע, רק צריכים שמירה מדברים המונעים כו'. ומ"מ אומר לקדשו, דגם למדרי' זו צ"ל עבודה למטה, דעם היות שזהו בדרך מתנה, מ"מ, הרי אי לאו דעביד לו נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' כו'¹⁶⁴, רק שא"ז בבחי' אתעדל"ת, שזהו כמו שכר כו'. והו"ע התפלה דשבת, כמשי"ת, שע"ז הוא ההמשכה, וע"ז הוא הכלי להמשכה זו כו'. וזהו שמור את יום השבת, דהמשכה דשבת הוא בחי' פנימי' עונג העליון, שזהו בבחי' מתנה, וצריכים רק שמירה כו'. ומ"מ אומר לקדשו, להיות כלי לזה כו'.

בס"ד. ש"פ עקב, העת"ר

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו', למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם כו'.³ וצ"ל מה"ע ויענך וירעיבך, הלא בכמה מקומות בתורה מדבר במעלת המן שהוא מעלה ומדרי' גבוה, ומהו אומרו כאן ויענך וירעיבך, שזהו לכאו' אינו מעלה כ"כ. והמשמעות מאומרו ויענך וירעיבך ויאכילך כו', שהמן גופא הוא בחי' וירעיבך, וכן הוא אומר במד"ר⁴ וכי מאכל של רעבון נתן להם הקב"ה. הרי מזהו שהמן הוא בבחי' רעבון, ואינו מובן, הרי הוא אכילה, ואיך הוא רעבון, ומהו המעלה בזה כו'. גם צ"ל מש"א למען הודיעך כו', מהו הידיעה הזאת במן יותר מבשארי לחם, הרי גם המן הי' לחם כו'. וגם מה"ע מוצא פי ה' כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל⁵, דהמשכת המן למעלה הי' בשבת דוקא, דלהיות דשרש המן הוא מפנימיות עונג העליון, והמשכתו למטה צ"ל ע"י הששה מדות דז"א, בכדי שיתקבל בעולם כו', וא"א שיתצמצם בחי' האור דפנימיות עונג העליון בז"א, וע"כ א"א להיות המשכתו משרשו ומקורו ביומין דחול, רק בשבת שאז הוא העלי', דבחי' ז"א עולה למעלה, ולקשרא שביעאה בשביעאה⁶, שהעלי' היא עד בחי' ג"ר דעתיק, אז המדות כמו שהן למעלה מקבלים השפע דבחי' פנימי' עונג העליון, ואח"כ בירידתם בסדר השתל' נמשך מהם השפעת המן כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ מה שירידת המן הי' דבר יום ביומו' דוקא, להיות דהמן הוא מבחי' פנימי' ועצמות עונג העליון, שזהו עצמו שיורד ובא בהשפעת המן, והיינו דבחי' עצמות עונג העליון הוא שבא בהשפעת המן למטה.

והגם דבהמשכתו למטה אינו כמו שהוא בשרשו ומקורו בבחי' פנימיות עונג העליון ממש, דהנה, בהמשכת המן בכלל יש ב' מדרי'⁷, הא', כמו שהוא בשרשו ומקורו ממש (היינו בהמשכתו בבחי' ז"א כמו שהן בבחי' עלי' בג"ר דעתיק), שהוא בבחי' עונג עצמי הבלתי מורגש, והב', כמו שנמשך ובא בהשתל', שהוא בחי' עונג העצמי שבא במורגש כו', וזהו דבבחי' העונג דשבת יש ב' מדרי', דכללות ענין השבת הוא בחי' לחם מן השמים⁸, ויש בזה ב' מדרי', בחי' עונג הבלתי מורגש, ועונג המורגש כו', וכמשי"ת⁹, מ"מ, ה"ז המשכת עונג העצמי, שגם כמו שבא במורגש אינו משתנה בעצם מהותו כו'. דזהו ההפרש בין המשכת העצמי להמשכת הארה, דהמשכה שהיא בחי' הארה לבד, ה"ה

(3) קה"ר פ"ה, י.

(4) מוזה: אוצ"ל: מזה משמע.

(5) ע' איתפו ואילך.

(6) זח"ב רס, סע"ב.

(7) בשלח טו, ד.

(8) ראה ד"ה אלה הדברים תרע"ה (לעיל ע' א'תפג).

(9) ראה ד"ה והי' כי תבוא תרע"ה (לקמן ע' וא"כג ואילך).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על הגהות לד"ה ויאמר משה שבתו"א באוה"ת בשלח ע' תרכ ואילך. ד"ה ביאור הדברים ע"פ ויאמר משה באוה"ת שם ע' תרלו ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

ד"ה ויענך וירעיבך הא' וחלק מד"ה הנ"ל הב' דש"פ עקב תשכ"ג (סה"מ תשכ"ג ע' קפג ואילך. ע' קפז ואילך) מיוסדים, כנראה, על מאמר זה.

(2) עקב ת, ג.

משתנית בהמשכתה ממדרי' למדרי', דהיינו שנעשית מהות מדרי' אחרת. וכמו בכללות ההשתל', שזהו המשכת האור ממדרי' למדרי', מעליון לתחתון, ה"ז משתנה בהמשכה, שנעשה מהות מדרי' התחתונה כו'. וכמו בהמשכת המוחין למדות נת"ל¹⁰ דממהות מוחין נעשה מהות מדות כו', ומה שנמשך מהמוחין אל המדות הוא רק בחי' המדות שבשכל, ובשכל, גם המדות הן מהות שכל, ובמדות ה"ה במהות מדות, ועם היותן בחי' מוחין לגבי המדות, מ"מ ה"ה מהות מדות כו'. דכמו"כ בחי' מוחין דז"א שנמשכים מבחי' חו"ב, מהז"ת¹¹ דבינה, דכמו שהן בכינה הן בבחי' מוחין, וכמו שהן בז"א הן בבחי' מהות מדות כו'. וזהו"ע המשכת המוחין שממשיכים ע"י עבודה, דאי' בפע"ח¹² דכל ענין עבודת התפלה הוא להמשיך מוחין חדשים לז"א, דלכאורה א"מ מהו ההתחדשות בזה, הרי בלא"ה יש המשכת המוחין לז"א בס' השתל', שהרי לידת המדות רק ע"י המוחין כו'. אך הענין הוא, כנ"ל, דהמוחין דס' השתל' הוא רק הארה לבד, ונעשים בז"א בבחי' מהות מדות, וההמשכה שע"י עבודה הוא להמשיך מבחי' עצמו' המוחין, שהן בחי' מוחין ממש גם בהמשכתם בז"א כו'. וכמו"כ הוא בהמשכה מז"א למל', שמשתנה האור בבחי' מל', וכמו אור הלבנה שהוא מאור השמש, דסיהרא ל"ל מגרמה כלום¹³, ומשתנה האור, שאינו כלל כמו אור השמש כו'. וכ"ה גם בהמשכה מלמע' מהמוחין במוחין, שנת"ל (ד"ה אלה הדברים¹⁴), דחכ' שבאוא"ס שלמע' מאצי' אינו כלל בגדר מיוחד דחכ', ובאצי' החכ' היא בגדר מיוחד כו'. וכ"ז בהמשכה דס' השתל', שזהו המשכה שבבחי' הארה לבד, שמשתנה ממדרי' למדרי' כו'. אבל המשכה שהיא בחי' עצמי', אינה משתנית בעצם מהותה, דע"ה¹⁵ שאינו דומה כמו שהיא בעצם וכמו שהיא בבחי' המשכה, מ"מ, הוא העצמי בעצם מהותו כו'. דכמו"כ הוא בהמשכת המן, דע"ה שבא בבחי' עונג מורגש, מ"מ, הוא עצמות העונג כו'.

א'צד

ואופן ההמשכה היא, שהששה מדות בעלייתן בבחי' ג"ר דעתיק ה"ה מתמלאים בשפע זו, ואח"כ בירידתם בבחי' השתל' נמשך מהם המן כו', ע"כ ההמשכה היא דבר יום ביומו, היינו, שכל מדה משפיע ביומה מה שקיבלה מבחי' עונג העליון כו'. ואינו דומה לשארי השפעות שהן מסדר השתל' שנמשך ממדרי' למדרי' כו', וההשפעה היא מבחי' המל', היינו שזהו בבחי' התלבשות ממש בבחי' המל' שמקבלת מכל הספי' כו', וע"כ ההשפעה נק' ע"ש בחי' המל', וכמו בלחם מן הארץ, ארץ דמפקי מזון כו'¹⁶, הגם דשרש ההמשכה היא מלמע' מע' מבחי' המל', מ"מ ה"ז נק' ע"ש בחי' המל', להיות שזהו ע"י ההתלבשות בבחי' המל', שמכל המדרי' העליונות נמשך במל', וכמ"ש¹⁷ כל הנחלים הולכים אל הים כו', ובחי' מל' היא המשפעת מזון וחיות לכל העולמות והנבראים כו' (ולכן ההמשכה היא לפ"ע ההעלאת מ"ן ועבודת כל נברא כו', שזהו לפי שההמשכה

10) ראה ד"ה שלח תרע"ה (ע' איתי"א/תיב).

11) = מהד' תחתונות.

12) שער התפלה פ"ד ופ"ז. שער הק"ש פ"ד וספ"ז. ועוד.

13) ראה זהר ח"א לג, ב. קלה, סע"ב. רלו, ב. רמט, ב. ח"ב

רטו, א. ח"ג קיג, ב.

14) ע' א'תעת.

15) = דעם היות.

16) ברכות מט, א.

17) קהלת א, ז. וראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'קג. סה"מ

תרל"א ח"א ע' שה ואילך.

היא מבחי' המל', וכמא' 18 כהדין טיקלא דאסתחרת כו', וכמ"ש במ"א 19. וכ"ה גם בשרש ההמשכה, שהיא מבחי' מל' דאצי' דכללות, שזהו בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפה"צ כו', דבאוא"ס הוא האור השייך אל העולמות כו'. ולכן, בר"ה שאז הוא ההמשכה משרש ומקור הראשון, וכמ"ש א' 20 זכרון ליום ראשון, היינו הזכרון על ראשית ההשתל' כו' 21, ה"ז ג"כ לפי אופן העלאת מ"ן דעבודת הנבראים, וכמ"ש 22 ארץ אשר ה"א דורש כו' מרשית השנה ועד אחרית השנה, מרשית חסר כתי' 23, והיינו 24 דבר"ה עולה למע' העבודה דכל השנה, ולפי אופן הזה הוא ההמשכה כו'. וזהו אמרו לפני מל' כדי שתמליכוני עליכם כו' 25, דע"י אמיתת קבלת מלכותו ית' שנש"י מקבלים עליהם, עי"ז הוא ההמשכה (כו'). וזהו ג"כ הטעם מה שהשפעה יכול להיות מיום א' לחברו, מפני שזהו המשכה דס' השתל', וההמשכה היא מן המל' שמקבלת מכל הספי', ע"כ ההמשכה היא מיום א' לחברו כו'. אבל המן, דשרש המשכתו הוא מאוא"ס שלמע' מהשתל', וההשפעה היא ממדות העליונות שלא ע"י התלבשות ממש בבחי' המל' כו', ע"כ ההמשכה היא דבר יום ביומו, שכל מדה משפעת ביומה כו'.

והנה לכאורה אין זה מובן, הלא מאחר דשרש ההמשכה היא מעצמות אוא"ס שלמע' מהשתל', ולמעלה גם משרש ומקור הזמן, דמשו"ז המשכת המן הוא בשבת דוקא כאשר המדות עליונות עולות בעצמות כו' כמשנת"ל (ד"ה שמור את יוה"ש 26), ואח"כ בימות החול בירידת המדות בס' השתל', א"ז שבאים בבחי' התלבשות בס' השתל', כ"א שההמשכה היא בחי' עצם האור כמו שהוא בשרשו ומקורו, שנמשך ע"י המדות דז"א, שבהם וע"י נמשך האור כמו שהוא בעצם (רק שבא בלבוש גשמי ובבחי' עונג מורגש כו'), וא"כ, מאחר שההמשכה היא האור כמו שהוא למע' מהזמן, הלא הי' צ"ל למטה ג"כ למע' מהזמן (וכמו שהי' למטה שלא בבחי' מדידה, דהמרכה לא העדיף כו' 27 כמשנת"ל (ד"ה אלה הדברים 28), כך הי' צ"ל לא בבחי' הזמן כלל כו'). ואדרבא, שארי ההשפעות, להיותן בבחי' סדר השתל' שבהם הוא בחי' הזמן, גם במדרי' העליונות, שזהו"ע מעומ"ט 29 וקדימה ואיחור כו', ובפרט בבחי' המל' שהיא בבחי' מלך מלך ימלוך, עבר הוה ועתיד כו', הי' צ"ל השפעה זו גם למטה בבחי' הזמן כו', משא"כ המן שהוא בבחי' שלמע' מהזמן לגמרי כו', ולמה המן דוקא הי' דבר יום ביומו כו'.

אך הענין הוא, דהנה, כל ההשפעות, להיותן מבחי' ההשתל', ה"ה באתעדל"ת אתעדל"ע, והוא ע"י העלאת מ"ן שע"י הבירורים כו', כמשנת"ל (ד"ה פנחס כו' 30), ע"כ הן מיום א' לחברו, אבל המן שהוא בחי' אתעדל"ע מצ"ע, שלא ע"י בירורים, ע"כ הוא דבר יום

(18) זח"א קט, ב.

עה"פ.

(24) ראה תניא אגה"ק סי"ד (קכ, סע"ב ואילך).

(19) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' ט ואילך.

(25) ר"ה טז, א. לד, ב.

ביאורי הוזהר להצי"צ ח"א ס"ע לא ואילך. מאמרי אדמו"ר הצ"צ תרי"ד ע' א ואילך. לעיל פקי"ב (ח"א ע' רצג).

(26) תרע"ה (ס"ע אתצג ואילך).

(20) נוסח תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כו, א).

(27) ע"פ בשלח טז, ית.

(21) ראה לעיל פר"א (ח"ב ע' תקס).

(28) תרע"ה (ע' אתפא).

(22) עקב יא, יב (ושם: אחרית שנה).

(29) - מעלה ומטה.

(30) תרע"ה (ע' אתנט).

(23) ראה ר"ה טז, ב. דעת זקנים מבעלי התוספות וחזקוני

ביומו דוקא כו'. וכמו עד"מ מה שמרויח האדם בעבודה ויגיעה שלו, יכול להרויח ביום א' על כמה ימים, אבל מה שנותנים לו במתנה, שזהו שלא ע"י עבודה ויגיעה, הרי כמה שנותנים לו יש לו כו'. ועד"ז יובן בשארי ההשפעות, שזהו ע"י העלאת מ"ן דבירורים דנוגה, שזהו כענין הריווח שמרויח ביגיעתו. ועז"א³¹ יש מפזר ונוסף עוד, וכמו³² הסוחר שמפזר כסף וזהב בקניית סחורה, ואינו יודע את הריווח, ואח"כ בא הריווח. וכמו"כ הוא בירידת הנשמה למטה, דכתי'³³ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, אלפי זהב וכסף הן האהוי"ר שהנשמה למודה ורגילה בהם למע', שעומדת תמיד באהוי"ר, ואינה צריכה עבודה ויגיעה ע"ז כלל כו', וכן בהשגה אלקי' שהנשמה משגת למע', ה"ז בלי שום יגיעה כלל, כי היא בתכלית הקירוב לאלקו', ומשגת אלקו' ומתפעלת באהוי"ר כו'. ובירידתה למטה ומתלבשת בגוף ונה"ב הרי מתעלם אורה, וצריכה יגיעה בהשגתה להשיג אלקו' ולהתעורר באהוי"ר כו', והיינו גם כשלא נתפס בגשם, ומ"מ ה"ז עבודה כו', ובפרט כשהנשמה היא בבחי' תפיסא בגשם הגוף ונה"ב, הרי צריכים עבודה ויגיעה בהשגת אלקות ובהתעוררות אהוי"ר גם מצד הנה"א עצמו, ובפרט בכדי לפעול בנה"ב, שגם הוא יבין את הענין האלקי ויתפעל באהוי"ר, ה"ז צריך יגיעה הרבה כו'. ומ"מ, עי"ז הוא נוסף עוד, והוא הבירור דהנה"ב וכל הענינים השייכים לנה"ב, שזהו הריווח הבא בעבודה זו למטה כו'. ולהיות שזהו כמו ריווח שמרויח ביגיעתו, ע"כ יכול להיות ההשפעה בזמן א' על כמה זמן כו'. וכמו באל"י דכתי'³⁴ וילך ככח האכילה היא ארבעים יום, ומבו' במ"א³⁵ שנזדמן לו ניצוץ גדול שבכח זה הלך מ' יום כו' (משא"כ במשה דמ' יום לחם לא אכל כו'³⁶, הרי לא הי' זה ע"י הקדמת אכילה כמו באל"י דכתי' בי'³⁷ קום אכל כי רב הדרך כו', משא"כ במשה שהי' בבחי' המשכה מלמע', והוא שניזון מאור התו' כו', אבל באל"י הי' ע"י הבירור כו'). וכמו"כ הוא בכל הבירורים, וכמו בתבואות הארץ, דעובד אדמתו ישבע לחם כו'³⁸, ה"ז בא בזמן א' על כמה זמן כו'. אבל השפעת המן שהוא למע' מבירורים, רק הוא בדרך מתנה מלמע', ע"כ הוא דבר יום ביומו, שבכל יום נמשך המתנה מלמע', ולא יהיב ולא יוזיף מיומא לחברי' כו'³⁹.

ונמצא, דמפני שהמשכת המן הי' בשבת דוקא, שזהו משום דשרש המשכתו הוא מבחי' פנימי' עונג העליון, דהמשכה זו יכול להיות רק בשבת כשז"א עולה בבחי' עתיק, כמשנת"ל (ד"ה שמור את יוה"ש⁴⁰), הרי ההמשכה היא בבחי' מתנה, בבחי' אתעדל"ע מצ"ע, ע"כ ירידתו למטה הי' דבר יום ביומו דוקא, דלא יהיב ולא יוזיף מיומא לחברי' כו'. וזהו שא' בזהר פ' בשלח⁴¹ דהא שיתא יומין מתברכין מיומא שביעאה, ובג"כ⁴² אמר משה⁴³ איש אל יותר ממנו כו', דהא בהא תלי', דלפי שהמשכתו למע' הוא בשבת דוקא, משו"ז ירידתו למטה ביומין דחול הוא דבר יום ביומו דוקא כו'.

א'צו

(37) מלכים"א שם, ז (ושם: כי רב ממך הדרך).

(38) משלי יב, יא. כה, יט.

(39) זהר בשלח דלקמן בפנים.

(40) ע' א'תצג.

(41) סג, ב - הנ"ל ד"ה שמור את יום השבת (ע' א'תפז).

(42) - ובגין כך.

(43) בשלח טז, יט.

(31) משלי יא, כד. וראה שער המצות הארז"ל פ' ראה

(מצות הצדקה).

(32) ראה תו"א ר"פ וישב (כו, ג ואילך. כז, א).

(33) תהלים קיט, עב.

(34) מלכים"א יט, ח.

(35) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' קנה. ע' קסא.

(36) ע"פ תשא לד, כת.

והנה הגם דהמן לא ירד בשבת, מ"מ, הרי נמשך בחי' העונג עליון בשבת, וכמשנת"ל (ד"ה אלה הדברים⁴⁴) שז"ע אכילה דשבת, שהו"ע צדיק אוכל לשובע נפשו⁴⁵, לשובע נפשו האלקי' בבחי' עונג העליון כו' (ולמע' הוא המשכת העונג בבחי' מל' כו'), ונת"ל⁴⁶ דאכילה דשבת הוא בחי' העונג העצמי שבא במורגש כו', וגם יש בשבת מבחי' העונג העצמי הבלתי מורגש (רק שזהו בבחי' עלי', והיינו כמו שהוא בבחי' עלי' למע', ושם הוא גילוי העונג כו', וכמשי"ת). וז"ע ג' סעודות דשבת, שהן בבחי' המשכת העונג העליון כו'. וגילוי העונג באכילה דשבת זהו ע"י הקדמת התפלה דשבת כו'⁴⁶, דע"ה שזהו גילוי שבדרך מתנה, וכנ"ל, מ"מ צ"ל לזה עבודה, וכידוע דגם מה שנמשך בדרך מתנה, מ"מ, אי לאו דעבד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לו כו'⁴⁷, וזהו ע"י העבודה דתפלה דשבת כו'. והעבודה היא למע' הרבה מתפלה דחול, וגם למע' מבחי' האה"ר דרעו"ד שנת"ל (ד"ה מי מנה⁴⁸) שז"ע בורר אוכל מתוך אוכל, והו"ע ומל ה"א את לבבך כו'⁴⁹, וא"כ, הרי בכדי שיהי' גילוי העונג העצמי שלמע' מהבירורים, הרי צ"ל העבודה דתפלה ג"כ במדרי' עליונה יותר כו', וכמשי"ת. וגם העלי' גופא שנת"ל (ד"ה שמור⁵⁰) שהו"ע לקשרא שביעאה בשביעאה⁶, הרי כ"ז הוא ע"י העבודה דתפלה כו'.

ונמצא לפ"ז הרי יש ג' מדרי'. הא', בחי' הבירורים ממש בדברים התחתונים, בשני אופני הבירורים שנת"ל (ד"ה חקת התורה⁵¹), בירור דאו"ח ובירור דאו"י כו'. והב', הבירור דאוכל מתוך אוכל, שזהו הבירורים דמדרי' האצי' כו', וכמשנת"ל (ד"ה מי מנה⁵²). והג', עלי' שלמע' מענין הבירורים לגמרי, והיא העלי' בבחי' העונג העצמי כו'. וי"ל שזהו ג' בחי' רצוא שנת"ל⁵³, דהנה, כללות בחי' הרצוא הוא בחי' הביטול, בכדי שיוכל לקבל את האור העליון כו', וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח⁵⁴), ויש בזה ג' מדרי' הנ"ל, הא', הוא בחי' הביטול במדרי' דבי"ע שהן בבחי' מציאות ויש ממש כו', וכפרט בעולם התחתון, שהמציאות הוא תערובות הפסולת שבו כו', והרצוא והעלי' הוא ע"י הבירור ממש בהפרדת הרע ועליית הטוב כו', והוא ע"י העבודה שע"פ טו"ד כו'. והב', הוא הרצוא בבחי' הכלים דאצי', שנת"ל (ד"ה נשא⁵⁵) שהרצוא הוא בבחי' רעו"ד שלמע' מטו"ד כו', וזהו הבירור דאוכל, שאין שם שום פסולת כלל, רק הוא בחי' ביטול עליון יותר כו', והו"ע ומל ה' אלקיך את לבבך כו'⁴⁹. והג', הרצוא בהאור, שזהו בחי' העלי' והביטול שלמע' גם מבחי' רעו"ד, והוא להיות גילוי בחי' עונג העצמי, והיא העלי' שלמע' מהבירורים, כי בירורים שייך רק בכלים, דעליית הכלים הו"ע בירור ותיקון הכלי לקבל גילוי אור עליון (וכן המשכת האור הוא בדרך בירור כו', וכמשי"ת), אבל

44) ע' א'תפב.

45) משלי יג, כה.

46) ראה לעיל ד"ה אלה הדברים (ע' א'תפג) שע"י הקדמת

תפלה דשבת, הוא בחי' העונג באכילה דשבת כו'.

47) ראה גיטין נ, ב. בבא מציעא טז, א. תוס' הרא"ש גיטין

יג, א. שיטה מקובצת ב"ק עג, א.

48) תרע"ה (ע' א'תמה ואילך).

49) נצבים ל, ו.

50) תרע"ה (ע' א'תצב).

51) תרע"ה (ע' א'תכח ואילך).

52) תרע"ה (ע' א'תמה ואילך).

53) רצוא הא' – ד"ה נשא תרע"ה (ע' א'שפח'א'שצא).

רצוא הב' – ד"ה נשא וד"ה בהעלותך תרע"ה (ע' א'שצא

א'שצב. א'תד). רצוא הג' – ד"ה בהעלותך תרע"ה (ס"ע

א'שצז'א'תד).

54) תרע"ה (ע' א'תטז ואילך).

55) תרע"ה (ע' א'שצא ואילך).

עליית האור הוא למע' מבחי' בירורים כו'. וכנגד זה הוא ג' המשכות כג' סעודות דשבת, דשבתא דמעלי שבתא הוא ההעלאה מבירור הניצוצות דימות החול כו', ונמשך עי"ז בחי' העונג כו', ושבתא דיומא בכלל הוא בחי' המשכה, וזהו"ע סעודת שחרית, שהיא בחי' המשכה (והוא בחי' עונג העצמי הבא במורגש כו'), וסעודה ג' שהיא בבחי' העלאה, וגילוי העונג הוא למע' כו', וכמשי"ת.

איצי והנה ⁵⁶ בענין הג' סעודות דשבת אי' בזהר יתרו דפ"ח ע"ב ⁵⁷ דסעודה הראשונה היא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, בחי' מל', וסעודה שני' היא סעודתא דעתיקא קדישא, וסעודה שלישית היא סעודתא דמלכא קדישא, בחי' ז"א. וכו"ה בפע"ח שער השבת פי"ח דהג' סעודות הן בסדר הנ"ל, בחי' מל' וע"ק וז"א. ובאדר"ז ⁵⁸ דרפ"ח ע"ב משמע שהן בסדר המדר' מלמטלמ"ע, וכדאי' שם, חד סעודתא דמטרוניתא וחד דמלכא קדישא וחד דעתיקא קדישא, וע' במק"מ שם פ' יתרו ⁵⁹ שהאר"י בזה ⁶⁰. והבחי' בפ' בשלח ⁶¹ כ' כמ"ש באדר"ז, דסעודה ראשונה היא נגד שמור ⁶², וזש"א ⁶³ באי כלה כו', שני

אנפין, דיבר על בעל הסעודה ההיא מי הוא העיקר בה להזמין את האחרים אתו, ובכן נאמנו מאד דברי הרשב"י בשתי המקומות וסרו תלונות המפרשים.

(60) המשך הענין – בקטע הבא: „והנה במ"ש בזהר בענין הג' סעודות דשבת, באמת אינם סותרים זא"ז“.

(61) טז, כה (ז"ל): „ודרשו רז"ל היום לא תמצאוהו, אבל לעוה"ב תמצאוהו. ובאור זה, כי ביום שבת לא ימצאו המן, אבל לעוה"ב ימצאו יסוד המן, הוא האור העליון בעצמו. ונזכרת מלת היום ג' פעמים בכתוב לרמוז על שלש סעודות בשבת.

והנני מגלה סוד אשר הסתירו חכמי האמת בג' סעודות וארמזנו לך בכאן, ואומר: כי סעודה ראשונה היא סעודת הלילה היא מדת שמור, ונקראת בשם מלכות, ומזה האירו רז"ל את עינינו שהיו אומרים בערב שבת: באו ונצא לקראת כלה שבת מלכתא, ואמרו (ב"ק לב, ריש ע"ב): באי כלה באי כלה, ועל כן הזכיר תחלה אכלוהו היום, כי מלת אכלוהו מלשון כלה, ואין מקדשים את האיש כי אם את האשה. סעודה שני' היא של שחרית, והיא רמז למדת יסוד הנקרא שבת הגדול, ועיקר קידוש אינו אלא ביום, ועל כן נקרא קידוש היום קידושא רבא (פסחים קו, א). וכן תפלת (שחרית) ערבית אנו אומרים אהבת עולם, ואותה של שחרית קורין רז"ל (ברכות יא, ב): אהבה רבה, וידוע כי הלילה שמור והיום זכור. ועל כן אמר: כי שבת היום לה'. סעודה שלישית היא של מנחה והוא חתימת היום, רמז לראשית הראשית שהוא עיקר הבנין וראשו, ועל כן אמר: היום לא תמצאוהו, כי מלת לא כמו אין, כי החכמה מאין תמצא (איוב כח, יב), כל זה ממטה למעלה והם סעודות לנפש בחיים האמתיים בתענוג הקיים והנצחי, ומעתה הבן גודל מעלת המקיים שלש סעודות ושכרו וזכותו הגדול בכונה הגדולה והעליונה הזאת“.

(62) ואתחנן ה', יב.

(63) ב"ק לב, ריש ע"ב. פיוט לכה דודי.

(56) ראה אוה"ת בשלח שבהערה 1 (ס"ע תרכ ואילך. וראה שם ע' תרג).

(57) וז"ל: „אמר ר' אלעזר לאבוי, אלין סעודתי היך מתתקנין, אמר לי', ליליא דשבתא כתיב (ישעי' נח, יד) והרכבתך על במתי ארץ, בי' בליליא מתברכא מטרוניתא, וכלהו חקל תפוחין .. והוא ליליא חדוה דמטרוניתא הוי, ובעי בר נש למחדי בתדוותא ולמיכל סעודתא דמטרוניתא. ביומא דשבתא, בסעודתא תניינא כתיב (ישעי' שם) אז תתענג על ה', על ה' ודאי, דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא .. וחדוותא דעתיקא עבדינן, וסעודתא דיליה הוא ודאי. בסעודתא תליתאה דשבתא כתיב (ישעי' שם) והאכלתיך נחלת יעקב אביר, דא היא סעודתא דזעיר אפין“.

(58) = ובאדרא זוטא [בזהר ח"ג].

(59) וז"ל: „טעם שנו' בפסוק והרכבתך על במותי ארץ שהוא סוד סעודת הלילה אחר אז תתענג על ה' סוד סעודת שחרית, לרמז כי הכלה מקבלת שפע מן הע"ק קודם שתשפיע עלינו, ופי' הכתוב הוא כך, אז בלילה הכלה תתענג בע"ק שהוא על ה', ושוב תשפיע לנו, ובכן כתיב והרכבתך על במותי ארץ. והסדר הנכון הוא המסודר כאן בפ' יתרו. ומ"ש בפ' האיזנו חד סעודתא דמטרוניתא וחד סעודתא דמלכא וחד סעודתא דע"ק, ענין הסעודות הוא מונה, ולא סדר הסעודות קא חשיב, רק חד וכו', שנה ולא פירש בסדר זמנים כמו בפ' יתרו, ושם דיבר בקדשו בסדר המדות מלמטה למעלה כדרכו בכמה מקומות .. אמיתתן של דברים כמ"ש מרן האר"י ז"ל הוא אמר סעודה א' חקל תפוחין, ובסעודה ההיא היא האוכלת, וסעודה ב' דעתיקא קדישא, ובסעודה ההיא הזעיר אנפין הוא האוכל, וסעודה ג' דזעיר אנפין, ובסעודה ההיא ע"ק הוא האוכל, אשר לעומת סוד האוכלים הוא הסדר אשר סידר הרשב"י בפ' האיזנו סדר הסעודות, ואמר חד סעודתא דמטרוניתא וחד סעודתא דמלכא קדישא וחד סעודתא דע"ק, וסדר השני בפ' יתרו סעודה א' חקל תפוחין וב' ע"ק וג' זעיר

נגד זכור⁶⁴, והו"ע אה"ע ואה"ר כו', ושלישית היא לראשית הראשית כו', והוא בחי' הכתר כו'. וכ"כ בתולעת יעקב⁶⁵ דבחי' טל העליון והאור הגדול יורד מראשו של הקב"ה לשדה של תפוחים ג' פעמים בשבת, והם ג' סעודות כו', הא' סוד הכלה, הב' קו האמצעי, הג' לעתיק יומין כו'. והבחי' שם⁶¹ כו', שז"ע היום לא תמצאוהו⁶⁶, דסעודה שלישית היא בחי' היום לא, בחי' אין כו', והחכ' מאין תמצא⁶⁷, והיום לא הוא גילוי בחי' האין דכתר כו'. ובזה יובן מה דאי' במכילתא⁶⁸ היום לא תמצאוהו אבל אתם מוצאים אותו לעתיד. והענין הוא, כי עכשיו הכתר הוא בבחי' אין, שאינו מושג, דרק והחכ' מאין תמצא, שזהו מה שמושג, אבל בחי' אין ממש אינו מושג כו' (והנה ידוע⁶⁹ דמה שהכתר נק' אין הוא שזהו בחי' אין בעצם, לא רק בחי' אין שאינו מושג. וכידוע⁷⁰ בענין ב' בחי' אין, דבחי' אין של היש נק' אין ע"ש שאינו מושג, לא שהוא בחי' אין בעצם, שה"ה מקור ליש כו', והאין של היש האמיתי, דהיינו בחי' הכתר, נק' אין שהוא בחי' אין בעצם, בבחי' העדר המציאות לגמרי כו'. אך הא בהא תלי', דלהיותו בחי' אין בעצם, ע"כ אינו מושג, כי השגה שייך רק בדבר שהוא בבחי' איזה מציאות, אבל מה שבבחי' העדר המציאות, אינו מושג כו'. ואפשר דלעתיד שיהי' בבחי' השגה, וכידוע דלעתיד יהי' השגת המהות (וע' משנת"ל ד"ה וה' אמר המכסה אני⁷¹), הרי אז יהי' בבחי' מציאות דבר כו', ר"ל, דבהשגה יבא האור בבחי' מציאות דבר, שהרי כל השגה היא בחי' מציאות כו', רק שהמציאות דהשגה תהי' לעתיד לא בבחי' מציאות יש ח"ו, אבל מ"מ תהי' בבחי' תפיסא בכלים וחושים כו'. ועכשיו הוא בחי' אין, לא בבחי' מציאות ולא בבחי' השגה כו'. וזהו היום לא תמצאוהו, שאינו בבחי' השגה, אבל לעתיד תמצאוהו, שיהי' בבחי' השגה כו'. וזהו ההפרש בין תורה צוה לנו משה⁷², שהתורה נק' תורת משה⁷³, ובין לעתיד, שנא'⁷⁴ וכל בניך למודי הוי', שילמדו התו' מהקב"ה בעצמו⁷⁵, כי משה הוא בחי' חכ', ומשם נמשך התו' בבחי' והחכ' מאין תמצא, אבל בחי' אין ממש אינו נמשך עכשיו כו', דבמ"ת, הגם שניתן הכל, גם פנימי' התו', שהרי לא יהי' עוד הפעם מ"ת⁷⁶, מ"מ, מה שנתגלה הוא רק בחי' הגל' דתו', ומה שנודע מבחי' הפנימי' הוא רק אפס קצהו, וגז' רק בבחי' ידיעת המציאות לבד, וכמ"ש בלקו"ת בהבי' דולא תשבית⁷⁷, אבל לעתיד ילמדו התו' מהקב"ה בעצמו⁷⁵, היינו פנימי' התו' שנמשכה ממו"ס, בחי' אין כו', והו"ע הלימוד דמשיח שילמד דעת את העם⁷⁸, דהיינו בחי' פנימי' התורה כו' (וי"ל שלא יהי' בבחי' ממוצע כמו משה

(73) מלאכי ג, כב. וראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו,

א.

(74) ישעי' נד, יג.

(75) ראה אותיות דרע"ק אות ז; ילקוט שמעוני ישעי' רמז תכט בתחילתו; והקב"ה דורש להם (לצדיקים בג"ע) טעמי תורה חדשה שעתידי הקב"ה ליתן להם ע"י משיח.

(76) ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' קעט. ע' רפד. תרמ"א ע' תיב.

לעיל פקע"ט (ח"ב ע' תקב). וש"נ.

(77) ה, ג ואילך.

(78) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך.

שער האמונה פנ"ו ואילך.

(64) יתרו כ, ח.

(65) שער שבת סימן כ (סוד שלש סעודות).

(66) בשלח טו, כה. וראה שבת קיז, סע"ב. שו"ע אדה"ז

או"ח ר"ס עדר. וראה גם לקו"ש חכ"א ע' 84 ואילך.

(67) איוב כח, יב.

(68) עה"פ.

(69) ראה סה"מ תרנ"ו ע' שכח.

(70) ראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ח (פו, ד). ד"ה עם לבן

גרתית תקס"ה – נדפס עם הגהות וכו' בקיצורים והערות

לתניא ע' מט ואילך. אוה"ת וישלח רלא, ב. סה"מ עת"ר ע' נו.

(71) תרע"ד (ח"ב ע' תרלא).

(72) ברכה לג, ד.

שהוא בבחי' ממוצע, וכמ"ש⁷⁹ אנכי עומד בין ה' וביניכם כו', וע"ה⁸⁰ דממוצע דמשה אינו באופן כזה שהממוצע מפסיק ביניהם, כ"א שהשני דברים מתחברים בעצמן כו', וכמ"ש במ"א⁸¹: והיינו דבאמת בחי' הגלי' והסתום דתו' הכל א' הוא, דהכל הוא בבחי' מהוע"צ⁸² א"ס כו', וכמ"ש במ"א⁸³, ומ"מ אינו מאיר בזה בחי' העצמות בגילוי ממש⁸⁴, והלימוד דמשיח יהי' גילוי בחי' העצמות ממש כו').

א'צח

והנה במ"ש בזהר בענין הג' סעודות דשבת⁸⁵, באמת אינם סותרים המאמרים זא"ז, והכל הוא כוונה א'⁸⁶. דהנה, זאת ודאי הוא דהסעודה השלישית היא היותר עליונה, וכמ"ש בפע"ח שער השבת ספי"ח וז"ל, והנה כאשר תפתח עיניך תמצא כי סעודה זו, עם היותה של ז"א, היא גדולה מכולם כו' עכ"ל, והיינו לפי שאז הוא גילוי בחי' עתיק ממש בבחי' העליונה שבו (וכמשי"ת)*, ובחי' ז"א וכן בחי' המל' מקבלים מבחי' עתיק ממש כמו שהוא במקומו העצמי כו', וכמ"ש בפע"ח שם ספכ"ג שהמל' היא אז כמו הז"א, ואוכלת המזון מפה דעתיקא כו' (וכן בנשמות למטה הוא גילוי בחי' עתיק בעצם, וזה"ע היום לא, וכמשי"ת), רק שהוא בבחי' עלי', דז"א ומל' עולים ומקבלים מבחי' עתיק כו', דבמנחה דשבת ז"א עולה בבחי' דיקנא דאריך (והמל', הגם שעולה רק בבחי' אבא, ה"ה נעשית עי"ז כמו הז"א ממש, כי בעלייתה עד אבא ה"ה נוטלת מקום הז"א כו', וכמ"ש בפע"ח שם). ומה שנק' סעודה דז"א, הוא לפי שעלי' זו היא רק לבחי' ז"א, שביכולתו לעלות עד בחי' הדיקנא דאריך (וי"ל מפני שז"א הוא בכלל עולם הא"ס, והוא בחי' הקטנות דגדלות דא"א, וכמשנת"ל (ד"ה שמור את יוה"ש⁸⁹), ע"כ ביכולתו לעלות עד בחי' הדיקנא כו'), ע"כ הוא המזמין בחי' חת"ק⁹⁰, בחי' המל', ושניהם מקבלים מבחי' עתיק כו'. וסעודה שני' היא סעודתא דעתיקא, היינו המשכה וגילוי דבחי' עתיק, כי בסעודתא דלילא אינו מאיר עדיין בחי' עתיק עצמו, ע"ה שאומרים וע"ק⁹¹ וז"א אתיין לסעדא בהדא, מ"מ, אין הגילוי מבחי' עתיק עצמו, כ"א מבחי' עתיק המאיר בחכ' כו', וכמשי"ת, אבל בסעודתא דיומא הוא גילוי בחי' עתיק עצמו (וג"ז אינו עדיין בחי' העליונה שבעתיק, שזהו דוקא בסעודה הג', וכמשי"ת). וגם נק' סעודתא דעתיקא, דעתיק מקבל השפע מא"ס שלמע'

(* וכמ"ש במ"ח⁸⁷ מס' שחרית שבת פ"ה מ"ד דבסעודה זו עתיקא הוא האוכל כו', והיינו שהגילוי הוא בחי' עתיקא כו'⁸⁸.)

אור החמה לזהר שם. שמן ששון לשער הכוונות ענין הקידוש דרוש א'. אוה"ת בהר ע' תרט"ז. ע' תרכח ואילך. במדבר ע' כו. המשך תרס"ז ע' תשי"ו. מכתב כ' ניסן תשי"ז (אגרות קודש חט"ו ע' סז). שיחת ש"פ נשא תשל"ח. ש"פ ראה תשמ"ה (תו"מ התוועדויות ח"ה ע' 2823).
 (87) = במשנת חסידים.
 (88) על קטע זה כתב רבינו: „אצ"ל" (= אין צריך להעתיק) – ראה לעיל ח"א ע' יד הערה 53 בשוה"ג.
 (89) ע' א'תפט.
 (90) חקל תפוחין קדישין.
 (91) = ועתיקא קדישא.

(79) ואתחנן ה, ה.
 (80) = ועם היות.
 (81) ראה סה"מ תרנ"ח ע' קפד. תרנ"ט ע' רט. תרע"ח ע' שג. תרפ"ב ע' רפה ואילך.
 (82) = מהות ועצמות.
 (83) ראה המשך תרס"ו ע' תקח ואילך. לעיל פס"ד (ח"ג ע' א' ואילך).
 (84) ראה סה"מ תרנ"ט שם.
 (85) במ"ש בזהר בענין הג' סעודות דשבת: שהובאו לעיל ע' א'תקב.
 (86) ראה גם מקדש מלך לזח"ב פת, ב (הנ"ל ע' א'תקב).

ש"פ עקב, העת"ר

אתקא

מעתיק, והיינו מבחי' פה דא"ק כו', וכמ"ש במק"מ⁹² שם בשם האריז"ל ב' פי' אלו⁹³. אך ההמשכה היא בז"א, וע"כ נק' באד"ז⁹⁴ סעודתא דמלכא קדישא, להיות כי ההמשכה היא בז"א, ונש"י מקבלים מז"א המשכת בחי' עתיקא כו'.

והענין הוא⁹⁴, דהנה נת"ל⁹⁵ דהמן לא ירד בשבת, מפני שהוא בחי' פנימי' ועצמי' העונג, בחי' ג"ר דעתיק כו', ובשבת הוא העלי' בבחי' הפנימי', ע"כ לא ירד למטה. אמנם באצי' נמשך המן גם בשבת (וא"ז בחי' פנימי' ועצמי' דעתיק כו', וכמשי"ת). וכמו עד"מ חביות המלאה משקין, מוציאינן ממנה תחלה בכלים גדולים, ואח"כ מחלקים מכל כלי גדולה בכלים קטנים כו'. וכמו המשל הידוע בהמשכת המים מן הנהר, שא"א להמשיך מהנהר עצמו להכלים, כי ישטוף לגמרי, רק ממשיכים תחלה צנור גדול מן הנהר שבו מתצמצם המים, וממנו נמשכים צנורות קטנים להכלים העומדים סביבו כו'. וזהו משל להמשכת הקו, שהוא הצנור הגדול הנמשך מאוא"ס שלפה"צ, וממנו נמשך ע"י⁹⁶ צנורות פרטים בהע"ס דאצי' כו'. וכמו⁹⁷ להמשיך מן הנהר בשבילין וחריצין הרבה, עושים תחלה בריכה עמוקה סמוך לנהר, דאם צריכים להמשיך רק למקום א', א"צ בריכה, רק שיהי' ריבוי מים כו', אבל בכדי להמשיך להרבה מקומות, צריכים לעשות בריכה עמוקה, כי א"א שיתצמצם ההמשכה מן הנהר לחלקים קטנים, כ"א ע"י אמצעות הבריכה שכוללת בתוכה תחלה כל ההמשכה כו', וממנה מתחלק למקומות רבים כו', וכמ"ש מזה ברע"מ פ' בא דמ"ב ע"ב⁹⁸. ומבו' שם⁹⁹ דהבריכה היא בינה, שלשם ממשיכים ממקורא דכולא, וכמ"ש בזהר בשלח דס"ג ע"ב כד ע"ק¹⁰⁰ סדכ"ס¹⁰¹ בעי לזמנא ברכאן לעלמין אשרי כולא ואכליל כולא בהאי עמיקא עילאה כו', דהיינו בינה כו', וכמ"ש במ"א¹⁰², וממנה נמשך ומתחלק ההמשכה במדות עליונות כו'. וכמו"כ הוא במשל החביות, שא"א שיומשך ממנה בכלים קטנים פרטי', כ"א שנמשך תחלה בכלים גדולים הכוללים הרבה מן המשקה, ומכל כלי מתחלק לכמה כלים. וע' במא"א מע' ח' סע"ח¹⁰³ דחבית היא בינה, ח' בית כו'¹⁰⁴, והכלים גדולים הם כלים דאצי' בכלל כו', דהנה ל' כלים דזו"נ שנעשים גר"ן לבי"ע¹⁰⁵, הרי בבי"ע הם מתחלקים לכמה פרטים, וכמו שהם באצי' הרי כל

אציט

95) ד"ה ראשי המטות, ד"ה אלה הדברים וד"ה שמור את יום השבת – תרע"ה (ס"ע א'תסח ואילך. ע' א'תפב ואילך. ע' א'תפו ואילך).
96) = על ידו.
97) ראה סידור עם דא"ח קנו, ד. אוה"ת עקב ע' תקלט ואילך.
98) ראה אוה"ת ויצא קעט, סע"ב ואילך. עקב שם.
99) רע"מ שם.
100) = עתיקא קדישא (בזהר שם: עתיקא).
101) = סתימאה דכל סתימין.
102) ראה אוה"ת נח סג, סע"ב. שמות ע' פג. נשא ע' רעא. תהלים (יהל אור) ע' תקסא.
103) = במאורי אור מערכת ח' סעיף עח.
104) עכ"ל המא"א.
105) ראה קונטרס אחרון לתיא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב). וראה עץ חיים שער מד (שער השמות) פ"א. ובכ"מ.

92) = במקדש מלך.
93) וז"ל המקדש מלך: „זה לשון הרב בסידור, בשחרית היא סעודתא דעתיקא, תכוין כי אבא ואימא ניוזנים מפה העתיקא מהאורות היוצאים, גם אריך גופי' עולה וניזון מעולם העקודים היוצאים מפה א"ק, עכ"ל. ושני הפירושים האלו הובאו גם כן בספר הכוונות .. בדברי הארי" ז"ל שכתבנו יתורצו אלו שני המאמרים, האמת בסעודת שחרית היא דעתיקא, לפי שאו"א יונקים מפה אריך, א"נ שאריך גופי' יונק מפי א"ק. ובמנחה דזעיר, לפי שיונק מפומא דאריך, וזה מ"ש בפ' יתרו. ומ"ש באידרא חד דמלכא קדישא, דהיינו שחרית, יובן במ"ש בסה"כ שבשחרית מזדווגים חיך וגרון דזעיר, והאכילה מפה זעיר. ובמנחה דעתיקא לפי שבמנחה מזדווגים חיך וגרון דעתיקא על ידי הלשון והאכילה היא מפומא דעתיקא ואלו דברי אלקים חיים".
94) בהבא לקמן – ראה אוה"ת בשלח שבהערה 1 (ע' תרלח).

כלי כוללת כל מה שמתחלק ממנה כבי"ע כו'. והענין, דהנה באצי' איהו וחייהי וגרמוהי חד¹⁰⁶, ע"כ הכל הוא בבחי' התכללות כו', וכמ"ש הרמ"ז בפ' שלח דקנ"ט ע"א¹⁰⁷ שנודע שג' כלים יש לכל ספי', פנימי ואמצעי וחיצוני, וכשהם באצי' הם בייחוד עצום, דאיהו וגרמוהי חד, ובבי"ע הם מתחלקים, פנימי' בכרי' כו' (ומזה ראי' למשנת"ל ד"ה אדם כי יהי, יעו"ש¹⁰⁸). וז"ע כלים גדולים, היינו שהן בבחי' התכללות כו'. וזהו דהמשכת המן בשבת הוא רק באצי', שהן בחי' כלים גדולים כו', דזה שהמן לא ירד בשבת, נת' הטעם¹⁰⁹ מפני שא"א דפנימי' העונג יתצמצם כ"כ, ובאצי' להיותם כלים גדולים אין הצמצום כ"כ כו'. והנה נת' עוד טעם¹⁰⁹, מפני ששבת הכל הוא בבחי' עלי' כו', מ"מ, הרי יש גם בשבת העלאות והמשכות כו' (ובאמת א"ז המשכת בחי' פנימי' העונג ממש, שזהו אמיתי' ענין המן כו', דהמשכה זו היא בסעודה שלישית בשבת, דההמשכה היא בז"א כמו שעולה בעתיק כו', כנ"ל, וכמו שית'). ובאצי' גופא י"ל שזהו דוקא בז"א, שהרי בחי' נר"ן דבי"ע בפרטי' זהו מבחי' הכלים דמל', וכמ"ש באגה"ק סי' כ'¹¹⁰, וי"ל דגם כמו שהן באצי' ה"ה בבחי' מדרי' פרטי' כו' (ועמשנת"ל ד"ה ביום השמע"צ וד"ה צהר תעשה¹¹¹, בענין המספר שהוא במל' כו'), וע"כ המשכת בחי' עתיקא שזהו בכלים גדולים הוא בז"א דוקא. וג"ז הוא בבחי' פנימי' ז"א דוקא, וכידוע דחיצוני' ז"א הוא בבחי' התחלקות, וההתכללות הוא דוקא בפנימי' ז"א, וכמו האברים, דבחיצוני' יש לכל א' פעולה מיוחדת, ובפנימי' הם מתכללים כו', וכמ"ש בסי' בד"ה תלתא אינון דזמינין כו'¹¹², ושם דזהו יום השבת כו'. וזהו שנק'⁵⁸ סעודתא דמלכא קדישא, שההמשכה היא בז"א כו'. ובפ' יתרו⁵⁷ או' שהיא סעודתא דעתיקא, היינו שההמשכה היא מבחי' עתיק כו'. אמנם אמיתי' גילוי בחי' עתיק (וכן למע' מע' עד פנימי' ועצמו' א"ס כו') הוא במנחה דשבת, בסעודה שלישית, רק שהיא בבחי' עלי' כו'. ובחי' זו היא אמיתי' ההמשכה דויברך אלקים את יום השביעי¹¹³, ברכו במן כו'¹¹⁴, וכמשי"ת.

ועפ"ז יובן מ"ש² ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו'. דהנה¹¹⁵ במן כתי'¹¹⁶ והמן כזרע גד לבן, ואי' במכילתא¹¹⁷ כאגדה שמושכת לבו של אדם, והיינו פנימיות התורה. והנה יש מעלה בגלי' של תורה, ששם מושג המהות ממש¹¹⁸, וע"כ, מי שמורגל

תרנ"ח ע' נג. ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית תשכ"א (סה"מ תשכ"א ע' סב ואילך).

113 בראשית ב, ג.

114 ב"ר פ"א, ב. מכילתא יתרו כ, יא. הובא בפרש"י בראשית ויתרו שם.

115 ראה ד"ה ויענך וירעיבך באוה"ת עקב ע' ב"כג. ד"ה ויענך וירעיבך (הב') הנ"ל הערה 1 (סה"מ תשכ"ג ע' קפח ואילך).

116 בהעלותך יא, ז (והמן כזרע גד הוא). בשלח טז, לא (והוא כזרע גד לבן).

117 בשלח שם.

118 בד"ה ויענך וירעיבך (הא) שבהערה 1 הוסיף (ע"ד הצחות), שגם בנגלה דתורה יכול להיות הלימוד באופן שהוא מונח ושקוע כ"כ בעצם המושכל, עד ששוכח אודות מציאות השור והחמור כו'.

106 תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב). תניא אגה"ק ס"כ.

107 וז"ל: "שידוע שג' כלים שיש לכל ספירה דאצילות, פנימי תיכון וחיצון, כשהם באצילות הם בייחוד עצום, וכמו שכתב בריש התיקונים איהו וחייהי בהון איהו וגרמוהי חד בהון, אבל עיקרם של ג' הכלים אינו לבחינת אצילות, אלא להיות נשמה לבי"ע, כי הפנימים הם נשמה לבריאה, והתיכונים ליצירה, והחיצונים לעשייה, ואז יש ביניהם פירוד".

108 ומה ראי' למשנת"ל ד"ה אדם כי יהי, יעו"ש: לעיל

ח"ד ע' ארצד (קטע המתחיל "ולפ"ז צ"ל").

109 ראה אוה"ת בשלח שבהערה 1.

110 קל, א ואילך.

111 תרע"ג (ח"א ע' רטו ואילך).

112 סידור עם דא"ח ש"ז, ב ואילך. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ס"ע תתכב. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שכו.

בלימוד גמ' ופוסקים, כאשר כשמפסיקין אותו ללימוד פנימיות התורה, אינו מוצא בזה עונג, מפני שאינו משיג מהות הדבר, רק ידיעת המציאות לבד כו'¹¹⁹. ובאמת ידיעת המציאות דפנימיות התורה שהיא ידיעת אלקות, גבהה מעלתה כו', וגם שמביאו ללב שלם כו'¹²⁰, וכמ"ש באגה"ק בקו"א¹²¹. וזהו ויענך, שלימוד פנימיות התורה נק' זה ויענך, לפי שאינו מושג המהות כו'. אמנם, מ"ש וירעיבך ויאכילך כו', דאכילת המן הוא מאכל של רעבון, הוא כענין להחיותם ברעב¹²², והיינו בחי' העונג העצמי הבלתי מורגש, שזהו אמיתי' ענין המן כו'. ועז"א² למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו כו', עיקר בחי' לחם הוא לחם מן הארץ, שזהו בחי' השגה ממש כו', אך גם בחי' עונג העצמי הבא במורגש הוא בחי' לחם, להיותו בבחי' תענוג מורגש עכ"פ כו', אבל העונג העצמי הבלתי מורגש, זהו למעלה מבחי' לחם כו', ועז"א למען הודיעך, שבהשפעת המן הידיעה כי לא על הלחם כו', כי על כל מוצא פי ה'², מוצא פי ה' הוא מקור פי ה'¹²³, וכמו כמוצא מים כו'¹²⁴, והיינו פנימיות עונג העליון, בחי' פנימיות עתיק כו', וזה הי' בהמשכת המן כו'. וזהו ויענך וירעיבך ויאכילך את המן, דאכילת המן הוא מאכל של רעבון, בחי' ולהחיותם ברעב כו', וזהו שהמן דוקא הוא למען הודיעך כו' כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם כו'.

יט, א), וכל זה לאחרי שיוצא ממצויאיותו ע"י הביטול דהקדמת נעשה לנשמע (ראה שבת פח, א), ובהקדמת עבודת התפלה – אזי יהי' אצלו כמו באכילת המן (מאכל רעבון), שכאשר הי' נבלע במעיו ונעשה דבר הסמוי מן העין, אזי הי' מתברך במעיו ונעשה שבע, ועד"ז בנדוד"ד, שיהי' לו עונג בלימוד פנימיות התורה, ולא רק שמחה ותענוג מזה שמקיים מצוה (מצות לימוד התורה), אלא גם מצד עצם לימוד התורה, חכמתו ורצונו של הקב"ה, ובפרט פנימיות התורה, שבה הוא עיקר התענוג שבלימוד התורה, כידוע שפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק (ראה אוצרות חיים (שער עתיק פ"ד לח, ב – קאָרעץ, תקמ"ג) בהגהת מהר"ן בשם הארז"ל). רמ"ז לזח"ג רעו, ב. לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ הש"ת ע' 49 ואילך. וש"נ.) וכמבואר בקבלה (ראה פרי עץ חיים שער הק"ש רפט"ו. לקו"ת שה"ש נ, ריש ע"ג. נא, ג ואילך), שעיקר הגילוי דפנימיות עתיק יהי' לעתיד לבוא, ומעין זה נמשך ונתגלה בלימוד פנימיות התורה עתה, ועד שבאים למעמד ומצב דישאל אורייתא וקוב"ה כולא חד (ראה זח"ג עג, א).

120 ע"פ דברי הימים"א כח, ט.

121 קנו, ב.

122 תהלים לג, יט (ושם: לחיותם). וראה לקו"ת שה"ש יד, ב (ושם: ולהחיותם .. לחיותם .. ולהחיותם).

123

124 ישע"י נח, יא.

119 בד"ה ויענך וירעיבך הנ"ל – שזוהי דוגמא מוזרה («א מאדנע דוגמא»). וראה בהשיחה שלאחר המאמר (תו"מ התוועדויות תשכ"ג ח"ג ע' 204 ואילך): אמרו רז"ל (ב"ב כג, א) שאפילו, בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכותב, ועאכו"כ כאשר מדובר אודות, מי שמורגל בלימוד גמרא ופוסקים. וא"כ, היתכן שבמאמר חסידות, פנימיות התורה, שנאמר ע"י נשיא ישראל בפומבי, ידובר בגנותו של יהודי שמורגל בלימוד גמרא ופוסקים – ש,כאשר מפסיקין אותו ללימוד פנימיות התורה, אינו מוצא בזה עונג כו', והיינו, (א) שמצד עצמו לא הי' לומד פנימיות התורה, אא"כ מתערבים ב, בעל-הבית שקייט"ו שלו, ומפסיקין אותו מלימוד הנגלה ואומרים לו שצריך ללמוד גם פנימיות התורה, (ב) וגם כאשר כבר לומד פנימיות התורה, אינו מוצא בזה עונג?

אך הענין הוא – שכיון שיכולה להיות מציאות כזו, לכן יש צורך להבהיר ולהורות שלא יפול ברוחו כו', ומסבירים לו, שכיון שלימוד פנימיות התורה הוא באופן שאינו משיג מהות הדבר, אלא רק ידיעת המציאות בלבד, לכן, אין פלא בדבר שבהתחלת הלימוד, אינו מוצא עונג בזה";

אמנם, זהו רק בהתחלת הלימוד, אבל כאשר ימשיך ויוסיף ללמוד כדבעי, ולימודו יהי' באופן של אכילה, לטחון וללעוס כו', צוקיייען" (ראה גם לקו"ת בהר מ, ג. לקמן ח"ו ע' וא"רנח. ועוד), כמ"ש (תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה), ותורתך בתוך מעי, עד שנעשה דם ובשר כבשרו, והיינו, שמתעצם עם התורה שלומד עד שנעשית, תורתו" (תהלים א, ב. וראה ע"י

בס"ד. ש"פ ראה, העת"ר

ראה¹ אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו כו'.² וצ"ל מה"ע נותן לפניכם ברכה, דהול"ל אני מברך אתכם, מהו ל' נתונה על הברכה. וגבי קללה ביותר אינו מובן ל' מתנה. גם צ"ל³ אומרו אשר תשמעו, משמע ל' ודאי, שודאי תשמעו, והלא אומר אח"כ⁴ אם לא תשמעו, א"כ ה"ז בל' תנאי, כמו בכל התורה, וכמו אם בחקתי תלכו⁵, וכמו אם בקולו תשמעו כו'.⁶ ומהו אומרו אשר תשמעו כו'. גם מהו לפניכם, דהול"ל לכם כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק שיש ג' בחי' רצוא', דכללות ענין הרצוא הוא להיות בבחי' כלי לקבל אור עליון יותר, ויש בזה ג' מדרי', הא', מבי"ע לאצי', והו"ע עבודת הבירורים למטה שהדברים התחתונים יהיו כלים לאלקות כו', והיינו הבירור וזיכוך דבי"ע לקבל גילוי אור האצי' כו'. הב', הבירור והעלי' דכלים דאצי', והו"ע בורר אוכל מתוך אוכל כו', לקבל גילוי אור עצמי שלמע' מאצי' כו'. וכ"ז הוא בבחי' בירור כו'. והג' הוא עליית האור, שזהו למעלה מבחי' בירורים (דבירורים שייך רק בבחי' הכלים כו'), והוא העלי' בבחי' פנימיות עתיק כו'. ונגד זה יש ג' המשכות, שהן בג' סעודות דשבת כו'. ונת'⁸ בענין הג' סעודות, דהסעודה הראשונה היא דחקל תפוחין קדישין כו', והשני', אי' בזהר יתרו⁹ שהיא דע"ק ושלישית דז"א, ובאד"ז¹⁰ אי' דהשני' דז"א ושלישית דע"ק. ונת'¹¹ דאינם סותרים זא"ז, דבסעודה שני' הוא גילוי עצמי בחי' עתיק (משא"כ בסעודה ראשונה, שאינו רק הארה לבד כו'), וההמשכה היא בז"א, לכן נק' באד"ז סעודתא דז"א. ועיקר גילוי בחי' פנימיות עתיק הוא בסעודה שלישית, רק שזהו בדרך העלי', והעלי' היא לבחי' ז"א כו', לכן נק' בזהר יתרו סעודתא דז"א, ובאד"ז סעודתא דע"ק כו'.

וביאור הענין הוא¹², דהנה ארז"ל¹³ אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן היו מיד נגאלין, וידוע¹⁴ דשתי השבתות הן שבכל שבת יש שתי שבתות, והן בחי' שבת תתאה ושבת עילאה כו'.¹⁵ שבת תתאה הוא השביתה והמנוחה הבאה לאחר עבודה

(5) ר"פ בחוקותי (כו, ג).
 (6) תהלים צה, ז.
 (7) לעיל ד"ה ויענך וירעיבך תרע"ה (ע' איתקא).
 (8) שם ע' איתקב ואילך.
 (9) זח"ב פת, ב.
 (10) - ובאדרא זוטא (בזח"ג רפת, ב).
 (11) לעיל שם ע' אצח.
 (12) בהבא לקמן - ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה
 1 (ע' רח ואילך. ס"ע רלד ואילך).
 (13) שבת קיח, ב.
 (14) ראה לקו"ת בהר מא, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי בהר
 ע' תשיח ואילך.
 (15) ראה זח"א ה, ב.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה ראו כי ה' נתן
 לכם השבת במאמרי אדמו"ר האמצעי בשלח ע' רח ואילך* -
 כנסמן לקמן בהערות.
 ד"ה ראה אנכי תשכ"ג (סה"מ תשכ"ג ע' קצג ואילך)
 מיוסד, כנראה, על מאמר זה.
 (2) פ' ראה יא, כו"ז.
 (3) ראה רד"ה ראה אנכי תרל"ג, תער"ב, עטר"ת, תרצ"ב
 (סה"מ תרל"ג ע' תמא ואילך. תער"ב ע' קפח¹⁵ ואילך. עטר"ת
 ע' תרט. תרצ"ב ע' שצד ואילך).
 (4) פ' ראה שם, כח.
 * עוד מאמר שמיוסד, כנראה, על מאמר זה: ד"ה בשענה
 שהקדימו תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' ריד ואילך).

ויגיעה, וכמו טרחא¹⁶ אתנחתא¹⁷, שלאחר הטרחה והיגיעה בא אח"כ השביתה והמנוחה, א"קא שמתענג במנוחה זו מפני העמל והיגיעה הקודמת כו', וממילא הרי העונג בהמנוחה היא לפ"ע העמל תחלה כו'. ושבת עילאה הוא השביתה והמנוחה לא מן העבודה ויגיעה, רק מנוחה עצמי, וממילא אינה לפ"ע העבודה כלל כו'.

ויובן זה עד"מ¹⁸ אדם העושה איזה מלאכה, הרי בעת העשי' כחותיו מושפלים בהעשי', והן בבחי' ירידה מעצמותן, ובבחי' צמצום בהעשי' כו', שהרי כל כח במקומו הוא העצמות שלו, וכאשר נמשך, ה"ה יורד מעצם מעלתו העצמי כו', וגם מתצמצם, שאינו בהתגלות כ"כ כו'. שכ"ה גם בכח המעשה, דכשהוא בכח התנועה שביד, ה"ה בעצם מעלתו, והוא שם בהתגלות יותר, וכאשר נמשך לפעול, הרי בא בבחי' ירידה וצמצום מכמו שהוא קודם שפועל ועושה דבר כו'. ומכ"ש הכחות פנימי, כמו המדות והשכל, שהן בעצם למע' מעשי', ובעת עשי' המלאכה ה"ה מושפלים ג"כ בהעשי', שהרי בהכרח שיהי' רצון וחשק בהמלאכה, דאל"כ א"א לעשות המלאכה כו', וגם צריך לעיין בשכלו איך ומה לעשות כו'. והגם שהוא רק שכל המעשה, שזהו המדרי' היותר אחרונה שבשכל, מ"מ ה"ז שכל שלמע' מעשי' ממש כו'. וגם בתחלה מה שמתחכם במלאכת העשי', הרי ג"ז הוא ירידה לגבי השכל, שבכחו להתחכם בשכלי' נעלים, ומניח הכל ומצמצם עצמו בהתחכמות דעשי' כו'. וכמו"כ יש בזה מן התענוג שבנפש, שיש לו רצון ועונג בהמלאכה, שזהו סבת עשיית הדבר, וסבת ירידת כל הכחות, שכ"ז הוא מצד העונג שיש לו בזה כו'. וכאשר¹⁹ שובת ונח ממלאכתו, הרי חוזרים כל הכחות ועולים מירידתם וצמצומם וחוזרים לעצמותם, וה"ה מתענג במנוחה זאת, היינו בזה שנח מהירידה והצמצום כו'. והנה, העונג שבמנוחה ה"ה עונג הפכי מן העונג שבהמלאכה, דהיינו בירידת והתפשטות הכחות, והעונג שבמנוחה הוא בהעדר ההתפשטות שלהם כו', מ"מ הרי אותן הכחות ואותו העונג שהי' בירידה והתפשטות, הן החוזרים ועולים בבחי' שביתה ונייחא, וא"כ, הרי העונג שבשביתה הוא אותו העונג שירד ונתפשט, שעתה הוא שובת ונח. ובעת המלאכה העונג הוא בהעלם, מפני שהוא בבחי' ירידה וצמצום כו', וגם מה שהוא בהעלם, שאינו בהתגלות בהמלאכה, דמה שהוא בהתגלות בהמלאכה הן הכחות התחתונים, אבל הכחות הנעלים אינם בהתגלות בהמלאכה כו' (והם רק בבחי' סבה להיות ירידת הכחות בהמלאכה, ורק הארה מועטת הוא שמתצמצם בהמלאכה ועשי' כו'). וכאשר שובת ונח, אז מתגלה העונג, והוא אותו העונג שהי' תחלה בבחי' ירידת והתפשטות הכחות כו', רק שנהפך להיות בעונג שלהיפך מעונג המלאכה, והוא העונג בהשביתה כו'. וסבת ההתהפכות שלו לעונג דמנוחה ושביתה, זהו גופא הוא מן המלאכה, והיינו מצד היגיעה רבה שנתייגע בהמלאכה עד שתקצר

(16) = טפחא.

להורות כי הוא כמי שמשליך לאחוריו המשא ואחר כך ינוח. (17) ראה מגן אבות להרשב"ץ ח"ג פ"ד: וכשהוא נוטה (18) ראה סידור עם דא"ח רס, ב ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ס"ע תשצא ואילך. המשך תרס"ו ע' תשטו ואילך. (19) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1 (ע' רלה).

(17) ראה מגן אבות להרשב"ץ ח"ג פ"ד: וכשהוא נוטה לצד ימין, קורין אותו טרחא [טיפחא] בלשון השלכה בלשון הגרי, כמו מי שמשליך דבר לאחורי ידיו או הוא לשון טורח, כמו שטרח ומבקש מנוחה, ויבוא זה קודם אתנח וסוף פטוק,

ש"פ ראה, העת"ר

א'תקיא

שביעאה שנת"ל³⁸) נק' ראש הברי', מפני שהיא מתמעטת הרבה, ואינה כמו שהיא באצי' בחי' זנב לאריות כו'. וכ"ש האור האלקי שבא בבחינת התלבשות בנבראים, שזהו השפלה גדולה כו'. וגם המדרי' שלמעלה מהמל' נתלבשו בהתהוות העולמות, וכמ"ש³⁹ ששת ימים עשה, שהן הששה מדות כו'.⁴⁰ וגם מבחי' החכ' נמשך בברה"ע, וכמ"ש⁴¹ ה' בחכ' יסד ארץ כו', כולם בחכ' עשית כו'.⁴² והוא מדרי' אחרונה שבחכ' הנק' חכ' דמע"ב, שנת"ל (ד"ה ויקחו לי תרומה⁴³) שזהו כמו פסולת לגבי חכ' דתו' כו', ומ"מ ה"ז למע' מע' מבחי' עשי', ומה שכולם בחכ' עשית⁴⁴ ה"ז ירידה גדולה כו'. וגם זאת מה שנתצמצם בחכ' זו (שזהו כמו שכל המעשה), ה"ז צמצום גדול לגבי בחי' עצמות החכ' כו', וכמו עד"מ חכם גדול שיכול להשכיל השכלות גדולות, ומניח הכל ומצמצם א"ע בשכל המעשה, שזהו צמצום גדול, וכמו"כ הוא כבי' למע', מה שבא בבחי' חכ' דמע"ב, ה"ז ירידה וצמצום גדול כו' (וכן כללות האור הנמשך בעולמות, והוא אור הקו, ה"ז רק מבחי' עשי' דאצי' דכללות כו', וכמ"ש בלקו"ת בהבי' דוראיתי והנה מנורת זהב⁴⁵. וכידוע⁴⁶ בענין אתה עשית²⁸, חסר ה', דתחלה או' אתה הוא ה' לבדך²⁸, שזהו במדרי' שלפה"צ, הוא היינו בחי' העלם האור, והוי' הוא בחי' גילוי האור כו', והכל הוא בהאור הכלול בעצמותו כו', ואח"כ או' אתה עשית, אתה חסר ה', והוא הצמצום הראשון שסילק⁴⁷ אורו הגדול עה"צ⁴⁸, ונשאר רק בחי' מל' שבמל' להיות בבחי' מקור לעולמות כו'. וגם יש בחי' רצון ועונג בעולמות, וכמא'⁴⁹ כד סליק ברעותי' למברי' עלמא כו', וכמארז"ל⁵⁰ ע"פ⁵¹ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו', דזה שעלה במחשבתו ית' אנא אמלוג⁵², בבחי' מלוכה על עם נפרד כו'.⁵³ (שזהו בחי' עשי' הנ"ל, בחי' מל' דא"ס כו'), הוא מפני כי חפץ חסד הוא⁵⁴, דבחי' חפץ חסד הוא בחי' התענוג שבחסד זה דמלוכה כו', דענין המלוכה הוא בחי' חסד, מפני שמזה הוא התהוות כל העולמות. וגם כל הגילויים בעולמות הכל הוא מבחי' המל' כו', שז"ש⁵⁵ והוכן בחסד כסאו, להיות בחי' הגילוי כו', והגם שהגילוי הוא ע"י הצמצום, שז"ע מלך במשפט יעמיד ארץ כו'.⁵⁶ הנה זהו תכלית החסד, שע"י דוקא יכולים לקבל האור והגילוי כו'. והעונג שבמלוכה זהו בחי' חפץ חסד כו', וכמ"ש במ"א⁵⁷ (וז"ע בנין המל' דר"ה, שממשיכים בחי' כתר מל', דהיינו להיות בחי' רצון ועונג במלוכה כו', וכידוע⁵⁸ דבר"ה חוזר כל דבר לקדמותו כו', וז"ע זכרון ליום ראשון⁵⁹, שצ"ל זכרון על תחלת ההתעוררות שהי' בתחלת כל ההשתל'

א'קג

(48) - על הצד (ראה לעיל ח"ד ע' ארלו הערה 79).

(49) ראה זהר ח"א כט, א, פו, סע"ב.

(50) במדבר"ר רפ"ג.

(51) שה"ש ה, טו.

(52) ראה לקו"ת נשא כ, ד, כא, סע"ד. נצבים נא, ב, ובכ"מ.

(53) ראה שעה"ה"א פ"ז (פא, ב). לקו"ת צו טז, ג. בלק סח,

ג. אוה"ת אחרי ע' תקסו. סה"מ תרנ"ט ע' טז. תר"ס ע' ו.

(54) מיכה ז, יח.

(55) ישעי' טז, ה (ושם: כסא).

(56) משלי כט, ד.

(57) ראה סה"מ תרנ"ד ע' טז.

(58) ראה לקו"ת נצבים נא, ב, ובכ"מ.

(59) נוסח תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כז, א).

(38) ד"ה שמור תרע"ה (לעיל ע' א'תפט ואילך).

(39) יתרו כ, יא. תשא לא, יז.

(40) ראה זהר ח"א רמז, א, ח"ג צד, ריש ע"ב. חצר, ב, וראה

סה"מ תרל"ד ע' נד ואילך. תש"ח ע' 272 ואילך. ובכ"מ.

(41) משלי ג, יט.

(42) תהלים קד, כד.

(43) תרע"ה (ח"ד ע' א'קצא ואילך).

(44) תהלים קד, כד.

(45) בהעלותך לו, א.

(46) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"ב ע' תרעח.

אוה"ת ויחי שצה, סע"ב ואילך. סה"מ תר"ם ח"א ע' חצר.

תרנ"ג ע' רנח ואילך. תר"ס ע' מג ואילך.

(47) עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

כו'⁶⁰, וזהו המשכת בחי' כתר מל', להיות בחי' רצון ועונג בהמלוכה כו'. שכ"ז הוא ירידת והשפלת האור להיות בריאת והתהוות העולמות כו'.

אמנם שבת הוא כי בו שבת⁶¹, שהוא בחי' השביתה והעלי' מבחי' הירידה וכל הצמצומים הנ"ל, והכל חוזר לעצמותו כמו שהי' קודם שירד וצמצם עצמו כו' (וא"כ הי' כמו בר"ה שחוזר כ"ד⁶² לקדמותו, כמו⁶³ בשבת חוזר הכל כמו קודם צמצם כו'¹⁸). רק שבר"ה הוא בבחי' האור בלבד, ובשבת הוא עליית הכלים ג"כ, כמ"ש באגה"ק בקו"א⁶⁴, וכמשנת"ל (ד"ה ראשי המטות⁶⁵), והיינו שבר"ה הוא בבחי' סילוק (ולכן אז דין ומשפט, מפני בחי' סילוק והעלם האור כו', דכאשר מאיר גילוי האור, אינו שייך ענין הדין, רק מפני סילוק האור עי"ז הוא הדין והמשפט כו'. ובאמת הסילוק אינו בבחי' סילוק לגמרי ח"ו, כ"א הכוונה בזה הוא שיהי' גילוי האור אח"כ ביותר כו'. וכידוע בענין בן חכם ישמח אב⁶⁶, דכאשר האב מתעלם מן הבן, הרי הכוונה היא שהבן יחפש אותו, וכאשר הבן מחפש אותו ומוצאו, אז גדול שמחת האב מחמת הבן כו', וכמו"כ הו"ע הסילוק דר"ה, שהכוונה שיחפשו ויבקשו אותו ית' כו'. וזהו ג"כ ענין הדין ומשפט, בכדי שיהי' החיפוש בהתעוררות גדולה יותר בהתעוררות תשו' כו'. ועי"ז המשכת האור בגילוי ביותר כו', וכמ"ש כ"ז בלק"ת ד"ה ביום השמע"צ בן חכם כו'⁶⁷, ובשבת הוא בבחי' עלי' כו', ולכן בשבת יש עונג בהעלי' כו'). וכמו עד"מ אדם השובת ונת, הרי מתענג בהשביתה כו', כמו"כ כבי' למע' יש עונג בהשביתה. וזהו בחי' גילוי התענוג שנמשך בשבת דוקא, וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל⁶⁸ דשבת הוא בחי' עונג, והיינו העונג שבהשביתה. והוא אותו העונג שהי' בבחי' הירידה וההתפשטות כו', ואז העונג הוא בהעלם, ובהשביתה והעלי' העונג הוא בהתגלות כו', רק שהעונג הזה הוא היפך העונג הקודם שהי' בירידת והתפשטות האור האלקי בבחי' עשי', וכאן העונג הוא בהמנוחה ושביתה דוקא כו'.

והנה נת"ל דהעונג בהמנוחה באדם הוא מפני היגיעה והעייפות בהמלאכה שתקצר רוחו בעמלו, שזהו כליון והפסק העונג, וע"כ, כאשר תשוב רוחו אליו, ה"ה מתענג בזה כו'. וא"כ, למע' בכח האלקי, שהוא בלתי מוגבל כלל (שגם כח היותר אחרון הנק' בשם כח המעשה למע' ה"ה בלתי מוגבל כלל בהגבלת העולם, וכ"ש במדרי' העליונות עד בחי' העונג כו'), שהוא כח א"ס, דאין סוף להתפשטותו כו', ואינו שייך עייפות ויגיעה ח"ו⁶⁹, וכמ"ש⁷⁰ כי לא ייעף ולא ייגע, והוא מפני שאין חקר לתבונתו כו'⁷⁰, והיינו להיותו כח הבלתי מוגבל, משו"ז לא ייעף ולא ייגע כו', ולא בעמל ויגיעה ברא הקב"ה את עולמו כו'⁷¹, דאין ענין יגיעה ועייפות שייך רק באדם, שכחו מוגבל, ויש כליון להתפשטות כחותיו ע"י היגיעה כו', משא"כ למע' שאין חקר לגדולתו ולמדותיו

60) ראה לעיל פר"א (ח"ב ע' תקס).
61) בראשית ב, ג.
62) = כל דבר.
63) כמו: אוצ"ל: כמו"כ.
64) ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב).
65) תרע"ה (ס"ע אתעא ואילך).
66) משלי י, א. טו, כ.
67) = ד"ה ראשי המטות (ס"ע א'תסח ואילך).
68) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 2 (ע' רלה).
69) ישע"י מ, כח.
70) ב"ר פ"ג, ב. פ"ב, ב. שם, י.

60) ראה לעיל פר"א (ח"ב ע' תקס).
61) בראשית ב, ג.
62) = כל דבר.
63) כמו: אוצ"ל: כמו"כ.
64) ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב).
65) תרע"ה (ס"ע אתעא ואילך).
66) משלי י, א. טו, כ.
67) = ד"ה ראשי המטות (ס"ע א'תסח ואילך).
68) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 2 (ע' רלה).
69) ישע"י מ, כח.
70) ב"ר פ"ג, ב. פ"ב, ב. שם, י.

א'קד וחכמתו, וגם לבחי' כח פעולתו במעשה אין הגבלה כלל, וכמארז"ל חגיגה י"ב א' בשעה שברא הקב"ה את העולם הי' מרחיב והולך כו' עד שגער בהם הקב"ה כו', הרי שגם מה שבא בבחי' כה"פ²⁴ בנפעל הוא בבחי' בל"ג, עד שהעולם הי' מרחיב והולך כו', רק שנתן בעצמו ובכחו שיעור ומדה להתפשטות הכח להיות עד כאן ותו לא כו', שזהו מבחי' כח הגבול לתת מדה ושיעור לכל דבר כו', שגם כח הגבול הוא כח הא"ס כו'⁷². וא"כ, מה שנפסק העונג בגמר המלאכה בשימ"ב והי' העונג בהשבייתה, אינו כשבייתה האדם בכחו המוגבל שכלה כחו ביגיעת המלאכה, כ"א מפני שכך עלה ברצונו הקדום בעונג העצמי, שיהי' גבול ומדה לעונג זה שבא בירידת המלאכה (ע"ה⁷³ שבעצם הוא עונג הבלתי מוגבל, כנ"ל, דשרשו הוא מהעונג העצמי, וממילא הוא בבחי' בל"ג כו', יהי' בבחי' מדה וגבול, שזהו בחי' גמר המלאכה כו'), ויתקדש מיד בליל שבת, שזהו בחי' עונג מן השבייתה כו'. ומ"מ הי"ז נק' נייחא, כמו באדם שנח ושובת ממש, מאחר שניתן מדה ושיעור אל התפשטות הכח האלקי והעונג שבוה, וכאשר נגמר סוף התפשטותו כפי שעלה ברצונו, ה"ה חוזר ועולה בבחי' או"ח כו', הי"ז שבייתה ומנוחה מן ההתפשטות. וגם, שאותו הכח והעונג שנתפשט ובא בבחי' ירידה, הוא העולה למע' כו', הרי אם לא הי' הירידה, לא הי' העלי', ולא הי' העונג בזה כו', וא"כ הי"ז עונג שבא ע"י ירידה והתפשטות, שעיי"ז הוא העונג בהשבייתה והמנוחה, שהוא העלי' כו'. ובאמת הוא בבחי' ירידה וצמצום עכ"פ, וע"ה שאינו בבחי' הגבלה, דגם כמו שבא בבחי' הפעולה הי' העולם מרחיב והולך כו', כנ"ל, מ"מ, הי"ז בבחי' ירידה כו', שהרי האו"פ בהמשכתו הוא בבחי' ירידה מעצמותו כו', וגם הוא בבחי' צמצום, שאם הי' האור בהתגלות, הרי לא הי'⁷⁴ להיות ההתהוות כו', כ"א שהאור מתצמצם כו', וא"כ הרי השבייתה היא העלי' מן הירידה כו'. והי"ז כמו המנוחה שאחר העבודה והיגיעה כו'. רק שלמע' אינו שייך לומר כן, שהרי לא בעמל ויגיעה כו', מפני שבעצם הוא כח הבלתי מוגבל כו', רק שזהו בחי' שבייתה ועלי' שאחר הירידה והצמצום, דאם לא הי' ענין הירידה, לא הי' שייך ענין העלי', ומפני שהוא באופן כזה שהאור הוא בבחי' ירידה וצמצום, ע"כ שייך ענין השבייתה והעלי' כו'.

והנה כ"ז הוא העונג מגמר המלאכה עד"מ, והוא העונג בעצם ההתהוות כו'. אמנם הרי יש כוונה פנימי' בהתהוות העולמות, וכמו אשר ברא אלקי' לעשות⁶¹, לתקן כו'⁷⁵, וכמו תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל כו'⁷⁶. וכמו"כ עד"מ באדם הבונה בנין⁷⁷, שיש לו כוונה פנימי' בהבנין, להיות לו דירה נאה⁷⁸, כתפארת אדם לשבת בית⁷⁹, ולסדר בו כלים נאים כו'⁷⁸, שיש לו עונג בזה בדירת הבית ובסידור הכלים וכה"ג, והעונג הזה הסיבה⁸⁰ אל הרצון והעונג בעצם מלאכת הבנין, דעם היותה עבודה ויגיעה

(75) ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י.

(76) ראה שבת פת, א. ע"ז ה, א.

(77) ראה גם המשך תרס"ו ע' קבת.

(78) ראה ברכות נז, ב.

(79) ישע"י מד, יג.

(80) הזה הסיבה: אוצ"ל: הזה הוא הסיבה.

(72) ראה סה"מ תרמ"ג ע' עט. פא. תרמ"ט ע' תס. תרנ"א

ע' צא. ע' קלא. הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ס"ע

יא. ע' כג. סה"מ תרס"ה ע' ערב. המשך תרס"ו ע' רנב. לעיל

פ"י"ב (ח"א ע' כז). ועוד.

(73) = עם היות.

(74) לא הי' להיות: אוצ"ל: לא הי' יכול להיות.

ומלאכה פשוטה, מ"מ יש לו רצון וענג בזה, מפני העונג פנימי בהדירה שיהי' אחר גמר מלאכת הבנין כו'. וכמו"כ השכל והחכ' באופן הבנין בציוור החדרים וכה"ג, הוא ג"כ כפי אופן העונג שיש לו בהכוונה פנימי' בהבנין, דלפי אופן זה הוא חיוב השכל באופן הבנין. וכאשר נגמר הבנין, אם הוא באופן כזה שחייב שכלו באופן הבנין, ומוצא אותו מוכשר בכל פרט, ה"ה מתענג בנפשו בזה כו'. והדוגמא מזה יובן למע', שיש כוונה פנימי' בהתהוות העולמות, והוא שהנבראים נפרדים יהי' בהם ביטול לאלקות כו'. וכידוע⁸¹ שלא הי' הכוונה בשביל עולמות העליונים, כמו עולם האצי', שהוא בבחי' דבקות ויחוד באוא"ס כו', והיינו שבצעם התהוותם ומציאותם הם בבחי' יחוד כו', והוא שנתהוו בבחי' קירוב כו', ומשו"ז נתהוו באופן כזה שהן אלקות בעצם מציאותם, וע"כ הם בבחי' יחוד ודבקות באוא"ס כו', ולא ע"ז הי' כוונת ההתהוות כו', כ"א הכוונה היא בעולמות הנבראים, שנבראו בבחי' הבדלת הערך ממקורם, ונעשו בבחי' יש ודבר נפרד, וכמ"ש⁸² ומשם יפרד והיו לד' ראשים, שהן ד' מחנות שכינה⁸³, שהן ג"כ בבחי' פירוד, והיינו שהן בגוף ונפש בבחי' מציאות דבר לעצמן כו', ומ"מ ה"ה בבחי' ביטול, ומקבלים עליהם עומ"ש⁸¹, ומשבחים ומפארים ומעריצים וממליכים²¹ בתכלית הביטול כו', עד גם הגלגלים דעולם העשי' התחתון, ה"ז ג"כ בבחי' ביטול בהשתחוואה שלהם, שזהו הסיבוב שלהם שמסבבים כלפי מערב, דשכינה במערב כו'⁸⁴, וכל הנבראים העליונים והתחתונים אומרים שירה כו', וכמב' בפרק שירה⁸⁵. ותכלית הכוונה הוא בעולם התחתון ממש⁸¹, כד אתכפי' סט"א ואתהפכא חשול"נ⁸⁶ כו'⁸⁷.

א'קה

וזוהו עבודת האדם למטה⁸⁸, לברר ולתקן כל הדברים התחתונים, ע"י הכפי' שכופה א"ע וכובש רוח תאוותיו כו', ועושה כל דבר בכוונה לש"ש, וכמשנת"ל באורך⁸⁹, שע"ז מתקן דברים התחתונים שיהי' כלים לגילוי אלקות כו'. וכ"ה בקיום המצות שנתלכשו בדברים גשמי', שהן לברר את הדברים הגשמי' כו'. וזהו שהמצות נק' בש' זריעה⁹⁰, וכמו זורע צדקות כו'²¹, דהמצות הן רצה"ע, ונזרעו למטה בדברים גשמי' בכדי לתקנם, ויהי' ע"ז תוס' אורות כו'. וכמו עבודת אדמה, שהיא עבודה ויגיעה לתקן את הארץ שתהי' ראוי' לזריעה כו', וכמו לסקל אבנים ולרפות את הארץ, שבלתי התיקון היא כדבר המקולקל שאינו ראוי לזריעה, וע"י החרישה וסיקול אבנים מתתקן הארץ, ובזריעת הגרעין הוא מצמיח ועושה פרי כו'. וכ"ה העבודה רוחני' במעהמ"צ⁹¹, שזהו ירידת אור ח"ע ורצה"ע בדברים גשמי' דנוגה לבררם, עד שיהיו בחי' כלים לגילוי אור רצה"ע, שמאיר בהם בלי שום הסתר פנים כו', שצריך בודאי לזה יגיעה בחכ' ומדות דתו', איך

א'תיג. ח"ו ע' וא'תלה.

(86) - חשוכא לנהורא.

(87) ראה זח"א ד, א.

(88) בהבא לקמן - ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

1 (ע' רכו ואילך).

(89) ראה ד"ה זאת חוקת תרע"ה (ע' א'תכט ואילך. ע'

א'תלב).

(90) ראה תו"א שמות נג, ג.

(91) = במעשה המצות.

(81) ראה תניא פל"ו.

(82) בראשית ב, י (ושם: והי').

(83) ראה זח"א כו, ב. תו"א בראשית ו, ב. אוה"ת בראשית

ח"ד תקנ"ד, ב ואילך.

(84) ראה בבא בתרא כה, א. וראה אוה"ת מסעי ע' א'שצו

ואילך.

(85) נדפס באוצר מדרשים ח"ב ע' 523 ואילך. ובכמה

סידורים. הובא בכ"מ בדא"ח - ראה לדוגמא: ראה תו"א מקץ

לו, רע"א. לקו"ת קדושים ל, ג. בהעלותך לב, ג. לעיל ע'

ומה יהי' בזה הבירור האמיתי מרפ"ח ניצוצו' דתהו, ויעלה לה' לרצון כו'. וכמו במלאכת הבנין, שיש שכל וחכ' איך יהי' אופן הבנין בכדי שתהי' דירה אליו, וחיוב השכל היא כפי העונג והרצון שלו בעצם ענין הדירה כו', וכמו"כ הוא בחי' החכמה דתו' באופן הכשר המצוה, שצ"ל באופן כך וכך דוקא, וכמו איך שיהי' קלף התפילין ואיך תהי' כתיבתן ותיקונן והנחתן כו', וכה"ג בכל המצות כו', והוא לפי אופן העונג בענין הדירה בתחתונים כו'. ותיקון ובירור הדברי' הגשמי' נעשה ע"י המצוה המתלבשת בהם כו', והוא ע"פ אופן חיוב חכמתו ית' בחכ' התו' כו', וע"ז צריכים עבודה לידע אמיתי' באופני הבירור והתיקון כו'. וז"ע הל"ט מלאכות הזורע והחורש כו'⁹², שכולם ישנם בעסק התו' כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי תבאו כו' ושבתה כו'⁹³. ולמע' הו"ע ירידת וצמצום האור דמדות דאצי' למטה מטה בעשי' לברר בירורים דנוגה כו'. וז"ע ששת ימי המעשה, דבשרשן הן בחי' ו"ק⁹⁴ דאבא שיורדי' למטה בבי"ע לברר נוגה דבי"ע, דבכח' דוקא אתברירו כו', והוא הארת ש' מ"ה שמתלבשת בש' ב"ן לברר כו' (וזהו ג"כ דבמלחמת מדין כתי"ל⁹⁵ אלף למטה כו' ליי"ב מטות, שזהו ג"כ ששה מדות שהן ששה כפולות כו', והי' צ"ל מבחי' משה דוקא, בחי' אבא כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה החלצו⁹⁶. ושם הוא מבחי' ש' מ"ה עצמו, להיות כי מדין הוא עצם התהו כו', וכמש"ש ובהבי'⁹⁷, ובכללות הבירורים הן מבחי' הארת מ"ה בש' ב"ן כו'). וכמו"כ הוא במעהמ"צ למטה באדם התחתון, והוא בקיום המצות בקבעומ"ש לעשות כלים לאלקות (שזהו ג"כ מכח החכ' שבנפש, כנודע). ולזה צ"ל ג"כ העבודה בחו"ב ומדות דנשמה האלקי' בק"ש ותפלה השייך רק לענין מעהמ"צ⁹⁸ לבד, שהן דו"ר⁹⁹ תתאין השייך רק למעשה לבד, שזהו בחי' ירידה וצמצום כדי לעבוד עבודה שהיא עבודת ה' במעהמ"צ לקיים גזרת מלך בקבעומ"ש כו'. ונק' עובד אלקים¹⁰⁰, שמתקן לש' אלקי'¹⁰¹ בבירור דרפ"ח כו'. וגם נק' עובד הוי', שעושה בחי' תיקון בכלים מכלים שונים לש' הוי' כו' (והוא להיות שזהו ע"י המצות שנמשך גילוי רצה"ע כו', ע"כ הוא בבחי' עובד ה' כו', והו"ע גילוי העונג עליון שנעשה ע"י הבירור כו', וכמשי"ת בסמוך). וזהו אדם לעמל יולד¹⁰² וא"י¹⁰³ אם לעמל תו' או לעמל מלאכה כו'¹⁰⁴, דשניהם אמת, והיינו בחי' עמל תו' שהיא התו' שבעבודה ויגיעה שלצורך מלאכה שהו"ע הבירור כו'. וכמו שא'¹⁰⁵ כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה, דהיינו בחי' ש' מ"ה דתו', שנמשך במלאכה, שהוא ש' ב"ן, שמתקן לבחי' נוגה במעהמ"צ כו', דמצות הן בחי' ש' ב"ן, שנתלבשו בדברים גשמי' לתקן כו', ותו' היא בחי' ש' מ"ה כו', והוא בכדי שיהי' התיקון ע"י מעהמ"צ, שזהו קיומה של תו', דתכלית חכ' תשובה ומעש"ט¹⁰⁶ דוקא כו', וכל תו' שאין עמה מלאכה במעהמ"צ, וכמו כל האומר אין לי אלא תו'¹⁰⁷, בלא

א'קו

(101) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' כא. תקע"א
ע' נו. המשך תרס"ו ע' רצו. ע' תינו. ועוד.
(102) איוב ה, ז.
(103) = ואיני יודע.
(104) ראה סנהדרין צט, ב.
(105) אבות פ"ב מ"ב.
(106) ברכות יז, א.
(107) ראה יבמות קט, ב.

(92) שבת עג, א.
(93) בהר מ, ב ואילך.
(94) = ר' קצוות.
(95) מטות לא, ד ואילך.
(96) מטות פו, ג. פו, א.
(97) פו, א ואילך.
(98) = מעשה המצות.
(99) = דחילו ורחימו.
(100) מלאכי ג, יח.

מעהמ"צ, גם תו' אין לו כו'¹⁰⁷, וזהו שסופה בטלה, שאין מזה שום צמיחה כו', ודוקא מי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר בקיום בפו"מ ע"פ התו' לתקן ולברר כו', עי"ז דוקא חכמתו מתקיימת כו'¹⁰⁸, והיינו שמתוסף אור בבחי' החכ', שזהו הצמיחה שע"י הזריעה דמצות כו'. וז"ע אור זרוע לצדיק¹⁰⁹, שהוא הזריעה דרצה"ע דמצות במצות מעשי', ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף הגשמי כו', שיהי' עי"ז הצמיחה בתוס' אור מבחי' עונג העליון דעצמות המאציל בבחי' או"כ דאצי' כו', וכמ"ש בע"ח¹¹⁰ שכל ענין המצות עכשיו הן להוסיף אור באצי' כו'.

ובאמת מה שמאיר עתה תוס' אורות באצי' ע"י המצות, ה"ז רק הארה לבד, ועיקר הגילוי יהי' לעתיד ולמטה דוקא, שזהו תכלית הכוונה שיהי' הגילוי למטה דוקא. וז"ע מ"ת, שניתנו תומ"צ למטה דוקא כו'. וכנודע ההפרש בין אאע"ה למרע"ה¹¹¹, דאברהם המשיך האור באצי' לבד, ומשה המשיך למטה, שגם בבי"ע יהי' איהו וגרמוהי חד כו'¹¹², וכמ"ש בתו"א בד"ה בעצם כו' יצאו צבאות ה' ¹¹³ וד"ה משה ידבר כו'¹¹¹, והיינו מה שבמצות מעשי', כמו במצות תפילין, נעשי' התפילין הגשמי' כלים לאלקות, ששורה בהם הרצה"ע כו' (ועמ"ש בסש"ב פכ"ג). אבל מ"מ א"ז עכשיו בגילוי ממש, והגילוי אור עכשיו הוא רק באצי' כו'. אך גם באצי' הגילוי הוא רק הארה מזה, אבל עצם ההמשכה גנוז וטמון למע' באצי' כו'. וכמ"ש במ"א¹¹⁴ בענין צדקתו עומדת לעד¹¹⁵, דההמשכה שע"י צדקה עומדת עתה לעד, היינו בפ"ע, שאינו מאיר בגילוי גם באצי', רק גנוזה וטמונה שם. והגילוי יהי' לעתיד למטה, שהיד הגשמי הנותנת צדקה עכשיו, תהי' כלי לאוא"ס ב"ה, כמו חסד דרועא ימינא¹¹⁶ דאצי' כו'. ורק אפס קצהו מן האור הנוסף ע"י זריעת המצות מאיר עתה באצי' ובג"ע, שמתוסף אור ע"י המצות, כמא¹¹⁷ לעבדה¹¹⁸ זו רמ"ח מ"ע כו'. וגם אפס קצהו מאור זה יורד ומשתלשל למטה מטה גם בעוה"ז, וכמ"ש¹¹⁹ את הברכה אשר תשמעון כו', דקאי על מ"ע, שנמשך עי"ז הברכה ברוחני' בבחי' תוס' אור וגילוי בנפש כו', וגם ברכה בגשמי', וכמו אם בחוקותי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו'¹²⁰, וכמארז"ל¹²¹ אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז כו', אע"פ ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא¹²², זהו השכר דעוה"ב בבחי' גילוי עצמות עונג העליון ממש כו', והארה מזה מאיר גם עכשיו כו'.

115) תהלים קיב, ט.

116) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

117) ראה תיב"ע עה"פ. זהר ח"א כו, א. ח"ב קסה, ב. תקו"ז תכ"א (סב, א). תנ"ה (פת, ב). ילקוט ראובני עה"פ. לקוטי הש"ס להאריז"ל אבות פ"א מ"ב. שער מאמרי רז"ל להאריז"ל אבות פ"ו, א. לקו"ת שה"ש מת, ד. סה"מ תרצ"ז ע' 214. ובכ"מ.

118) בראשית ב, טו.

119) פ' ראה יא, כו (ושם: תשמעו).

120) ר"פ בחוקותי (כו, ג"ד).

121) פאה פ"א מ"א.

122) קידושין לט, ב.

108) ע"פ אבות פ"ג מ"ט"י.

109) תהלים צז, יא.

110) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש יא סימן טז. פרי עץ חיים בהקדמה (למהר"ג שפירא). תניא קונטרס אחרון ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנה, א).

111) תו"א יתרו סז, ד ואילך.

112) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

113) תו"א בא ט, ב ואילך.

114) ראה ד"ה פור נתן במאמרי אדמו"ר הזקן הנחות

הר"פ ע' נו ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ס"ע תסג ואילך.

115) סה"מ תרמ"ב ע' שיב. ד"ה פור נתן תשי"ח (סה"מ תשי"ח ע' עה ואילך).

וע"פ הנ"ל יובן¹²³ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה². וע"פ פשוט, מ"ש ל' נתינה א'קז הוא כמו והי' ברכה¹²⁴, שארז"ל¹²⁵ הברכות נתונות לך כו', וכמשנת"ל (ד"ה פדה בשלום¹²⁶) ההפרש בין תפלה לברכה, דתפלה הוא מלמטלמ"ע, וזה בכח כל אחד ואחד להתפלל ולבקש כו', אבל ברכה היא מלמעלמ"ט, וזה דוקא במי שיש בו כח לברך כו', וזהו הברכות נתונות לך, שבכחו לברך כו', וזהו ג"כ ענין נתינה גבי ברכה כו'. אמנם ידוע דברכה הו"ע מ"ע, שעיי"ז נמשך האור מלמעלה, גילוי בחי' רצה"ע כו', וזהו נותן ברכה, בחי' המשכת האור כו', דעיקר הגילוי הוא למעלה, ואפס קצהו מהגילוי הוא גם למטה, בבחי' תוס' אור ברוחני, וכמו מצוה גוררת מצוה כו'¹²⁷, וגם ברכה בגשמי' כו'. ומ"ש² וקללה, הכוונה היא על תשו', דע"פ פשוט אינו מובן מהו שאו' ע"ז אנכי נותן כו', אך קאי על התשו', והו"ע ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה¹²⁸, שעיי"ז נמשך גילוי אור עליון יותר כו'. וז"ש² אשר תשמעו, פי' אשר הוא בחי' העונג, וכמו באשרי כי אשרוני כו'¹²⁹, והיינו שע"י העבודה דמצוה, וגם ע"י תשובה, נמשך גילוי התענוג, שזהו הצמיחה שע"י הזריעה כו'. וגם אשר ל' ודאי. דהנה, מ"ש⁵ אם בחקותי, הוא מפני שקאי על קיום המצות, ויש בזה ספק אם יהי' הקיום כדבעי כו'. ומ"ש⁶ אם בקולו תשמעו³, קאי על התשובה, וכמובן מהתשובה שהשיב אלי' לריב"ל¹³⁰ ששאלו אימתי קאתי מר, והשיב היום, היינו היום אם בקולו כו', וידוע¹³¹ דביאת משיח הוא ע"י התשו' כו'¹³², וע"כ אומר אם, שהרי אינו ודאי, שבאם יקיימו תומ"צ, א"צ תשובה כו'. אבל כאן שאומר שניהם, ברכה וקללה, שהן מצות ותשובה, הרי אחת משתיהן בהכרח שיהי' כו', וע"כ אומר אשר תשמעון, ל' ודאי כו'. ומש"א² לפניכם, הוא ל' פנימיות, היינו שזהו פנימיות הכוונה בהתהוות העולמות כו'. וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה כו', דתכלית הכוונה בברה"ע הוא שיהי' קיום המצות או תשובה, שיהי' בירור ותיקון הדברים התחתונים שיהיו כלים לאלקות כו'. וזהו אשר תשמעו, ודאי תשמעו כו'. וגם אשר תשמעו הוא גילוי בחי' עונג העליון כו'.

(129) ויצא ל, יג. וראה תו"א תולדות יח, סע"ב.
 (130) לר' יהושע בן לוי (סנהדרין צח, א).
 (131) ראה שם צז, ב.
 (132) בד"ה ראה תשכ"ג שבהערה 1 מוסיף: ועד שמשח עתיד לאתבא צדיקיא בתובתא (ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. וראה זח"ג קנג, ב).

(123) יובן: אוצ"ל: יובן מ"ש.
 (124) לך לך יב, ב.
 (125) במדב"ר פי"א, ב (בסופה). פרשי" עה"פ.
 (126) תרע"ה (ח"ג ע' א'לו ואילך).
 (127) אבות פי"ד מ"ב.
 (128) תצא כג, ו.

בס"ד. ש"פ שופטים, העת"ר

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך כו'.² ואי' בש"ך עה"ת³, דשעריך הן אברי הגוף. והוא כדאי' בס"י⁴ ושערים בנפש, ובפי' הראב"ד ז"ל⁵, שהן ז' שערים, שתי עינים שתי אזנים שני נחירי האף והפה, ועז"א שופטים ושוטרים כו' בכל שעריך, שיהי' משפט בשערים הנ"ל. וצ"ל מה"ע המשפט בהשערים, ומי הוא השופט ששופט את השערים כו'. ובגמ' בסנהדרין⁶ אי'⁷, כל המעמיד דיין שאינו הגון על הצבור כאלו נטע אשירה בישראל, שנא' שופטים ושוטרים, וסמך לו לא תטע לך אשירה⁸. וצ"ל מה שייכות מ"ש ענין האשירה לשופטים ושוטרים, דכל המעמיד כו'. ובמד"ר פ' בא פט"ו⁹ אי' ע"פ¹⁰ יעלוז שדי וכל אשר בו כו', יעלוז שדי, זה העולם, וכל אשר בו, אלו הבריות, לפני מי, לפני ה'¹¹, כי באי'¹¹, בר"ה ויוהכ"פ, ומה לעשות, לשפוט את הארץ¹², וכמו שנא'¹³ והוא ישפוט תבל בצדק כו'. וצ"ל מהו השמחה מהמשפט, הלא במשפט הן שמים לא זכו כו'¹⁴, ובפרט לפי משארז"ל¹⁵ אפי' העולם כולו אומרים לך צדיק אתה הי' בעיניך כרשע, וא"כ מהו השמחה בהמשפט שאו' ע"ז יעלוז שדי כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת¹⁶, שיש רצון ועונג בהתהוות העולמות, וכמ"ש בע"ח¹⁷ כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו', שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו'¹⁸. ופנימיות הכוונה בהתהוות העולמות הוא¹⁹ שנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה כו'²⁰, והוא שהדברים התחתונים יהיו כלים לאלקות כו'. וזה הוא עבודת האדם למטה, לברר ולזכך הדברים הגשמי', ע"י אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא כו'²¹ וע"י המצות בדברים הגשמי' כו'. והו"ע²² אור זרוע לצדיק²³, זרע הקב"ה התורה והמצות כו', וע"ז הוא הצמיחה, שהוא העונג בבחי' תוס' אורות כו'. ואמיתית

א'קה

מציין לויק"ר פ"ל, ד].
 (10) תהלים צו, יב.
 (11) שם, יג.
 (12) תהלים שם (ושם: לשפוט הארץ).
 (13) שם ט, ט. בויק"ר שם הובא הפסוק (תהלים צח, ט)
 „ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים“. בויק"ר הוצאת מרגליות
 הובא הפסוק (תהלים צו, יג) „ישפוט תבל בצדק ועמים
 באמונתו“.
 (14) איוב טו, טו (בשניו).
 (15) נדה ל, ב.
 (16) ד"ה ראה אנכי תרע"ה (לעיל ע' א'תקיא).
 (17) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
 (18) במדב"ר רפ"י.
 (19) ראה המשך תרס"ו ע' ו ואילך.
 (20) ראה תנחומא נשא טז. תניא פל"ו.
 (21) ראה זח"א ד, א.
 (22) ראה לעיל שם (ע' א'תקטז).
 (23) תהלים צו, יא.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה ראו כי ה' תתן
 לכם השבת במאמרי אדמו"ר האמצעי בשלח ע' רלט ואילך.
 ד"ה ר' שמעון כד הוי אתי בסידור עם דא"ח רנט, ב ואילך.
 עם הוספות כו' בביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תשפח ואילך –
 כנסמן לקמן בהערות.
 (2) ר"פ שופטים (טז, יח).
 (3) שפתי כהן עה"ת לר' מרדכי הכהן מצפת (וינציאה,
 שס"ה) – שופטים עה"פ. הובא באוה"ת שופטים ע' תתכב. ע'
 תתלב. ד"ה שופטים ושוטרים תרל"ג (סה"מ תרל"ג ח"ב ע'
 תסא ואילך). וראה גם לעיל סד"ה שופטים שוטרים תער"ב
 (ח"א ס"ע קלו). סד"ה הנ"ל תרד"ע (ח"ג ע' תתל). ועוד.
 (4) = בספר יצירה (פ"ד מ"ד).
 (5) לספר יצירה שם. באוה"ת שם (ע' תתכב) ובסה"מ
 תרל"ג שם: „וכן מפורש אח"כ בספר יצירה עצמו" (פ"ד מי"ב).
 (6) ז, ב.
 (7) ראה אוה"ת שם ע' תתיח ואילך.
 (8) שופטים שם, כא.
 (9) ובמד"ר פ' בא פט"ו: במד"ר פ' בא שלפנינו ליתא.
 באוה"ת שם ע' תתכב; ע' תתלד ואילך ובסה"מ תרל"ג שם

ש"פ שופטים, העת"ר

א'תקיט

הגילוי יהי' לעתיד כו', ומעין זה יש גם עכשיו, והיא הברכה ברוחניות, וגם בגשמיות, דאם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם כו'²⁴.

והנה הבריורים דכל הששה ימים (וכן כל עבודת האדם למטה בתו"מ²⁵ בחול) עולים בשבת באצי, שזהו כללות ענין השבת, שהוא באצי, וזהו שהשבת נק' קדש, ושמתם את השבת כי קדש הוא²⁶, כי אצי מובדל בערך מבי"ע כנודע, וכמשנת"ל (ד"ה ויהי ביום השמיני²⁷) וע"כ נק' אצי קדש כו'²⁸, ובאצי מאיר בחי' החכ' הנק' קדש כו'²⁹ (ובפרטיות בכל יום, העלי' היא בתפלת שמו"ע, שהיא ג"כ באצי, כמ"ש בכתהאריז"ל³⁰, וכידוע³¹ בסולם דתפלה³² שיש בה ד' שליכות³³, שהן בחי' אבי"ע, ושמו"ע היא העלי' באצי, והיא בחי' שבת שבכל יום כו'³⁴, ועבודת כל היום עולה בשמו"ע כו', ועבודת כל הששה ימים עולה בשבת כו'³⁵), ואז הוא הצמיחה מהזריעה הנ"ל, והיינו גילוי העונג העליון כו'.

וכמו עד"מ³⁶ באדם העושה איזה מלאכה או בונה בנין, הרי כשנגמרה מלאכתו, והיא בתכלית היופי וההידור, שנשלם בה הכוונה הפנימי' שיש לו בהבנין, ה"ה מתענג בזה, והיינו שמתגלה העונג שהי' לו תחלה כשעלה במחשבתו מלאכת הבנין כו', וכמשנת"ל³⁷ דמה שעלה ברצונו לבנות הוא מפני כוונה פנימי' שיהי' לו דירה נאה ויסדר בה כלים נאים³⁸, שהעונג הזה הוא סיבת הבנין כו'. והעונג הזה, קודם שבא בפועל הבנין, ה"ה בהעלם בנפשו, שאין בזה התגלות עדיין (רק מה שמתעורר ומתגלה קצת בעצמו כו'), מאחר שלא יש עדיין הדבר בפועל, וע"כ הוא בבחי' סתימות והעלם עדיין כו'. ובשעת המלאכה הרי העונג הזה בא בשכלו ומדותיו המתלבשים בהמלאכה (היינו שלבד העונג שבהעשי' עצמה הנק' ג"כ עונג המעשי, דכמו שהשכל בזה הוא שכל המעשי, כמו"כ העונג הוא ג"כ עונג המעשי כו', יש בזה העונג דתכלית כוונתו), והיינו שעפ"ז הוא חיוב שכלו באופן הבנין כפי אופן העונג דוקא, וכמשנת"ל³⁷. ואז העונג בא במורכב בשכל ומדות כו', שבתחלה הי' העונג בבחי' פשיטות, שהרי בתחלה הוא רק העונג מהדירה וכה"ג, ואינו בא כלל בפרטי אופני הבנין, רק בכללות הדבר שיבא מהבנין, ה"ז עונג פשוט כו', וכאשר בא בשכל בחיוב פרטי אופני הבנין כפי העונג, הרי

ואילך. תש"ח ע' 80 ואילך. אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ

ח"ג ע' קמא ואילך. ספר השיחות תש"ז ס"ע 142 ואילך.

(32) ראה זח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ז

תמ"ה (פג, א).

(33) תנחומא הובא במורה נבוכים ח"ב פ"י. רמ"ז לזח"א

קנ, א בשם רז"ל (הובא בלקו"ת בלק ע, ב). מגלה עמוקות פ'

ויצא.

(34) ראה אוה"ת בשלח ריש ע' תרמא. בהר ע' תתקיא.

(35) ראה לקו"ת בהר מא, א. סה"מ תרכ"ז ע' לה.

(36) ראה סידור עם דא"ח (רס, ב ואילך) וביאורי הזוהר

(ס"ע תשצא ואילך) שבהערה 1. המשך תרס"ו ע' תשטו ואילך.

(37) ד"ה ראה תרע"ה (ע' א'תקיג ואילך).

(38) ראה ברכות נו, ב.

(24) ר"פ בחוקותי (כו, ג"ד).

(25) = בתורה ומצות.

(26) תשא לא, יד.

(27) תרע"ה (ח"ד ע' ארפ"ה ואילך. ע' ארפ"ז ואילך).

(28) ראה משנת חסידים מסכת מקום הקליפות פ"ב. הובא

באוה"ת יתרו ע' תתקל.

(29) ראה גם סה"מ תרמ"א ע' שסא.

(30) ראה סידור האריז"ל במקומו. פרי עין חיים שער

התפלה פ"א. שער הכוונות דרושי תפלת שחרית דרוש א.

תניא פל"ט (נג, א).

(31) ראה מגלה עמוקות אופן קצו (הובא בילקוט ראובני

עה"פ (ויצא כח, יב), סולם מוצב ארצה וראשו מגיע

השמימה). אופן רג. של"ה חלק תושב"כ ר"פ ויצא (רצא, סע"ב ואילך). לקו"ת בשלח ב, ב ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' רכב

בא במורכב בשכל ומדות כו'. ובעת העשי' מתעלם העונג, כי טרוד הוא בעשי' לעשות כל דבר כדבעי, ועם היות שכ"ז הוא לפי אופן העונג, מ"מ העונג הוא בהעלם כו' (ולא כמו ההעלם הקודם, שזהו שהוא סתום ונעלם בעצמו, וכאן הוא שמתעלם בהעשי' כו'). ובגמר מלאכתו, כאשר כל הכחות עולים מירידתם וצמצומם וחוזרים לעצמותן, ורואה מלאכת הבנין איך שנעשה הכל כרצונו ואוות נפשו, ה"ה מתענג בזה, והעונג בא בהתגלות ובבחי' פשיטות כמו שהי' קודם הירידה כו'.

א'קט

והדוגמא מזה יובן למעלה בהרצון דהתהוות העולמות כשעלה כרצונו הפשוט להאציל ולברוא כו', דרצון זה הרי יש בו עונג, והוא מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'³⁹, והוא שיהי' עבודת הבירורים למטה ע"י עבודת האדם באתכפי' ואתהפכא כו', וע"י קיום המצות בעשי' בפו"מ כו', עד שהדברים התחתונים יהיו בבחי' דירה לו ית', שיהיו כלים לאלקות (והוא ע"י העבודה בכלל, ובפרט ע"י המצות, כמשנת"ל (ד"ה ראה³⁹) שזה"ע עובד אלקי⁴⁰ כו' כנ"ל, וענין סידור כלים נאים ז"ע בחי' עובד ה', וכמשנת"ל שם³⁹ דמצות מעשי' מצד התלבשותם בדברים גשמי' בכדי לברר כו' ה"ז בבחי' עובדי אלקי' כו', ומצד שהן רצה"ע ה"ה בבחי' עובדי ה' כו', והוא המשכת עונג העליון דנח"ר לפני כו'⁴¹). והעונג הזה, הרי קודם השתל' והתהוות העולמות ה"ה בבחי' העלם בעצמותו ית', כי במה יתענג כבי', והיינו על מה יחול ויתגלה העונג כו'. וכאשר בא לכלל אור התפשטות במע"ב, ה"ה בא במורכב בבחי' חכמתו ומדותיו ית', וכנ"ל במשל, והיינו בבחי' חכ' ומדות דתו', איך ובאיזה אופן יהי' הכשר המצוה, ואיך יהיו אופני הבירורים כו', וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל. ומ"מ אינו בא בבחי' הגבלה והתחלקות כמו חיצוני' העונג שבא בעצם ההשתל', שזהו עד"מ כמו העונג שבהמלאכה גופא כו'. ובאופן שכשנשלם הכוונה, מאיר העונג כמו שהוא בפשיטות, ובכל מצוה ובכל תיקון מאיר העונג בשלמות כו'. וכמו העוסק במצוה פטור מן מצוה אחרת⁴², מפני שבמצוה⁴³ יש בחי' העונג בשלמות כו'⁴⁴. ומ"מ צריכים לקיים כל המצות⁴⁵, מפני שצריכים לברר כל הדברים, דכשם שצריכים לברר קלף התפילין, כמו"כ צריכים לברר צמר הציצית וכה"ג כו'. ולכן מצינו בהינוקא שאמר חמינא בריחא דלבושייכו דלא קריתון ק"ש כו'⁴⁶, והוא שעסקו בהכנסת כלה, והיו פטורים מק"ש, וע"ה שזה תיקון גדול, מ"מ, לא נעשה הבירור והתיקון שע"י מצות ק"ש כו', ועמשנת"ל ד"ה אלה הדברים^{47/48}. ובשעת העשי' (ובפנימי' היינו בשעת העבודה וההתעסקות בעבודת הבירורים כו'), הרי העונג הוא בהעלם כו'. וכאשר נגמרה התהוות כל העולמות, כת"י⁴⁹ וירא אלקי' את כל אשר עשה והנה טוב מאד, והיינו שנעשה הכל כתיקונה, שיהי' הביטול בעולמות, שז"ש אח"כ⁵⁰

(39) ע' איתקטו. ראה גם לעיל פ"ד (ח"א ע' ט). סה"מ תער"ב ע' א

ואילך. תרפ"ט ע' ה ואילך. תרצ"א ע' ט ואילך.

(46) זח"ג קפו, א.

(47) תרע"ה (ע' איתעט).

(48) התחלת המוסגר אוצ"ל לפני, ומ"מ צריכים לקיים".

או לפני, ועמשנת"ל".

(49) בראשית א, לא.

(50) שם ב, א.

(39) ע' איתקטו.

(40) מלאכי ג, יח.

(41) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

(42) סוכה כה, א.

(43) שבמצוה: אוצ"ל: שבמצוה אחת. או: שבכל מצוה.

(44) ראה מאמרי אדמו"ר הצ"צ (הנחות) בראשית ע' ל.

סה"מ תר"ם ח"ב ע' תרב. תרנ"ה ע' לו. המשך תרס"ו ע' צב.

לקו"ש ח"ל ס"ע 153 ואילך.

ש"פ שופטים, העת"ר

א'תקכא

ויכולו השמים והארץ, שהוא בחי' הכליון והביטול כו'⁵¹, אז הוא התגלות העונג כו'. והגם⁵² דבתחלת ההתהוות לא הי' עדיין העבודה, וכמ"ש⁵³ ואדם אין לעבוד כו', ותנאי התנה הקב"ה במצ"ב אם יקיימו ישראל את תורתו כו'⁵⁴, והעולמות מצ"ע, הרי אומר⁵⁵ אשר ברא אלקי' לעשות, לתקן⁵⁶, שהן צריכין עדיין תיקון כו'. אך הענין הוא, דתנאי זה שהתנה הקב"ה כו', הרי לא הי' ספק אצלו ית', שהרי מתחלה במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים כו'⁵⁷, והיינו מה שכבר עלה במח' תחלה מעשה הצדיקים בתו"מ, שהוא ש' מ"ה דתיקון, לתקן ולברר לרפ"ח ניצוצות דתהו כו', וכאשר נתהוו העולמות באופן שיוכל להיות נשלם הכוונה הן מצד המברר והן מצד המתברר כו', וכבר יש על מה שיחול העונג בהשלמת הכוונה כו', וע"כ אמר טוב מאד, שזהו גילוי העונג כו' (ובאמת י"ל, דבתחלת הבריאה הי' הכל מצ"ע כו', וכמו שכל ההתהוות הי' מצד כי חפץ חסד⁵⁸ מצ"ע, כמו"כ היו העליות והמשכת העונג הכל מצ"ע כו', ואח"כ בכל שבת העלי' היא ע"י העבודה דנש"י, ונמשך העונג משלימות הכוונה כו').

ונמצא שיש ב' בחי' עונג בהתהוות העולמות, הא', העונג שבשבייתה ומנוחה בגמר המלאכה, והיינו, שמפני הירידה הקודמת, יש עונג אח"כ בהשבייתה מהירידה כו' (ובאדם הוא ע"י היגיעה, שע"י הוא הפסק העונג בהירידה, ומזה הוא העונג בהשבייתה כו'. ולמע' הוא ע"י המדידה והשיעור ברצונו ית' שיהי' הפסק להעונג בהירידה, והוא הגמר מלאכה כו', ויהי' העונג בהעלי' ושבייתה דוקא כו', וכמשנת"ל ד"ה ראה⁵⁹). והב', הוא העונג בהסוף מעשה שעלה תחלה במח' כו'⁶⁰, והיינו הכוונה הפנימי' שבהתהוות העולמות בכדי להיות לו ית' דירה כו', שזהו סבת הרצון בהתהוות כו', ובסוף מעשה שהיא כפי שלמות הכוונה, והיינו בהבירורים ועשיית הכלים כשעולה כ"ז למעלה בבחי' כלים הראויים לאלקו', נעשה מזה העונג למע' (והוא בבחי' המשכה בהכלים הנעשים כו', והיינו שבשבת נעשים בבחי' כלים לאור הוי', שזהו בחי' עובדי ה' כו') (ונר' דבמדרי' הא' עיקר השבייתה הוא העלי' מהירידה, ובמדרי' הב' עיקר ענין השבייתה והמנוחה הוא העונג כו').

והנה ב' מדרי' עונג הנ"ל הוא בחי' עונג המתלבש בחכ' כו'. דהנה ידוע⁶¹ דחכ' הוא ראשית ההשתל', היינו ראשית הגילוי בעולמות. ובחי' הרצון והעונג קודם שמתלבש בחכ' הי' למע' מן העולמות, רק כאשר מתלבש בחכ' הי' בא בבחי' מקור אל העולמות כו'. והיינו מה שאצי' בכלל הוא בבחי' ממוצע בין אוא"ס אל העולמות⁶², דהיינו שהאוא"ס כמו שהוא למע' מאצי' אינו בערך העולמות, כ"א כמו שבא באצי'

51) ראה ריקאנטי עה"פ. לקו"ת תזריע כ, ד. בהר מב, ג. בלק עב, א. פינחס עט, ג. שה"ש לב, א.
52) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1.
53) בראשית שם, ה.
54) ראה שבת פת, א. ע"ז ה, א.
55) בראשית שם, ג.
56) ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י.
57) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.
58) מיכה ז, יח.
59) תרע"ה (ע' א'תקט ואילך).
60) ע"פ פיוט לכה דודי.
61) ראה לקו"ת שה"ש כו, ד. לעיל פ"ו. פש"ה (ח"א ע' יג. ח"ג ע' תתמט). וש"נ.
62) ראה תו"א מגילת אסתר צג, סע"א ואילך. לעיל פ"ו (ח"א ע' יג ואילך). פק"ס (ח"ב ע' תלד ואילך). ד"ה ראשי המטות תרע"ה (ע' א'תע).

ה"ה בערך להיות בבחי' מקור לעולמות כו', וראשית ההתלבשות היא בבחי' חכ' כו' (ומה שנעשה בבחי' מקור לעולמות הוא האור שבאצי', ובוה יש ב' המדרי' שבממוצע כו', וכמ"ש במ"א⁶³, אך גם בחי' האור שלמע' מאצי' מתלבש בהע"ס, והיינו בחי' הרצון והארת העונג שזהו עיקר המקור כו'). וזהו בראשית ברא⁶⁴, בחוכמתא ברא כו'⁶⁵. והוא בחי' מא' סתום⁶⁶ הכולל כל המאמרות כו'⁶⁷. ובוהר ד"ג ע"ב, בראשית ברא, מאן ברא, ההוא דלא אדכר ההוא דלא ידיע, ופי' המק"מ⁶⁸, ההוא דלא אדכר אריך, ההוא דלא ידיע עתיק כו'⁶⁹, והיינו דע"י ראשית חכ'⁷⁰, ברא בחי' אריך ועתיק המתלבשי' בחכ' כו'. וכמו"כ הכוונה פנימי' הנ"ל היא בחכ'. וי"ל, דכל כוונה היא בחכ', כי הכוונה היא פנימי' הדבר, והיא כמו טעם אל הדבר, וע"כ י"ל, דבכ"מ⁷¹ הכוונה פנימי' היא בחי' החכ' כו'. ובד"כ בחי' העונג שבפנימי' הכוונה ה"ז ג"כ בבחי' שייכות אל העולמות כו', ה"ז כמו שהעונג בא בבחי' התלבשות בחכ' דאצי' כו'.

אמנם ההפרש בזה הוא, דהנה נת"ל (ד"ה ויקח קרח⁷²) דהארת העונג יש בכל הע"ס⁷³, והעיקר הוא בבחי' החכ' כו', וגם נת"ל (ד"ה מי מנה⁷⁴) דחכ' היא בחי' עדן, ע"ש העונג שבחכ', ונת' שם שזהו בחי' עונג עצמי כו'. וכיארור הענין הוא⁷⁵, דהנה, החכ' יש בה עונג, כמו בהמצאת שכל חדש שמתמלא עונג כו'. ומ"מ, א"ז שהחכ' היא עצמה עונג (וכבר נת' שהחכ' היא עונג בעצם מהותה, אבל בהתגלות ה"ז כח נבדל מן העונג), רק שהעונג מתלבש בחכ'⁷⁶. והמופת לזה, שאם הי' החכ' תענוג בעצם, א"כ למה אנו רואים שלא יתענג בזה רק מי שהמציא את השכל החדש, אבל אחר השומע ממנו ומקבל את השכל החדש ומבינו היטב, הגם שגם הוא מתענג בהשכל, אינו בערך ובדוגמא כלל כמו התענוג באותו שהמציא את השכל. וגם בזה שהמציא את השכל, אנו רואין שהעונג הוא רק בעת שהמציא אותו, אבל אח"כ אין לו בזה עונג כ"כ. וגם כמו שהשכלה באה בהשגה, אין בזה עונג כמו בנקודת ההשכלה כו'. ואם הי' השכל עונג בעצם, הרי הי' צ"ל העונג בכל מקום כו'. ומזה מובן שהתענוג בעצם הוא למע' מהחכ', ורק בעת שהמציא את השכל, דהיינו כשהשכל נמשך ממקורו, שאז הוא בקירוב לגבי מקורו שהוא התענוג, מאיר בו התענוג, וכאשר מתיישן, שמתרחק ממקורו, ובפרט כאשר בא בהשגה, שמתעלם בזה נקודת ההשכלה כו', לא יש בזה העונג כ"כ כו', ומכ"ש גבי אחר שלא המציא אותו, שאין השכל בקירוב כלל אל התענוג, אינו נמצא בזה רק הארת העונג בבחי' הארה מועטת כו'. והדוגמא מובן למע', דוהחכ' מאין תמצא⁷⁷, מבחי'

איקיא

(63) ראה תו"א שם. המשך תרס"ו ס"ע קלח. ע' רח. לעיל
 פ"ח (ח"א ע' טז ואילך). פקס"א (ח"ב ע' תלו ואילך). ועוד.
 (64) בראשית א, א.
 (65) זח"א לא, ריש ע"ב (ושם דתרגם יונתן בראשית בחכמתא). תרגום ירושלמי עה"פ (ושם: בחוכמא).
 (66) שבת קד, א.
 (67) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' רא. שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי קטו, ג. לעיל פקס"ד (ח"ב ריש ע' תנא).
 (68) = המקדש מלך.
 (69) ראה גם אוה"ת בראשית ח"ג תפו, סע"ב ואילך. סה"מ תרנ"א ע' פט.
 (70) תהלים קיא, י.
 (71) = דבכל מקום.
 (72) תרע"ה (ע' איתכ ואילך).
 (73) ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתמב.
 (74) תרע"ה (ע' איתמ).
 (75) בהבא לקמן – ראה סידור עם דא"ח וביאורי הזהר שבהערה 1.
 (76) ראה גם סה"מ תרל"ג ח"א ע' קעז. תרנ"ה ע' קלב.
 תרע"ח ע' רז.
 (77) איוב כה, יב.

אין דכטר⁷⁸, ושרשה מבחי' התענוג, אבל התענוג עליון ה"ה למע' מעלה מבחי' החכ' כו'. וכאשר החכ' היא בקירוב לגבי מקורה, והיינו בחי' פנימי' ועצמות החכ', מאיר בה מבחי' עצמו' התענוג בגילוי כו', אבל כאשר היא בבחי' ריחוק ממקורה, אינה מאיר בה רק הארת העונג כו'. וי"ל שז"ע בחי' כח ומ"ה שבחכ', דכח דחכ' הו"ע התפשטותה אל הבינה, ומ"ה דחכ' הו"ע התדבקותה אל הכתר כו' (ובמ"א⁷⁹ מבו' דמ"ה דחכ' הוא בחי' האין דכטר ממש כו', וכאן הכוונה שזהו עצמי' החכ' כו'). ובמ"א⁸⁰ מבו', דבחי' הב' זהו בחי' נובלות חכ'⁸¹, והיינו בחי' נה"י דאבא כו', ובחי' הא' היא בחי' עצמי' החכ' כו'. וזהו מה שבחכ' הוא בחי' הארת העונג לבד, היינו בבחי' חיצוני' החכ', וכמו במי ששומע ומקבל את השכל, דלהיות שלא המשיך אותו ממקורו, אינו מאיר בזה רק הארת העונג כו'. ומה שהחכ' נק' עדן⁸², היינו בחי' עצמי' החכ', וכמו זה שהמשיך החכ' ממקורה, שמאיר בזה עונג עצמי דעתיק כו'. וזהו ג"כ ענין ב' בחי' עונג הנ"ל, דהעונג שבעצם ענין בריאת והתהוות העולמות, הוא בחי' הארת העונג שבחיצוני' החכ' כו', שהרי החכ' דמע"ב הוא בחי' חיצוני' החכ' לבד, וכמשנת"ל (ד"ה ויקחו לי תרומה⁸³), והעונג בזה הוא רק הארה לבד כו'. והעונג שבפנימי' הכוונה, הוא בחי' עונג עצמי מבחי' עתיק המתלבש בחכ' כו'. והיינו שהעונג שבחיצוני' החכ' הוא מבחי' ז"ת דעתיק שבא בהשתל' כו', ובעצמי' החכ' מאיר מבחי' ג"ר דעתיק כו', ובמדר' זו החכ' נק' בש' עדן כו'. וזהו דבשבת עולין הנשמות דגעה"ת בגעה"ע, כמ"ש בזהר ויקהל דרי"ב רע"א, ובגעה"ע מאיר בחי' עדן דחכ', כמשנת"ל (ד"ה מי מנה⁷⁴), והיינו מפני שבשבת עולים כל הבריורים והעבודה דנש"י בששת ימי החול, ומאיר אז בחי' העונג שבפנימי' הכוונה כו'.

והנה ב' בחי' עונג הנ"ל א"ז בחי' עצמו' התענוג ממש כו'⁷⁵. וכמו עד"מ באדם, העונג אשר במלאכת הבנין, וגם העונג שבפנימי' הכוונה להיות לו דירה וכה"ג, הרי א"ז עצמות התענוג ממש, שה"ה עונג בדבר פרטי, היינו בבנין דדירה כו' (ועם היות שענין הדירה ה"ז מגיע בכללות נפש האדם, וכמ"ש⁸⁴ כתפארת אדם לשבת בית, שכולל כל עצמות האדם כו', וכמ"ש במ"א⁸⁵ דרצון האדם בבית הוא מושרש בעצם הנפש, כי זהו משלמות האדם, וכמא'⁸⁶ כל אדם שאין לו קרקע כו', מ"מ, בהתגלות ה"ז עונג פרטי בענין הדירה בפרט), ואין זה עצמות התענוג, שהוא כח היולי, ויכול להיות ממנו כמה מיני תענוגים שונים, והוא עצמו מושלל מאיזה מציאות עונג כו'. וכמו"כ יובן למעלה, דבחי' עונג העליון שבהתהוות העולמות, וכן גם בפנימי' הכוונה בהבירור ותיקון דהדברים התחתונים להיות לו ית' דירה בתחתונים, ה"ז עונג פרטי, שזהו רק

(83) תרע"ה (ח"ד ע' א'קצא).

(84) ישע"י מד, יג.

(85) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' ז. שער היחוד לאדמו"ר האמצעי פט"ז (קכא, ב). אוה"ת ענינים ע' פז ואילך. סה"מ תרנ"ו ע' שעא ואילך. תרס"ה ע' ו. תרס"ג ח"א ע' כח. תש"א ע' 4. תש"ג ס"ע 9.

(86) יבמות סג, א. ובתוספות שם (ד"ה שאין): קרקע לבנות עליו שידור בו.

(78) ראה תניא אגה"ק סי"ז (קכו, ריש ע"א). וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי תוריע ע' תנח. וש"נ.

(79) ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תפ ואילך. תרמ"ד ע' רלא. תרנ"א ע' קעד. תרס"ד ס"ע צד ואילך. המשך תרס"ו ע' קכו. ס"ע קלה. לעיל פק"ט (ח"א ס"ע רפו). פקס"ז (ח"ב ע' תסא). ד"ה מי מנה תרע"ה (ע' א'תמא).

(80) ראה ביאורי הזהר שבהערה I (ע' תשפט בהגהה).

(81) ראה ב"ר פמ"ד, יז.

(82) ראה לעיל ד"ה מי מנה תרע"ה (ע' א'תמ). וש"נ.

הארה מבחי' עצמות העונג העליון, שהוא למע' מבחי' תענוג פרטי כו'. ולכן בא במורכב בבחי' חכ', דכולם בחכ' עשית⁸⁷, וכן בהכוונה פנימי, שזהו ג"כ בבחי' חכ' כנ"ל, דכ"ז הוא מפני שזהו רק הארת העונג לבד כו'.

וזהו דאבא יונק ממזלא⁸⁸, וידוע שזהו המשכה שלא ע"פ סדר השתל', דע"פ סדר הוא שאו"א מלבישים לזרועות דאריך⁸⁹, בחי' ז"ת דאריך, דבהם מתלבש בחי' ז"ת דעתיק כו', אבל מה שיונק ממזלא הוא מבחי' ג"ר דעתיק כו', כנודע⁹⁰, ומ"מ ה"ז רק מבחי' מזלות ושערות כו'. והענין הוא⁹¹, כידוע⁹² שיש שער בימין ושער בשמאל, שער בימין הוא כמו זה השער לה⁹³, שהוא שער רחב כו', ושער בשמאל הו"ע ושער רישי' כעמר נקי⁹⁴, שהיא הארה מצומצמת לבד, וכמו השערות, שגידולם מן המוח⁹⁵, אבל הוא הארה חיצוני' מהמוח, עד שבהחתך השערה אינו מרגיש במוח כו', וכמו"כ הוא למע', בחי' ושער רישי' הוא בחי' הארת העונג שנמשך בחכ' מבחי' ג"ר כו', שזהו רק הארה לבד מעצמות התענוג העליון, הנק' מקור התענוגי, וכמו כי עמך מקור החיים⁹⁶, היינו מקור התענוגים כו', דבחי' מקור התענוגים הוא בחי' עצמות או"א⁹⁷, והיינו תענוג שהוא עצמי ואינו מורכב בשום דבר כו', דזהו ההפרש בין תענוג למטה להתענוג שלמע', דלמטה התענוג מורכב באיזה דבר, וכמו במאכל ערב או בחכ' ושכל וכה"ג כו', אבל למע' התענוג אינו מורכב באיזה דבר, אלא בחי' שעשועים עצמי' כו', וזהו בחי' תענוג עצמי, שמתענג בעצמותו בלי שום הרכבה באיזה דבר כו' (כי תענוג המורכב ה"ז שמקבל מאותו הדבר שמורכב בו ומתענג ממנו, ואו"א אינו מקבל משום דבר, וע"כ העונג הוא עצמי שאינו מורכב כו'). וזהו כי עמך מקור חיים, היינו בחינת מקור התענוגים כמו שהוא עמך, כלול בעצמותו, שאינו בבחי' הרכבה כלל, כ"א שעשועים עצמי' כו', וכמ"ש בהוספות לקו"ת⁹⁷ בדרוש הצמצום ורשימה כו'.

והנה, העונג שבחכ' הוא עונג המורכב, שה"ה מורכב בחכ', ואינו עונג עצמי כו'. וזהו ג"כ תענוג הנשמות בג"ע, דבגעה"ע הוא גילוי העונג שבחכ' כנ"ל, ה"ה עונג מורכב בהשגת הנשמות שנהנין מהשגת בחי' זיו השכינה כו'. וה"ז רק הארת העונג, שנמשך מבחי' שערות לבד כו'. אבל עצמות התענוג הוא שיתגלה לעתיד בזמן התחי', שלמעלה מעלה מהגילוי דג"ע, גם געה"ע כו'. וזהו שבג"ע יש כמה חילוקי מדרי', געה"ע וגעה"ת, וידוע דבפרטי' יש בזה ריבוי מדרי' עד אין שיעור, וכמ"ש⁹⁸

(87) תהלים קד, כד.

(88) זח"ג (אד"ר) רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה. שער יג (שער אריך אנפין) ספ"ט. שער יד (שער או"א) פ"ג. ספ"ח. ועוד.

(89) ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ו. עץ חיים שער יד (שער או"א) פ"א. שער טו (שער הולדת או"א) פ"ו. שער כט (שער הנסירה) פ"ו.

(90) ראה סידור עם דא"ח תלג, ג ואילך. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קפה, א. אוה"ת חיי שרה ח"ד תשפא, א. סה"מ תרכ"ז ע' כז ואילך. תרנ"ד ס"ע סב ואילך. לעיל פקס"ג (ע' תמו).

(91) ראה ביאורי הזהר שבהערה 1 (ע' תשצ בהגהה).

(92) לקו"ת שלח מז, א ואילך.

(93) תהלים קיח, ב.

(94) דניאל ז, ט.

(95) ראה גם תו"א תצוה פב, ב. קי, ב. לקו"ת קרח נג, א.

תצא לת, סע"ג ואילך. לט, ב.

(96) תהלים לו, י (ושם: חיים).

(97) בהוספות לקו"ת (ויקרא נא, ד ואילך) בדרוש הצמצום

ורשימה כו': כך נקרא בכמה מקומות – ראה אוה"ת שמות

ח"ח ע' ב'תתכו. תצוה ח"ה ע' איתרלת. חוקת ע' תתח. ועוד.

(98) תבוא כת, מז.

מרוב כל, שהו"ע כל חיי עוה"ב⁹⁹, שיש בזה ריבוי מדרי' מאד, ולא כל הנשמות שוין בעלייתם בג"ע, דרוב הנשמות זוכות רק לגעה"ת, והנשמות שזוכות לגעה"ע הן הנשמות הגבוהות, שהן בבחי' אין ומה כו', וכמשנת"ל (ד"ה חקת התורה וד"ה מי מנה¹⁰⁰). וכל הנשמות, הן דגעה"ת והן דגעה"ע, יש להם עליות תמיד, שעולים ממדרי' למדרי', וכמו שיש ג' עליות בכי"ו¹⁰¹ כו'¹⁰², וכמא'¹⁰³ ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁴. משא"כ בעוה"ב שיהי' הגילוי לכל הנשמות בשוה, וכמארז"ל¹⁰⁵ כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, הרי יהי' הגילוי לכולם בשוה (רק אותן שאין להם חלק¹⁰⁴ ר"ל), ולא יהי' אז עליות כו'¹⁰⁶, וכמשנת"ל (ד"ה וישב יעקב¹⁰⁷). וכמ"א¹⁰⁸ נת' דגם בעוה"ב יהי' חילוקי מדרי' בנשמות בקבלת שכר שלהם בהשגתם בא"ס ב"ה, וזהו דקדוק ל' כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, דהיינו לפי חלקי מדרי' שונות שבהם כו', וכמ"ש¹⁰⁹ ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים, שבעמקי הים הרי יש הרים ועמקים כו', והיינו דבנשמות כפי אופן שהם מחולקים בשרשן, אם הן נשמות דאצי' או מברי' ויצי' כו', באופן כזה יהי' השגה שלהם בעוה"ב כו', וכמו נשמת אאע"ה שהיא מאצי'¹¹⁰, יהי' השגתה במדרי' גבוה ונעלה יותר מנשמת התנאים שהן מברי'¹¹¹, וכן התנאים לגבי נשמת האמוראים, שבד"כ הם מיצי' כו'¹¹². ומ"מ יש הפרש בין עוה"ב לג"ע, דעכשיו בג"ע יש חילוק במדרי' נרנח"י שבה, שהנפש הוא בגעה"ת, והרוח הוא בגעה"ע¹¹³ (ואפשר צ"ל שהרוח שהוא ביצי'¹¹⁴ הוא ג"כ בגעה"ת, והנשמה שמברי'¹¹³ היא בגעה"ע כו'. וכמ"ש¹¹⁵ בסש"ב פל"ט דבחי' נשמה עולה בהיכלות דברי', אבל הרוח של צדיקים, וכן כל הנשמות העובדים בבחי' דו"ר¹¹⁶ טבעי', עולים ביצי' בגעה"ת כו'). והיינו דבנשמה א' יש חילוקי בעלייתה במדרי' השונות שבה כו'. ובעוה"ב כל הנשמה היא במעלה ומדרי' אחת כו', והיינו שבחי' נפש יקבל גילוי הא"ס כמו בחי' יחידה כו', והוא שכל המדרי' שבנשמה יהיו שוין כו'. וכ"ז הוא מפני שהגילוי בג"ע הוא מבחי' ע"ן דחכ', דהיינו רק הארת התענוג שמאיר בחכ', ולהיות שזהו רק הארה לבד, יש בזה חילוקי מדרי'. אבל בעוה"ב שיהי' בחי' עצמות עונג העליון, לא יהי' בזה חילוקי מדרי' כו'.

א'קיג

- 99) ראה תו"א תצוה פא, ב ואילך. מגילת אסתר קכב, סע"ב ואילך.
- 100) תרע"ה (ס"ע א'תלד ואילך. ע' א'תמב).
- 101) = בכל יום.
- 102) ראה סה"מ תרל"ד ס"ע קס ואילך. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' צו. תורת חיים תרומה שטו, סע"ד ואילך.
- 103) ברכות סד, א.
- 104) ראה סה"מ תרל"ד שם.
- 105) משנה סנהדרין ר"פ חלק (צ, א).
- 106) ראה תו"א יתרו עג, ב. לקו"ת שלח מו, ד.
- 107) תרע"ה – פשע"ט ואילך (ח"ג ס"ע א"נג ואילך).
- 108) ראה סה"מ תרנ"ד ס"ע ריט ואילך. וראה גם אוה"ת נח נד, ב. בלק ע' תתקכג.
- 109) ישע"י יא, ט (ושם: כי מלאה הארץ דעה את ה').
- 110) ראה תניא אגה"ק סט"ו. לקו"ת נצבים מט ב. מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' רצא.
- 111) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל שם. תקס"ו ח"ב ע' תקנו. ע' תקסה. אוה"ת חוקת ע' תתעד.
- 112) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ואוה"ת שם.
- 113) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי חג השבועות ס"ע תנו. ע' תקעב. דרך חיים פב, ג.
- 114) ראה תקו"ז תכ"ב בסופו (סח, סע"ב). שער הגלגולים בתחלתו. לקו"ת בלק ע"ד, ב.
- 115) = וכן משמע.
- 116) = דחילו ורחימו.

וזהו⁸⁰ ג"כ ענין טעמים שכתו, כמו זרקא מקיף שופר כו'¹¹⁷, שהן בחי' אותי' שבתענוג המאירים בחכ' כו', וכידוע שיש טעמים נקודות תגין אותי'¹¹⁸, והטעמים הם בכתר¹¹⁹, וגם¹²⁰ בחכ'¹²¹, והיינו בחי' העונג שבחכ', הנק' רננא דאורייתא כו'¹²², אך זהו רק בחי' אותי' שבתענוג, כי בטעמים יש ג"כ טנת"א¹²³, והטעמים שע"ג האותי' הן בחי' אותי' שבטעמים¹²⁴, בחי' הארה לבד מבחי' עצמות התענוג שנמשך בחכ' כו'. אבל בחי' עצמות התענוג הוא למע' מבחי' החכ' כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. דהנה, נגד בחי' הארת העונג שבחכ', יש בחי' עונג דלעו"ז, דמאחר שזהו רק הארת העונג שבא במורכב בחכ', שייך בזה את זלעו"ז כו'¹²⁵, והן כל התענוגים הגשמי', שהן ההיפך לגמרי מהכוונה הפנימי' שבהתהוות העולמות, שהוא העונג שבחכ' כו'. וזהו שארז"ל⁶ כל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו נוטע אשרה כו'. דהנה, במאו"א¹²⁶ אות א' סקל"ה כ' אשרה נק' הנוק' דקדושה, וכנגדה נוק' דקלי' כו'. ובזהר בראשית מ"ט א', אשר דא בעלה דאתתא, בחי' ז"א, ועל שמו נק' המל' אשרה כו'. והיינו, דבקדושה הו"ע אשר קדשנו במצותיו, בחי' גילוי התענוג, ובחי' מל' מקבל התענוג עליון, ועש"ז נק' אשרה, בחי' מקבל כו'. ולעו"ז, תענוגים הגשמי' נק' ארץ אשור, והוא ההתקשרות לתענוגי עוה"ז ר"ל, שעז"א¹²⁷ האובדים בארץ אשור, שבזה נאבד כל חלק הטוב שבו כו'. והוא ההיפך מבקדושה, שע"י בחי' העונג שבחכ', עם היות שזה הארה לבד, ה"ה מתעלה בבחי' עצמות התענוג כו', כמשי"ת, ובלעו"ז נאבד ר"ל כל חלק הטוב שבו כו'. וזהו כל המעמיד דיין כו', דהנה ידוע דיצ"ט ויצה"ר הן ב' שופטים, כמא'¹²⁸ זה וזה שופטן כו', דיצ"ט כל חפצו ורצונו הוא רק בבחי' עונג אלקי, ויצה"ר כל רצונו הוא רק בהתענוגים גשמיים כו', והיצה"ר נק' דיין שאינו הגון כו', וכאשר מעמיד ח"ו דיין שאינו הגון, שנמשך אחרי היצה"ר ומגביר אותו, ה"ז כאלו נוטע אשרה דלעו"ז כו'. וע"ז צ"ל המשפט בהשערים, שלא יהיו בענינים הפכי' ח"ו, כ"א יהיו לה' לבדו כו'. והז' שערים¹²⁹ הן הד' חושים, רא' שמיעה ריח דבור, והוא להיות בבחי' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם¹³⁰, עינא וליבא כו'¹³¹, כ"א להיות שאו מרום עיניכם וראו מי ברא

ד. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' שיט. סה"מ תר"ם ח"א ע' פה.

(122) ראה זח"א ת, א. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע' תקעא. ע' תקפא. תקע"א ע' ג.

(123) = טעמים נקודות תגין אותיות (ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) רפ"א).

(124) ראה סה"מ תער"ב ס"ע לא. תרצ"א ע' צ.

(125) קהלת ז, יד.

(126) = במאורי אור.

(127) ישעי' כז, יג. וראה לקו"ת ר"ה ס, א.

(128) ברכות סא, ב. וראה תניא פי"ג.

(129) ראה בהמצויין בהערה 3.

(130) שלח טו, לט.

(131) ראה במדבר פ"י, ב. פי"ז, ו. תנחומא שלח טו.

ירושלמי ברכות פ"א ה"ה. פרש"י שלח שם.

(117) ראה זח"א כד, א"ב. פרדס שער כט (שער הטעמים) בתחילתו. לקו"ת יוה"כ טז, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' ח. מאמרי אדמו"ר האמצעי שמע"צ ושח"ת ס"ע א'תסט.

(118) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"א ואילך.

(119) ראה עץ חיים שם פ"ה. שער ו (שער עקודים) פ"ב.

שער ח (שער דרושי נקודות) פ"א. שער יב (שער עתיק) פ"א. וראה אוה"ת וראו ח"ו ע' בתקנת. ע' ב'תקעג ואילך.

(120) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' שעט. תקס"ח ח"א ע' תקסד. מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' א'תע. דרושי חתונה ח"ב ע' תש ואילך. אוה"ת וראו שם. פ' ראה ח"ה ע' ב'מת. סה"מ תרנ"ה ע' רלו. תרנ"ז ע' ש ואילך. תרנ"ט ריש ע' יא.

(121) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) רפ"א. תר"א ויחי מח, ב. שמות נג, א. לקו"ת ויקרא ד, א. חוקת נז,

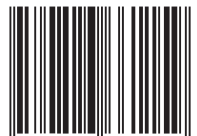
אלה כו'. ובשמיעה, להיות אוטם אזנו משמוע כו'¹³², ולהיות אשרי אדם שומע לי כו'¹³³, שמע ישראל כו'¹³⁴, ואו' אשרי אדם, בחי' התענוג כו'. וריח הוא בחי' העלאה דתפלה, שהוא בחי' ריח ניחוח כו'¹³⁵. ופה הוא פה המדבר בתו' ובתפלה כו'. ולהיות השערים הן העיקרים שבהם תלוי הכל כו', ע"כ צ"ל המשפט בהשערים, שיהיו לה' לבדו כו'. והשופט הוא בחי' החכ', דהרי עיקר השופט הוא המכריע, דהמשפט הוא בשלשה¹³⁶, שני דינים זה אומר כך וזה אומר כך, והפסק הוא כהמכריע, שהרי הוא עיקר השופט כו'¹³⁷. והוא מ"ש בס"ב פי"ג שזהו מ"ש¹³⁸ כי יעמוד לימין אביון להושיעו כו', והוא הסיוע מלמעלה כו', ומבו' שם שזהו בחי' החכ' שבנפש כו', והיינו דבחכ' שבנפש יש הכח ועוז לעמוד נגד הנה"ב, ושיהיו כל הכחות לאלקות דוקא כו'. והגם שהעונג שבחכ' הוא הארה לבד, מ"מ, הרי החכ' הוא כח עצמי כו', לכן יש בזה תוקף הנו"ל. וידוע¹³⁹ דת"ת¹⁴⁰ נק' ג"כ שופט, בחי' מכריע כו', ומשפט איהו רחמי כו'¹⁴¹, והיינו לפעמים צריכים התעוררות רחמים ע"ז, שיהי' כח החכ' שבו בהתגלות ויתגבר על הנה"ב כו'. והנה אי' במד"ר¹⁴² כשיש דין אין דין כו', והיינו כשיש דין למטה אין דין למעלה, והוא הדין ומשפט דר"ה כו', דלהיות שבר"ה נמשך חיות חדש על כל השנה, וכמ"ש¹⁴³ ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' מראשית השנה עד אחרית השנה, שמתחדש החיות בכל שנה כו'¹⁴⁴, וע"ז הוא הדין ומשפט אם ראויים כו'. אך עיקר הכוונה הוא שיהי' גילוי האור והחיות, רק בכדי שיהי' הגילוי, זהו ע"י הדין כו', וא"כ אינו דין אמיתי ח"ו, כ"א בכדי שיהי' הגילוי כו'. וזהו כשיש דין למטה, שהאדם שופט א"ע כנו"ל, אז אין דין למע'. וכמ"ש¹⁴⁵ עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, דאלקים הוא בחי' דין, וזהו עלה אלקים בתרועה, וע"י קול שופר, ה' בקול שופר, דהוי' הוא בחי' הגילוי כו'. וע"ז או' יעלוז שדי כו'¹⁴⁶ לפני ה' כי בא כו'¹⁴⁷, שהמשפט הוא מבחי' ש' הוי', שהוא בחי' גילוי אור כו', דהלא המשפט לאלקים הוא¹⁴⁶, וכאן או' לפני ה' כי בא לשפוט¹⁴⁷, שהוא בחי' רחמים כו', כי יש מעלה במשפט, שע"ז הוא המשכת בחי' או"פ כו', והיינו כאשר המשפט מש' הוי', בחי' הרחמים, יש בזה אדרבא יתרון מעלה כו'. והיינו כאשר יש באדם המשפט בענינים הנו"ל, אז המשפט הוא מש' הוי' כו'. וזהו שבר"ה ועשי"ת צ"ל המשפט ביותר בהשערים, להחמיר על עצמו בכל פרט ופרט כו', מפני שהוא זמן הדין ומשפט כו', וכשיש דין למטה, אין דין למעלה, שהמשפט הוא בבחי' רחמים דש' הוי' כו'. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, שיהי' המשפט בכל השערים, שיהיו לאלקות. וע"ז יעלוז שדי וכל אשר בו לפני ה' כי בא בר"ה ויהי' כ לשפוט¹⁴⁷, שיהי' המשפט מש' הוי' בחי' רחמים כו'.

(140) - דתפארת.	(132) ע"פ ישעי' לג, טו.
(141) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).	(133) משלי ת, לד.
(142) דב"ר פ"ה, ה. וראה אוה"ת שם ע' תתכא. ד"ה	(134) ואתחנן ו, ד.
שופטים תרל"ג שבהערה 3.	(135) ויקרא א, ט.
(143) עקב יא, יב (ושם: עד אחרית שנה).	(136) ריש מסכת סנהדרין.
(144) ראה תניא אגה"ק סי"ד.	(137) ראה סידור עם דא"ח קנז, ב ואילך.
(145) תהלים מז, ו.	(138) תהלים קט, לא (ושם: להושיע).
(146) דברים א, יז.	(139) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך שופט. מאורי אור אות ש סעיף יא. אוה"ת שופטים ע' תתיו.
(147) ויק"ר שבהערה 9.	

ISBN 978-0-8266-6115-9

9 780826 661159